

Załącznik nr 1
do Uchwały XXXVII/170/2017
Rady Gminy Chynów
z dnia 10.05.2017 r.

Program Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024

Maj 2017

*Projekt „Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024”
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu
Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa
przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy
w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie
Województwa Mazowieckiego*

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl

ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce

tel./fax 41 343 01 24

e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl

www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Część wprowadzająca.....	8
1. Metodologia prac nad dokumentem.....	8
2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
II. Część diagnostyczno-analityczna.....	17
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	17
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	20
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	24
III. Część programowa	66
1. Założenia Programu Rewitalizacji	66
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	66
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań.....	69
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	71
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	71
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć.....	86
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	91
3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania	102
IV. Część wdrożeniowa	104
1. System realizacji Programu Rewitalizacji.....	104
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	104
1.2. Harmonogram realizacji Programu.....	107
1.3. Public relations dokumentu.....	110
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu.....	111
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	111
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	117
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji.....	119
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko	123
Spis fotografii	125

Spis map	125
Spis schematów	125
Spis tabel.....	126
Spis wykresów	127
Załączniki	129

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Na potrzeby prowadzenia procesu rewitalizacji współfinansowanego środkami Unii Europejskiej, *rewitalizację* należy rozumieć jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany (...). Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością”¹.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.). Jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji”².

Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 5–6.

² jw., s. 7–8.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Program Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024 (PR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydanych na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 *Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.) oraz z uwzględnieniem *Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ład przestrzennego* (wersja 1.2), wydanej w 2016 roku przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu, a także jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, wskazujące na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze Gminy Chynów, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego (planowany efekt), cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację

lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł ich finansowania.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Ostatnim elementem jest opis przebiegu procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), a także obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części (podzielone na poszczególne etapy), składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Program Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) podjęcie na sesji Rady Gminy Chynów *Uchwały Nr XVI/112/2016 z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Programu Rewitalizacji Gminy na lata 2016–2024* oraz ogłoszenie tej informacji na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Chynowie;
 - 2) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa gminy) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zarówno z Urzędu Gminy jak i instytucji zewnętrznych;
 - 3) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
 - 4) przeprowadzenie w dniach od 18.10 do 31.10.2016 roku konsultacji społecznych dokumentu *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru*

rewitalizacji na terenie Gminy Chynów wraz z mapami poglądowymi przedstawiającymi granice ww. obszarów.

II. *Opracowanie Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:

- 1) powołanie Zarządzeniem Nr 52/2016 Wójta Gminy Chynów z dnia 23.08.2016 r. Zespołu ds. Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024;
- 2) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
- 3) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji projektu 1.0 dokumentu z Zespołem ds. rewitalizacji;
- 4) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 2.0 dokumentu;
- 5) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
- 6) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Gminy.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w części IV niniejszego dokumentu, w rozdziale pn. „Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji”.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów ponadlokalnych wraz z nawiązaniem Programu Rewitalizacji do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie PR do zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych ³
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<i>Priorytet III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</i> Ponadto wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych: <i>CEL 1 Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lata.</i> <i>CEL 4 Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</i> <i>CEL 5 Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</i>
POZIOM KRAJOWY		
2.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</i> Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: <i>Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;</i> Kapitał Ludzki: <i>Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;</i> <i>Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:</i> Rozwój regionalny: <i>Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;</i> <i>Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny:</i> <i>Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</i>

³ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

3.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<i>Obszar strategiczny:</i> Sprawne i efektywne państwo, <i>Cel 3</i> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, <i>kierunek interwencji:</i> rozwój kapitału społecznego. <i>Obszar strategiczny:</i> Konkurencyjna gospodarka, <i>Cel 4</i> Rozwój kapitału ludzkiego, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego. <i>Obszar strategiczny:</i> Spójność społeczna i terytorialna, <i>Cel 1</i> Integracja społeczna, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
4.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. <i>Cel 2</i> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
5.	Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030	<i>Wizja:</i> Makroregion Polski Centralnej awangardą Europy XXI wieku. <i>Cel główny:</i> Wzrost znaczenia Polski Centralnej w skali międzynarodowej jako przestrzeni przyjaznej generowaniu oraz transferowi wiedzy i innowacji. <i>Cel szczegółowy II.</i> Przestrzeń przyjazna twórcom i projektantom. <i>Kierunek działań:</i> Udostępnianie przestrzeni twórcom i projektantom w obszarach rewitalizowanych. Ważnym elementem tworzenia przyjaznych warunków dla kreatywnych jednostek, twórców i projektantów będzie dbanie o wysokiej jakości przestrzeń publiczną. Planowane działania rewitalizacyjne prowadzone będą z uwzględnieniem potrzeb środowisk twórczych. Projektanci zostaną włączeni w proces rewitalizacji, aby dzięki ich innowacyjnym ideom powstała atrakcyjna i inspirująca przestrzeń publiczna. Przestrzenie publiczne i rewitalizowane tereny staną się miejscem spotkań artystów ze społeczeństwem, co ułatwi realizację i percepcję awangardowych działań twórczych. Działania administracji publicznej przyczynią się do aktywizacji społecznej mieszkańców i zaangażowania ich w proces zagospodarowania terenów rewitalizowanych, przestrzeni publicznych i tworzenia miejsc symbolicznych. Taka postawa (w szczególności samorządów) przyczyniać się będzie do wzrostu poziomu zaufania społecznego, poczucia tożsamości terytorialnej oraz skłonności do współpracy w ramach lokalnych społeczności.
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
6.	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020	Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2020. <i>Cel nadrzędny:</i> wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie jako podstawa poprawy jakości życia mieszkańców. <i>Cel strategiczny –</i> Budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa. <i>Cel strategiczny –</i> Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju. 1. Cel pośredni – Rozwój kapitału społecznego. 1.1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacji.

		1.2. Wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr. 1.3. Wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu. 1.5. Dążenie do poprawy warunków i zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. 1.6. Intensyfikacja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. 2. Cel pośredni – Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu. 2.1. Rozwój MSP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności. 2.2. Wspieranie instytucji otoczenia biznesu. 5. Cel pośredni – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu. 5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej. 5.2. Poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie.
7.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020	Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020</i>: Cel główny: Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy. Cele strategiczne: – Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. – Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.
8.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego</i>: <i>Cele rozwojowe:</i> Gospodarka – Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii. Społeczeństwo – Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. <i>Cele ramowe:</i> Kultura i dziedzictwo – Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia mieszkańców.

9.	Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Grójeckiego na lata 2014–2020	Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów <i>Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Grójeckiego na lata 2014–2020</i>: Priorytet 1: Wspieranie powstawania na terenie powiatu grójeckiego miejsc pracy wysokiej jakości. Cel 1.1: Powołanie systemu instytucjonalnego wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorców, w szczególności – rozpoczynających działalność. Priorytet 2: Pobudzanie wśród mieszkańców aktywności i postawy przedsiębiorczej. Cel 2.2: Kształtowanie postaw przedsiębiorczych młodzieży. Priorytet 3: Lepsza oferta usług społecznych w powiecie, adresowanych szczególnie do młodzieży. Cel 3.1 Nowe podejście do oferty kulturalnej.
----	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów planistycznych i strategicznych

W *Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy Chynów na lata 2007–2020* (aktualizacja) zatwierdzonej uchwałą Nr X/57/07 Rady Gminy w Chynowie z dnia 11 września 2007 roku nie ma zapisów odnoszących się wprost do rewitalizacji, jednak większość wymienionych w dokumencie problemów i kierunków działań mających na celu ich niwelację w znacznym stopniu wpisuje się w rewitalizację. W analizie SWOT zawartej w ww. *Strategii* zdiagnozowano mocne i słabe strony gminy w sferach: ekologicznej i turystycznej, infrastrukturze drogowej i technicznej, gospodarczej i społecznej. Wynikające z analizy problemy na terenie Gminy Chynów to m.in.:

- w sferze społecznej: niedostateczna ilość obiektów sportowych, brak ośrodków kultury, niski standard życia, migracje młodych i wykształconych mieszkańców, niska aktywność społeczna;
- w sferze gospodarczej: postępujące starzenie się ludności wiejskiej, niski udział dochodów mieszkańców spoza sektora rolniczego;
- w sferze ekologicznej i turystycznej: niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, słabo rozwinięta baza turystyczna, obciążenie środowiska naturalnego komunikacją drogową;
- w sferze infrastruktury drogowej i technicznej: brak parkingów i miejsc postojowych, niewystarczające skanalizowanie gminy, brak chodników.

W dokumencie określono, że nadrzędnym celem strategicznym Gminy Chynów jest „poprawa jakości życia mieszkańców i zrównoważony rozwój gminy”. Dodatkowo wydzielono 6 strategicznych celów gminy:

1. Rozwój usług publicznych;

2. Poprawa jakości usług komunalnych świadczonych przez Gminę;
3. Modernizacja i restrukturyzacja rolnictwa;
4. Rozwój przedsiębiorczości;
5. Ochrona środowiska naturalnego;
6. Rozwój turystyki i rekreacji.

Wszystkie te cele w mniejszym bądź większym stopniu odpowiadają głównemu celowi rewitalizacji, czyli ożywieniu społeczno-gospodarczemu gminy i poprawie jakości życia mieszkańców. Najbardziej powiązane z rewitalizacją cele operacyjne wynikające z celów strategicznych gminy to: cel 1.2 *wzrost bezpieczeństwa obywateli*, cel 1.4 *rozwój bazy oświatowej*, cel 1.5 *rozwój opieki społecznej*, cel 1.6 *rozwój systemu ochrony zdrowia*, cel 2.1 *budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej i burzowej*, cel 2.4 *modernizacja systemów grzewczych i elektroenergetycznych*, cel 3.3 *rozwój i promocja agroturystyki*, cel 4.2 *tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach pozarolniczych*, cel 4.3 *rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, cel 4.5 *promocja samozatrudnienia osób bezrobotnych i absolwentów*, cel 5.1 *edukacja ekologiczna mieszkańców i estetyzacja wsi*, cel 5.3 *poprawa stanu środowiska naturalnego*.

Potrzebę rewitalizacji uwzględniono również w *Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Gminy Chynów na lata 2015–2024*⁴. W dokumencie tym wskazano, że „mając na względzie zapewnienie spójnego rozwoju Gminy Chynów konieczne jest także podjęcie działań rewitalizacyjnych terenów zdegradowanych”. Przykładem istotnego problemu jest przestrzeń społeczna i środowiskowa terenów po PGR-owskich, w obrębie której planowane są inwestycje wpisane w Wieloletnią Prognozę Inwestycyjną, ale także podjęcie działań pozainwestycyjnych, a „prawidłowa inwentaryzacja terenów zdegradowanych oraz określenie ich przyszłego potencjału pozwoli na bardziej precyzyjny proces planowania inwestycji. Działania inwestycyjne na tych terenach będą częścią procesu rewitalizacji”. W dokumencie znajduje się również zapis dotyczący głównych potrzeb mieszkańców na terenie gminy: „Każdy człowiek powinien integrować się z miejscem, w którym żyje, a zapewnienie ku temu odpowiednich warunków nieodzownie wiąże się z dobrze rozbudowaną infrastrukturą społeczną. Konieczna jest adekwatna do potrzeb baza oświatowa, rozwinięte ośrodki kultury czy też zapewnienie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego”.

⁴Uchwała Rady Gminy Chynów Nr XII/77/2016 z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Chynów na lata 2015–2024.

Podstawowym dokumentem ustalającym i określającym politykę zagospodarowania przestrzennego jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chynów*⁵, w którym wskazano najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy stanu istniejącego terenu, m.in.:

- konieczność zachowania i wzmocnienia wszystkich powiązań z otoczeniem: ekologicznych, komunikacyjnych, funkcjonalnych i infrastrukturalnych;
- niezbędne jest wyznaczanie i właściwe kształtowanie przestrzeni publicznych w ważniejszych ośrodkach osadniczych – Chynów, Wola Chynowska, Drwalew, Sułkowice, Grobice oraz wykształcenie innych elementów określających strukturę przestrzenną – szczególnie dotyczy terenów nowych inwestycji;
- należy wyznaczyć tereny rekreacyjne i określić możliwości oraz zasady ich realizacji i eksploatacji – na całym terenie powinna być rozwijana funkcja usług turystyki i rekreacji, w tym agroturystyka;
- wody powierzchniowe narażone są na zanieczyszczenia pochodzące z tych samych źródeł co wody podziemne – istotnym zagrożeniem wód powierzchniowych są wyloty sieci kanalizacji deszczowej, a przede wszystkim „dzikie” wylewy ścieków produkcyjnych bądź komunalnych;
- należy rozbudować sieć szlaków turystycznych i system ścieżek dydaktycznych, popularyzujących walory kulturowe i przyrodnicze;
- wiele terenów budowlanych to nadal grunty nieuzbrojone, co pogarsza jakość zamieszkiwania i zwiększa koszty inwestowania – trzeba określić zasady uzbrojenia i pełnego wyposażenia terenów w media;
- niezbędne są dalsze działania modernizacyjne zmierzające do poprawy bezpieczeństwa i warunków jazdy na drodze krajowej nr 50.

W Studium określono, że w celu trwałego, zrównoważonego rozwoju Gminy Chynów przyjmuje się zmiany w strukturze przestrzennej gminy, takie jak m.in. stworzenie hierarchicznej sieci ośrodków handlowo-usługowych, w których najsilniejszą pozycję będą zajmowały ośrodki wiejskie o charakterze lokalnym – Chynów i Drwalew. Ponadto miejscowości te zostały wskazane jako jedne z najważniejszych obszarów dla zabudowy o charakterze strefy rozwoju osadnictwa, a także ustalono dla nich priorytet dla lokalizacji obiektów użyteczności publicznej.

⁵ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chynów* przyjęte uchwałą Nr IV/32/2015 Rady Gminy Chynów z dnia 21 kwietnia 2015 r.

W Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017–2021⁶ określono następujące cele strategiczne:

- 1) Strategia pomocy wobec problemu ubóstwa i bezrobocia – cel strategiczny: *Wspieranie osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych oraz społecznych, czyli ubóstwa;*
- 2) Strategia pomocy wobec rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym – cel strategiczny: *Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie z problemem opiekuńczo-wychowawczym jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią;*
- 3) Strategia pomocy wobec problemów starości – cel strategiczny: *Integracja osób starszych;*
- 4) Strategia pomocy wobec problemu długotrwałej choroby i niepełnosprawności – cel strategiczny: *Dążenie do integracji społecznej, poprzez:*
 - *zwiększenie aktywności życiowej ludzi niepełnosprawnych tj. pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z inwalidztwa i stworzenie możliwości uczestniczenia w życiu społecznym;*
 - *stworzenie systemu informacyjno-pomocowego dla osób niepełnosprawnych;*
 - *doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.*
- 5) Strategia pomocy wobec problemu alkoholizmu – cel strategiczny: *Efektywne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.*

W analizie SWOT przeprowadzonej na potrzeby powstania ww. Strategii wskazano, że słabymi stronami w sferze społecznej są m.in.: występowanie postaw roszczeniowych i bierność wśród osób korzystających z pomocy społecznej, słaba aktywność społeczna mieszkańców, dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej, odpływ młodych, najlepiej wykształconych kadr, bariery architektoniczne, niedoinwestowanie w zakresie gospodarki ściekowej.

⁶ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017–2021 przyjęta uchwałą Nr XXII/146/2017 Rady Gminy Chynów z dnia 27 stycznia 2017 r.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów*, stanowiąca załącznik 1 do niniejszego dokumentu.

Zgodnie z pkt 1 z rozdziału 3 ww. Wytycznych, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 2, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”⁷.

W związku z powyższym w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Chynów podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym przyjęto podział gminy na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi, w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Chynów z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 31 wskaźników ustalonych na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy w Chynowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu, Komendy Powiatowej Policji w Grójcu, Urzędu Statystycznego w Warszawie, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów i lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów pkt 4 z rozdziału 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru

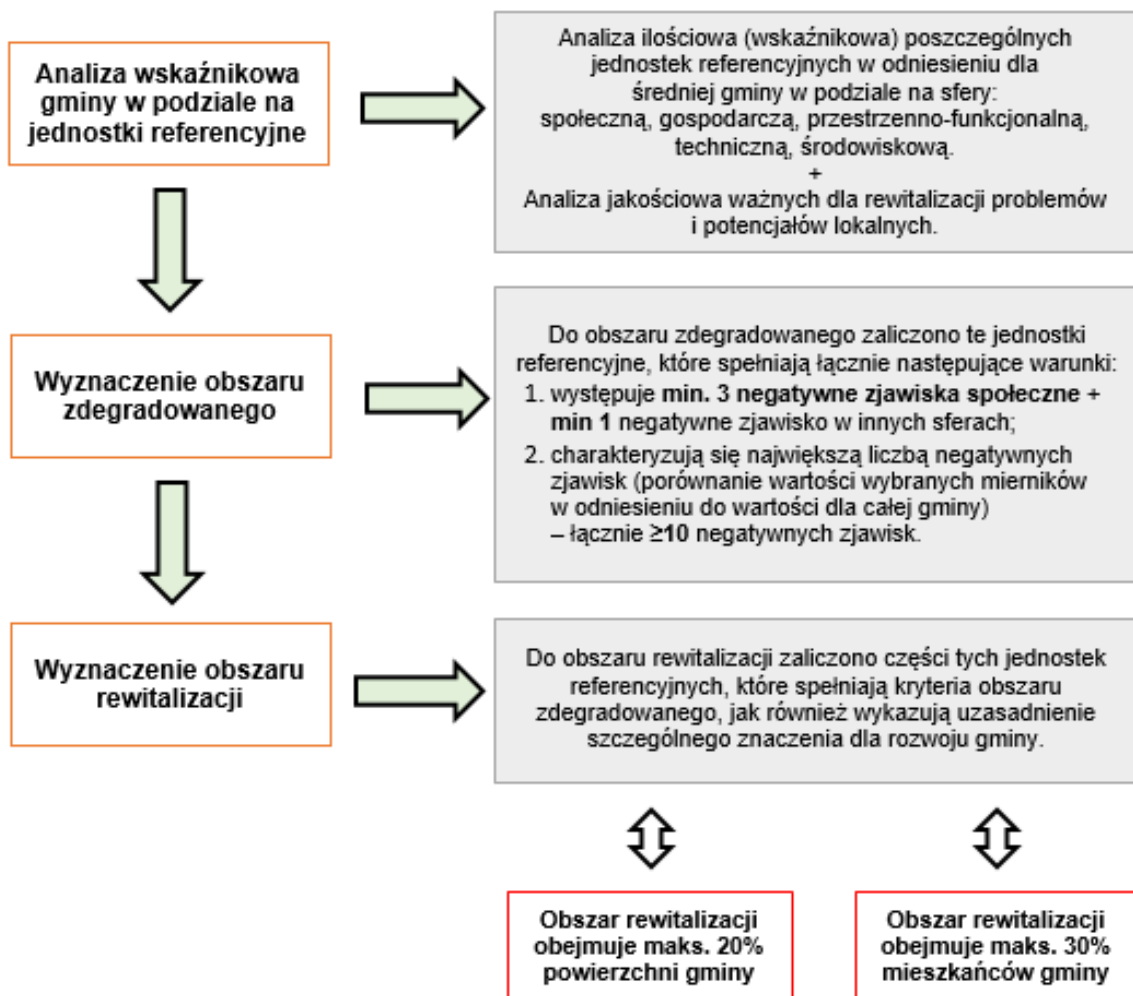
⁷ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic podobszarów rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranych obszarach uznanych wcześniej jako zdegradowane istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrane podobszary mają istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrane podobszary będą ujęte jako ośrodki koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie podobszarów rewitalizacji w Gminie Chynów, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z pkt 3 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar zdegradowany* to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 10 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Chynów obejmuje sołectwa: Ostrowiec (18), Rososz (18), Martynów (17), Budziszyn (15), Dąbrowa Duża (15), Jakubowizna (15), Drwalew (14), Wola Chynowska (14), Kukały (14), Milanów (14), Henryków (13), Jurandów (13), Zawady (13), Węszelówka (13), Drwalewice (12), Grobice (12), Nowe Grobice (12), Marynin (12), Watraszew (12), Zalesie (12), Machcin (12), Adamów Rososki (11), Barcice Drwalewskie (11), Barcice Rososkie (11), Franciszków (11), Gaj Żelechowski (11), Lasopole (11), Pieczyska (11), Widok (11), Wola Żyrowska (11), Żelazna (11), Budy Sułkowskie (10), Budziszyn (10), Chynów (10), Dobiecin (10), Janów (10), Marianów (10), Staniszewice (10) oraz Wola Kukalska (10).

Wskazany obszar zajmuje 98,4 km², co stanowi 73,5% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 7 649 osób, tj. 74,1% ogółu mieszkańców gminy.

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. **Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic**, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy”.

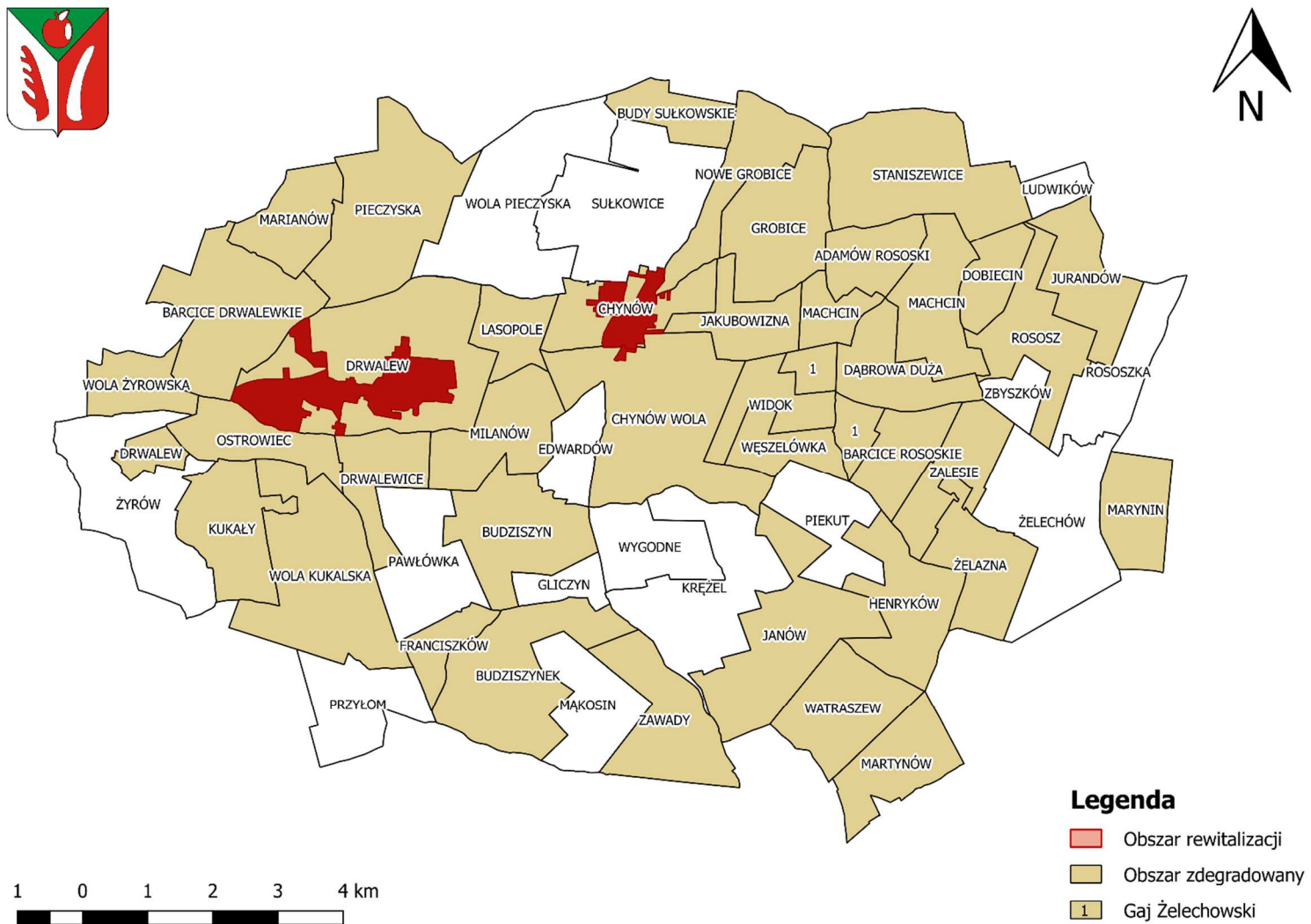
Na podstawie ww. zapisów Wytycznych wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy, i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z dwóch podobszarów: pierwszy to zamieszkałe tereny sołectwa Chynów, a także niewielki fragment sołectwa Chynów Wola, na którym znajdują się budynki Urzędu Gminy w Chynowie – **Podobszar Chynów**; drugi to zamieszkałe tereny sołectwa Drwalew (bez mniejszej części tego sołectwa przedzielonego miejscowością Ostrowiec) – **Podobszar Drwalew**.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje łącznie powierzchnię 3,16 km² (2,36% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 1 999 mieszkańców (19,35% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w pkt 4 w rozdziale 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*. Podobszar Chynów zajmuje powierzchnię 0,83 km² (0,6% ogólnej powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 1 064 osoby (10,3% ogółu mieszkańców gminy). Podobszar Drwalew zajmuje powierzchnię 2,33 km² (1,7% ogólnej powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 935 osób (9,1% ogółu mieszkańców gminy).

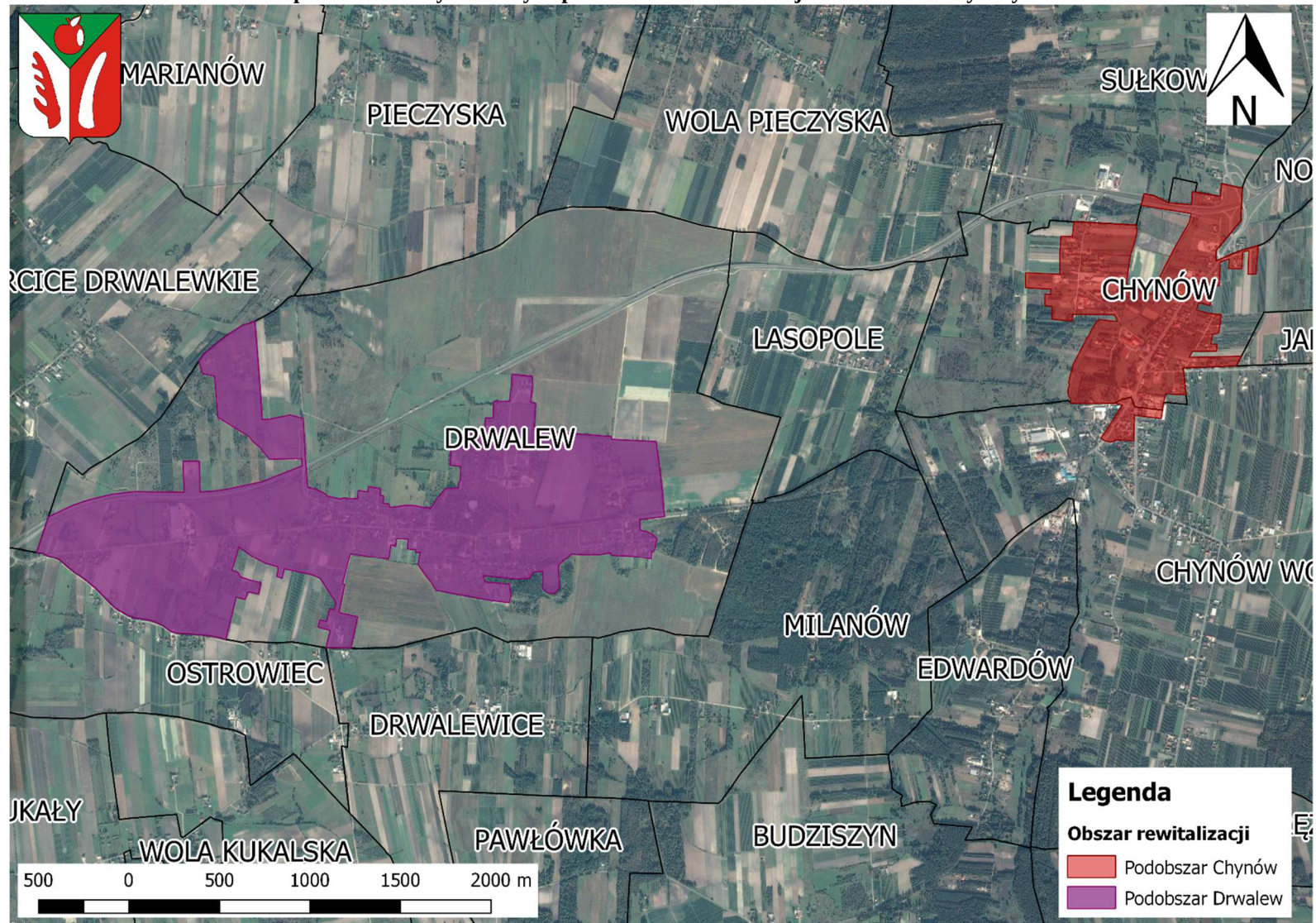
Lokalizację podobszarów rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 1, natomiast przebieg granic podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Chynów prezentuje mapa 2.

Mapa 1 Lokalizacja podobszarów rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Chynów

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Google Maps

3. Szczegółowa diagnoza podobszarów rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Programu Rewitalizacji wynikającym z zapisów Wytycznych jest pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji, która obejmuje analizę czynników i zjawisk kryzysowych oraz lokalnych potencjałów we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Jednak należy wziąć pod uwagę fakt, że problemy analizowane we wszystkich aspektach wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie podobszarów rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczone podobszary rewitalizacji są obszarami wiejskimi i obejmują głównie zamieszkałe tereny sołectw: Chynów (z niewielkim fragmentem sołectwa Chynów Wola) i Drwalew.

Wyznaczone podobszary rewitalizacji usytuowane są między centralną a północno-zachodnią częścią gminy i stanowią jej centrum społeczno-gospodarcze. Przebiega tędy droga krajowa nr 50, która tworzy niepełny pierścień wokół aglomeracji warszawskiej w odległości od 30 km do ponad 80 km od centrum Warszawy⁸. Z uwagi na to, że jest to główny ośrodek gminy, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne. Na podobszarach znajdują się takie miejsca i obiekty, jak m.in.:

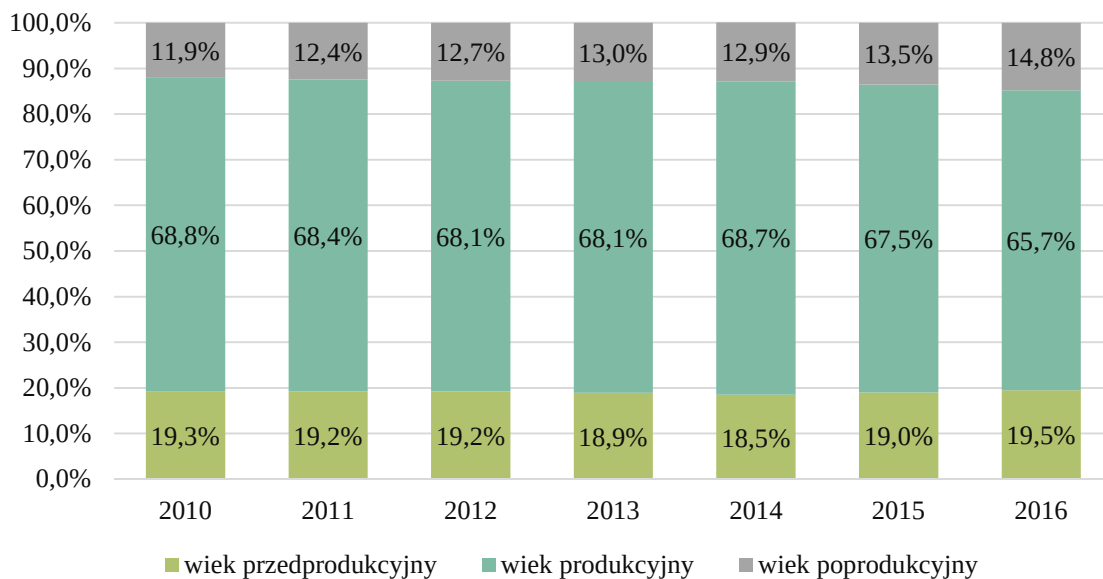
- *Chynów i fragment sołectwa Wola Chynowska*: Urząd Gminy w Chynowie, sklepy spożywczo-przemysłowe, apteki, bank, kościół pw. Św. Trójcy (najstarszy kościół modrzewiowy na Mazowszu, pochodzący z przełomu XVI i XVII wieku), Publiczne Gimnazjum im. W. Reymonta w Chynowie, Szkoła Podstawowa Publiczna im. K. Makuszyńskiego w Chynowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Chynowie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chynowie;
- *Drwalew*: kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła, Zespół Szkół w Drwalewie, Ośrodek Zdrowia w Drwalewie, Zespół pałacowo-parkowy, Zakład Produkcji Leków Weterynaryjnych „BIOWET”.

Według danych Urzędu Gminy w Chynowie podobszary rewitalizacji zamieszkałe są przez łącznie przez 1 999 mieszkańców (19,35% ludności ogółem gminy).

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje wpływają nie tylko na liczbę ludności, ale także na jej strukturę wiekową. Analizując udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem podobszarów rewitalizacji należy wskazać, że w badanym okresie (2010–2016) zauważalna jest tendencja spadkowa udziału osób w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym, systematycznym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym (wykresy 1 i 2). Świadczy to o **procesie starzenia się ludności**. Porównując wskaźniki podobszarów rewitalizacji do średnich wartości dla gminy w analizowanym 2014 roku można zauważyć, że podobszary charakteryzuje mniejszy niż średni w gminie udział osób w wieku przedprodukcyjnym, ale też wyższy udział osób będących w wieku zdolności do pracy (wykres 3).

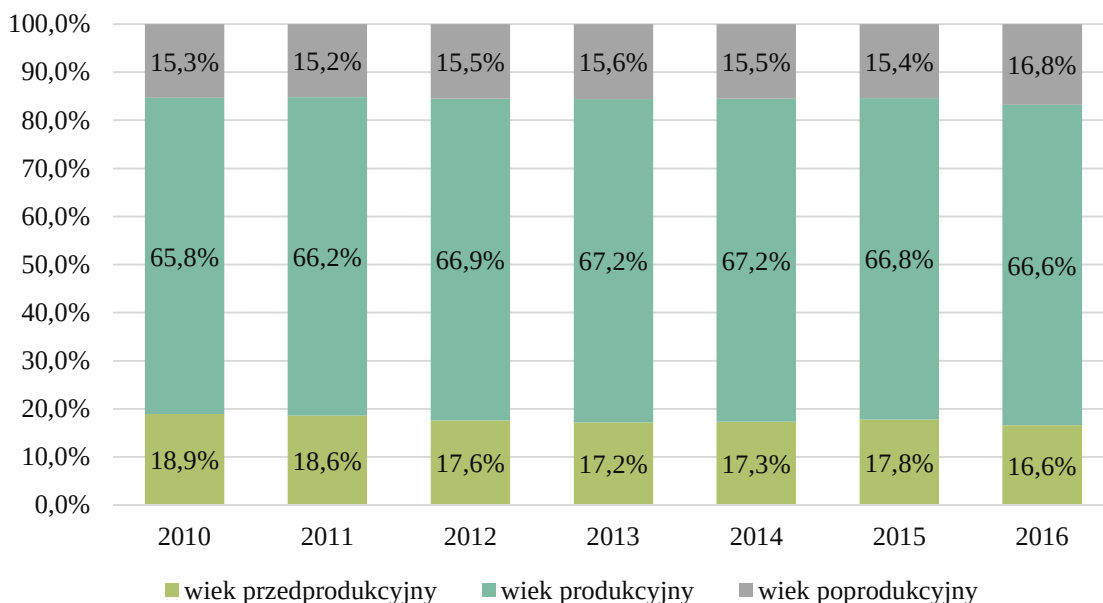
⁸ Strona internetowa Stowarzyszenia Integracji Stołecznej Komunikacji siskom.waw.pl, inf. z dnia 12.10.2016.

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na Podobszarze Chynów w latach 2010–2016

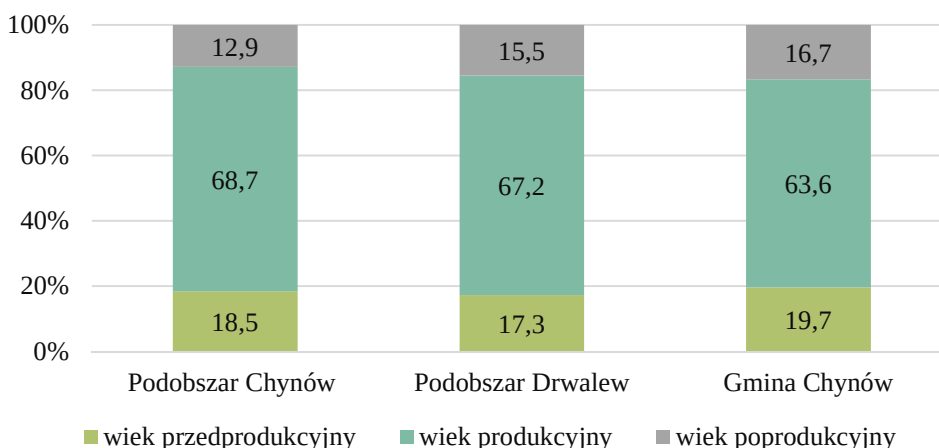
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Chynów

Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na Podobszarze Drwalew w latach 2010–2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Chynów

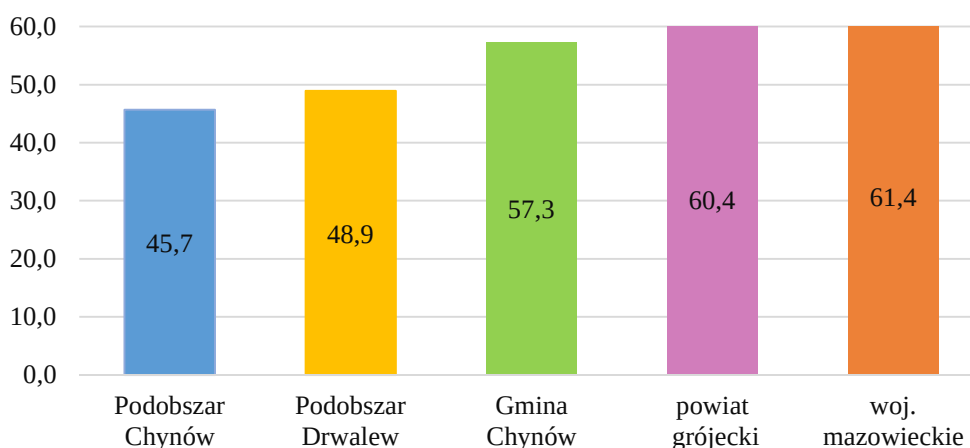
Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Chynów

Sytuacja demograficzna (poza zdiagnozowanym procesem starzenia się społeczeństwa) jest w stosunku do gminy oceniana pozytywnie, co potwierdza wskaźnik obciążenia demograficznego (udział osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym), który w 2014 roku dla Podobszaru Chynów wynosił 45,7, dla Podobszaru Drwalew – 48,9, dla całej gminy – 57,3, dla powiatu grójeckiego – 60,4, a dla województwa mazowieckiego – 61,4 (wykres 4). Świadczy to o dużym potencjale zasobów ludzkich i „rąk do pracy”.

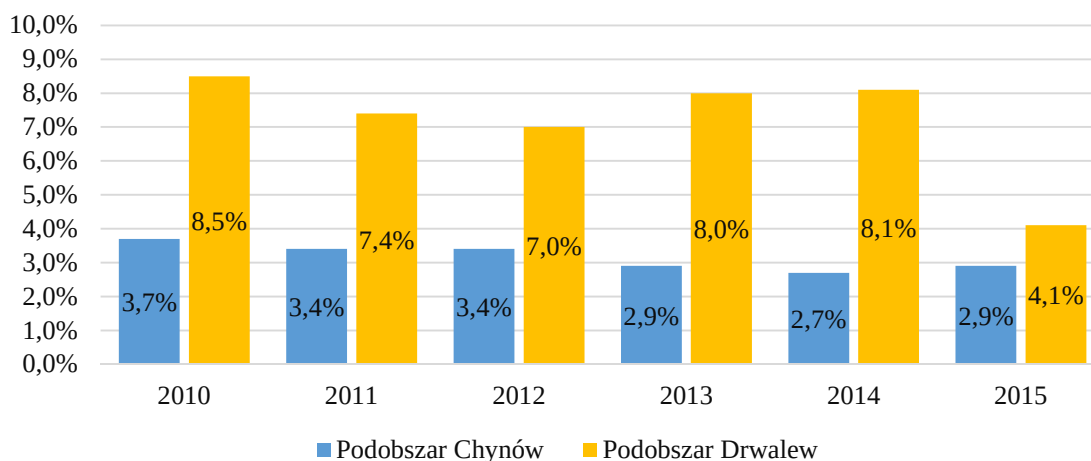
Wykres 4 Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego i województwa mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Chynów

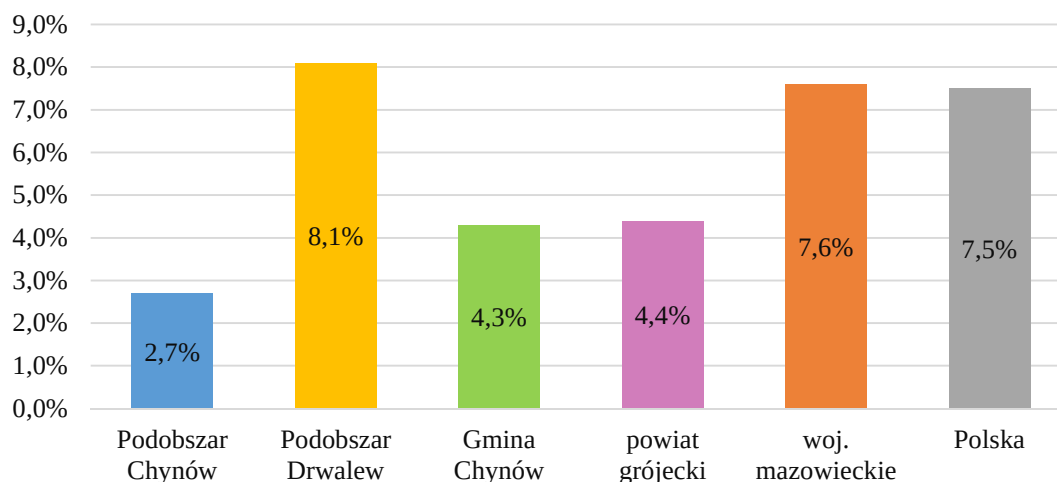
Pomimo wysokiego udziału osób w wieku zdolności do pracy oraz dobrego połączenia komunikacyjnego z ośrodkami miejskimi i usytuowania w sferze aktywizacji gospodarczej, stanowiącej efekt oddziaływania miasta stołecznego Warszawy, sytuacja na rynku pracy dla Podobszaru Drwalew nie kształtuje się korzystnie. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu, udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących obszar rewitalizacji w roku 2014 wynosił 2,7% dla Podobszaru Chynów i 8,1% dla Podobszaru Drwalew (wykres 5), przy średniej wartości dla gminy 4,3%. Wartość wskaźnika dla Drwalewa była niekorzystna również w porównaniu do powiatu, województwa i kraju (wykres 6).

Wykres 5 Udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym – dane dla Podobszaru Chynów i Podobszaru Drwalew w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu

Wykres 6 Udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie podobszarów rewitalizacji do gminy, powiatu, województwa i kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu

Wykres 6 pokazuje jak różne pod względem bezrobocia są podobszary rewitalizacji. Podobszar Chynów stanowiący centrum administracyjne i społeczno-gospodarcze gminy charakteryzuje się korzystną sytuacją i stosunkowo niewielkim bezrobociem. Zdecydowanie inaczej kształtowała się w 2014 r. (roku bazowym) sytuacja mieszkańców Podobszaru Drwalew, gdzie udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym przekracza wartości dla gminy, powiatu, województwa i kraju. Wynika to ze specyfiki tego obszaru. Drwalew jest miejscowością popegeerowską, w której po zmianach na rynku pracy doszło do **bezrobocia strukturalnego**. Pozytywnym aspektem jest fakt znacznego spadku udziału osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w Drwalewie w 2015 r.

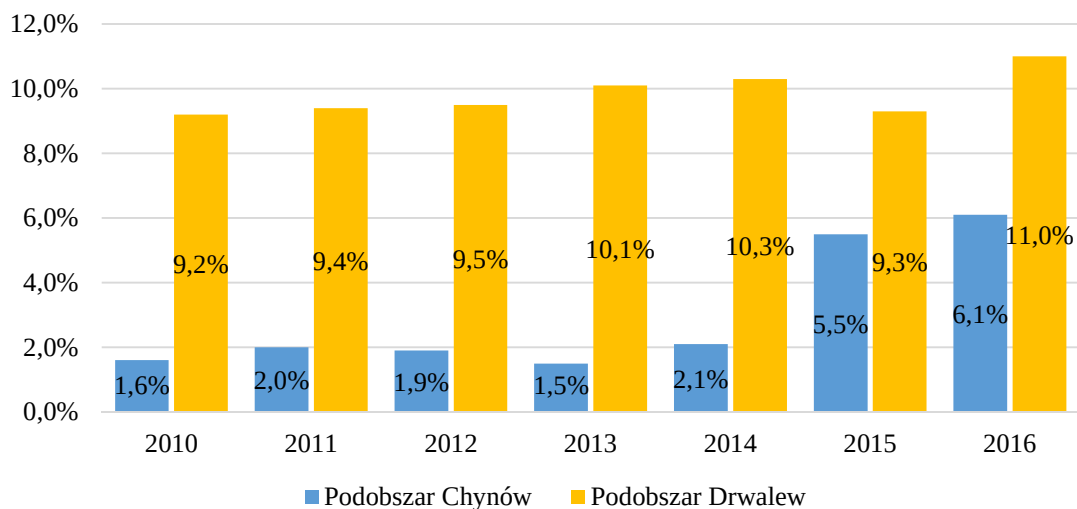
Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego. Warto nadmienić, że wpływ na rozmiar bezrobocia ma wiele czynników, głównie społecznych. Bardzo często dane statystyczne w tym zakresie nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistej sytuacji. Wiąże się to na przykład z faktem, że są osoby, które pracują nielegalnie i rejestrują się jako bezrobotne celem osiągnięcia korzyści z systemu pomocy społecznej. Gmina Chynów jest gminą wiejską, w której wielu mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa (głównie sadownictwa). W związku z tym występuje tutaj sytuacja bezrobocia nieujmowanego w ewidencji statystycznej, czyli **bezrobocia ukrytego (agrarnego)**. Jest to podstawa by twierdzić, że rzeczywisty poziom bezrobocia na wyznaczonym obszarze może być wyższy niż pokazują statystyki.

Ze względu na rolniczy charakter gminy (sadownictwo) oraz przemysłowy charakter Drwalewa, bezrobotni mieszkańcy najchętniej podjęliby pracę w zakładach państwowych, ze względu na bezpieczeństwo socjalne. Obawiają się ryzykować podjęcia pracy na własny rachunek z powodu konkurencji i braku kapitału. Konieczne jest więc podjęcie działań aktywizujących mieszkańców do podejmowania własnych działalności oraz tworzenie ku temu odpowiednich warunków i możliwości rozwoju.

Kryterium ubóstwa i skali problemów społecznych na podobszarach rewitalizacji zastało zmierzone przy pomocy wskaźnika „udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem”. Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie wartości tego wskaźnika dla

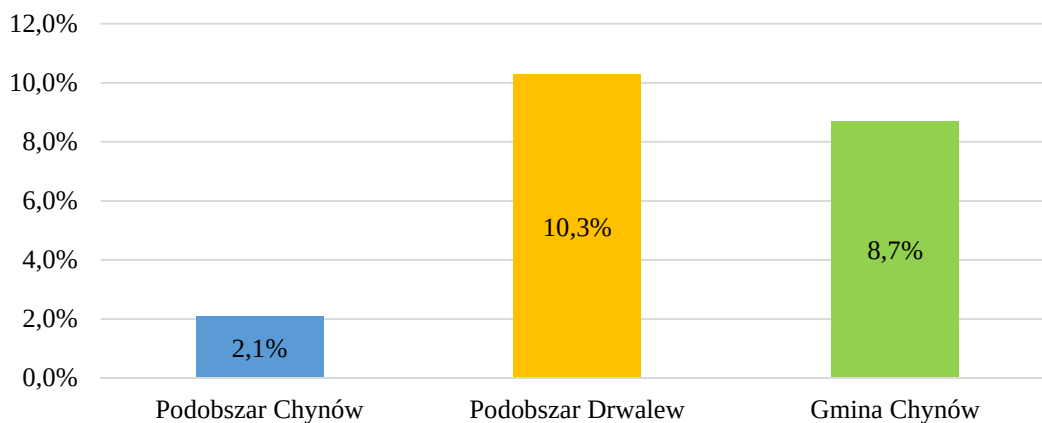
Podobszaru Chynów w latach 2010–2016 były stosunkowo niewielkie i korzystne w stosunku do średnich dla gminy. Należy jednak zwrócić uwagę, że w okresie 2013–2016 wartość ta systematycznie i dynamicznie wzrastała (udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem dla Podobszaru Chynów w 2016 roku był ponad czterokrotnie wyższy niż w 2013 r.). Zdecydowanie wyższymi i niekorzystnymi wartościami opisywanego wskaźnika, przy występującej jednocześnie tendencji wzrostowej (z wyjątkiem w 2015 r.) charakteryzuje się Podobszar Drwalew (wykres 7). W analizowanym 2014 r. wskaźnik ten był dla Podobszaru Chynów niższy, a dla Podobszaru Drwalew wyższy niż średnia jego wartość dla gminy (wykres 8).

Wykres 7 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem – dane dla podobszarów rewitalizacji w latach 2010–2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie

Wykres 8 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem – dane dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz podobszarów rewitalizacji z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tych podobszarach i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na ich terenie. W tabeli 2 przedstawione zostały najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej na podobszarach rewitalizacji w latach 2010–2016. Zarówno na Podobszarze Chynów jak i Podobszarze Drwalew najczęstszymi powodami korzystania ze świadczeń w ostatnich latach były: **ubóstwo** (związane z bezrobociem i niskimi dochodami z rolnictwa), **niepełnosprawność, bezrobocie i ciężka lub długotrwała choroba** (częste zjawisko w miejscowościach, w których występuje proces starzenia się ludności). Na wykresie 9 przedstawione zostały najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na podobszarach rewitalizacji w 2014 r. w porównaniu ze średnią dla gminy. Niepokojący jest w przypadku obu podobszarów nagły i duży wzrost liczby osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców w latach 2015–2016 w stosunku do lat poprzednich. Poniższe dane potwierdzają też opisaną wcześniej sytuację mieszkańców na rynku pracy. Ilość osób z Podobszaru Drwalew korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia była w każdym analizowanym roku znacznie wyższa niż w Podobszarze Chynów.

W 2014 roku każdy z poniższych wskaźników (oprócz ubóstwa i alkoholizmu) dla Podobszaru Drwalew osiągał wyższą wartość w stosunku do średniej dla gminy. W przypadku Podobszaru Chynów wyższą wartość od średniej dla gminy osiągnął wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

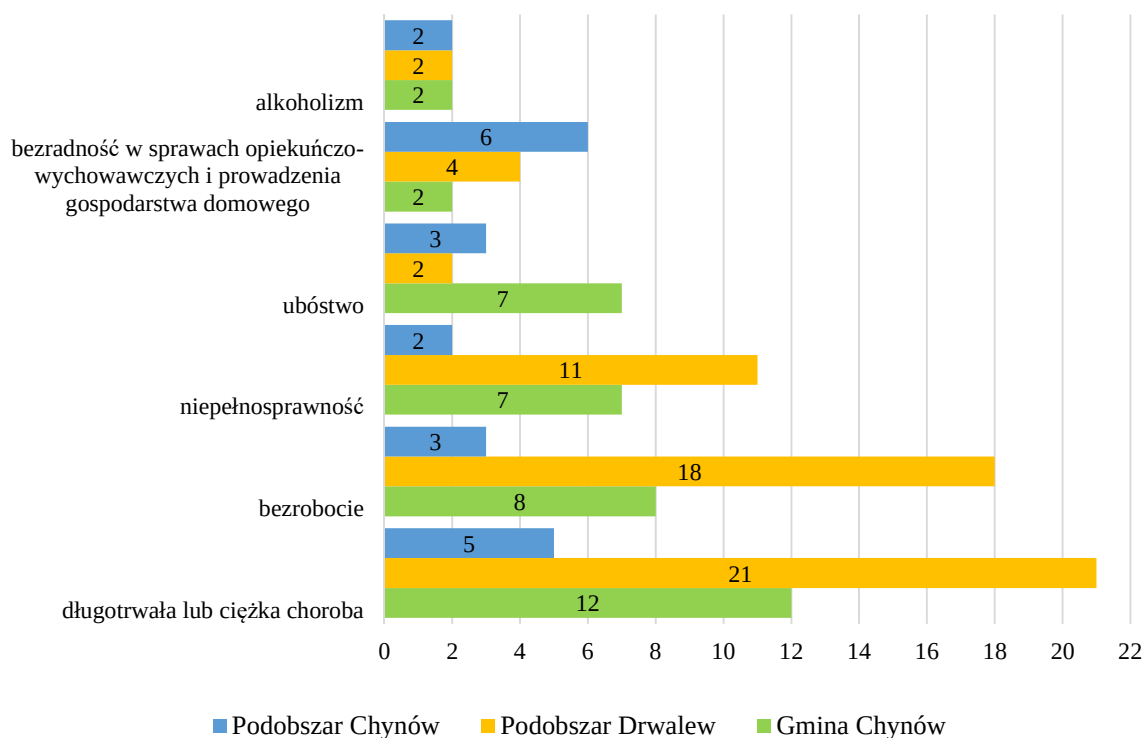
Tabela 2 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na podobszarach rewitalizacji w latach 2010–2016 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

PODOBSZAR CHYNÓW							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	3	4	5	3	3	19	20
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	2	3	5	2	3	7	8
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	2	2	2	2	2	10	9

Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	4	5	4	3	5	9	8
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	3	4	2	0	6	4	6
Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	2	2	2	2	2	6	7
PODOBSZAR DRWALEW							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	2	2	2	2	2	27	24
Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	15	16	16	17	18	8	11
Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	9	10	9	9	11	19	15
Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	20	21	22	23	21	15	16
Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	2	2	2	2	4	5	3
Liczba osób którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	2	2	2	2	2	8	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie

Wykres 9 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w 2014 roku (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

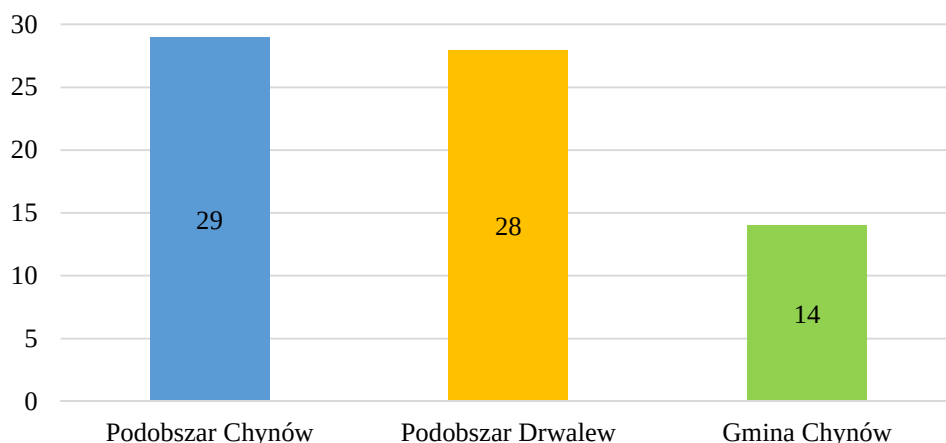

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie

W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Programem Rewitalizacji.

Kolejnym istotnym czynnikiem oceny skali negatywnych zjawisk społecznych jest stan bezpieczeństwa publicznego. Problemem zidentyfikowanym na podobszarach rewitalizacji są dewastacje mienia publicznego oraz inne przestępstwa, co wywołuje konieczność częstych interwencji policji (z powodu braku możliwości pozyskania aktualniejszych danych, wartości poniższego wskaźnika zostały przedstawione za 2014 r.). Wykres 10 wyraźnie wskazuje, że **problem przestępstw** na terenie podobszarów rewitalizacji jest duży (wskaźnik ilości przestępstw stwierdzonych przez policję w 2014 r. był dla nich dwukrotnie wyższy od średniej wartości dla gminy ogółem).

Wykres 10 Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję na 1 000 osób w 2014 roku – porównanie podobszarów rewitalizacji do średniej wartości dla Gminy Chynów

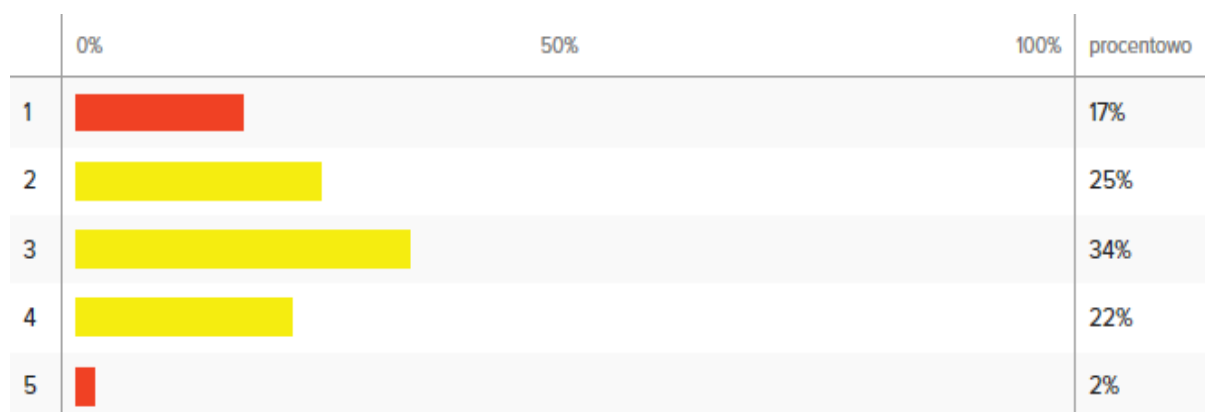

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Grójcu

Na bezpieczeństwo publiczne składają się także inne czynniki niż tylko stwierdzone przez policję przestępstwa. Podczas wielu spotkań z mieszkańcami podobszarów rewitalizacji uczestnicy poruszali kwestię **szerzących się aktów wandalizmu** wśród młodzieży. Jako przyczynę wskazywano **brak odpowiedniego zagospodarowania czasu młodym ludziom** po zajęciach lekcyjnych, a także bardzo często złe wzorce wynoszone z domów (dziedziczenie zachowań patologicznych). Wskazywano również na **zły stan i niedostateczną ilość infrastruktury drogowej** (drogi utwardzone, chodniki, odpowiednie oznakowanie poziome), szczególnie na drogach, którymi dzieci poruszają się idąc do szkoły. Wpływa to na **bezpieczeństwo mieszkańców na drodze** (przede wszystkim brak chodników dla pieszych przy ul. Grójeckiej i ul. Akacyjowej w Drwalewie).

Wspomnianą dostępność i zróżnicowanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego mieszkańcy podczas przeprowadzonego w dniach 22.06–22.07.2016 r. badania ankietowego ocenili w skali 1–5 (gdzie 1 oznacza „bardzo źle” a 5 – „bardzo dobrze”) w większości na ocenę 3 i 2, a więc jako niedostateczną (wykres 11). Ankieta została przeprowadzona w wersji online na stronie internetowej gminy w zakładce „Rewitalizacja” oraz w wersji papierowej dostępnej w Urzędzie Gminy w Chynowie. Wyniki badania ankietowego zostały opublikowane na stronie chynow.pl/rewitalizacja w dniu 28.07.2016 r. Mieszkańcy podczas spotkań otwartych i warsztatów grupowych zwracali również uwagę na fakt zagrożenia jakim może być uzależnienie młodzieży od używek. Spotykane są przypadki korzystania przez młodzież nie tylko z alkoholu, ale też dopalaczy i narkotyków.

Wykres 11 Dostępność i zróżnicowanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego

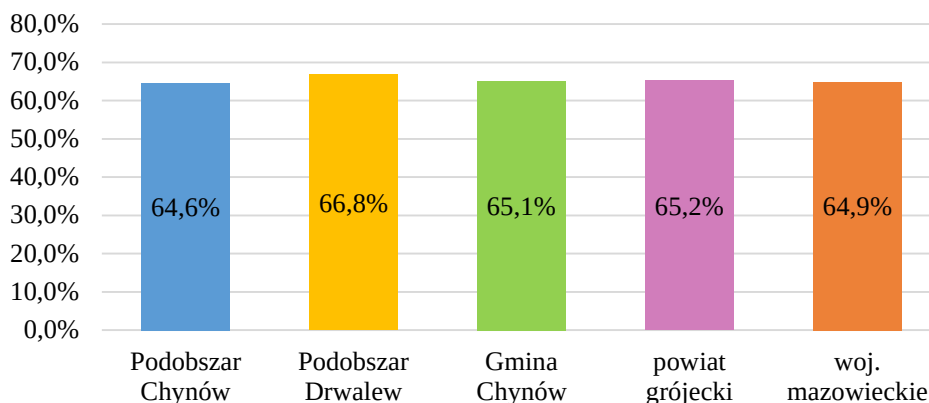
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W związku z powyższym istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych i operacyjnych we współpracy z Komisariatem Policji w Chynowie, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego mieszkańców (w szczególności na obszarach problemowych). Istotne jest również stworzenie spójnego systemu monitoringu miejsc publicznych oraz rozwój i poprawa infrastruktury drogowej w celu poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na podobszarach rewitalizacji, pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

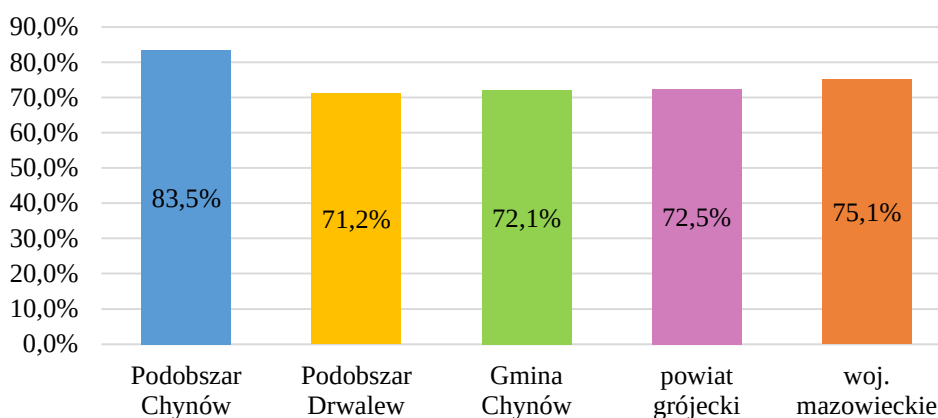
Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji są wyniki uzyskane ze sprawdzianu szóstoklasistów oraz z wybranych części egzaminu gimnazjalnego, sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów kończących dany poziom nauczania. Na terenie podobszarów rewitalizacji funkcjonują: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Chynowie, Publiczne Gimnazjum im. W. Reymonta w Chynowie oraz Zespół Szkół im. Polskich Patriotów w Drwalewie. W związku z tym dokonano porównania wyników w 2014 i 2015 roku dla niniejszych szkół ze średnią wartością dla Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego (wykresy 12 i 13, tabela 3).

Wykres 12 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, oke.waw.pl

Wykres 13 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2015 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, oke.waw.pl

Wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty były w 2014 r. porównywalne dla wszystkich analizowanych jednostek, przy czym najwyższe osiągnęli uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Polskich Patriotów w Drwalewie. W następnym roku sytuacja wyglądała odwrotnie, ponieważ wyniki uczniów szkoły w Drwalewie były najniższe (jednak porównywalne do średniej gminy i powiatu), natomiast uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Chynowie osiągnęli najwyższe i znacznie lepsze wyniki w porównaniu do pozostałych jednostek.

Tabela 3 Średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego w latach 2014 i 2015 – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego

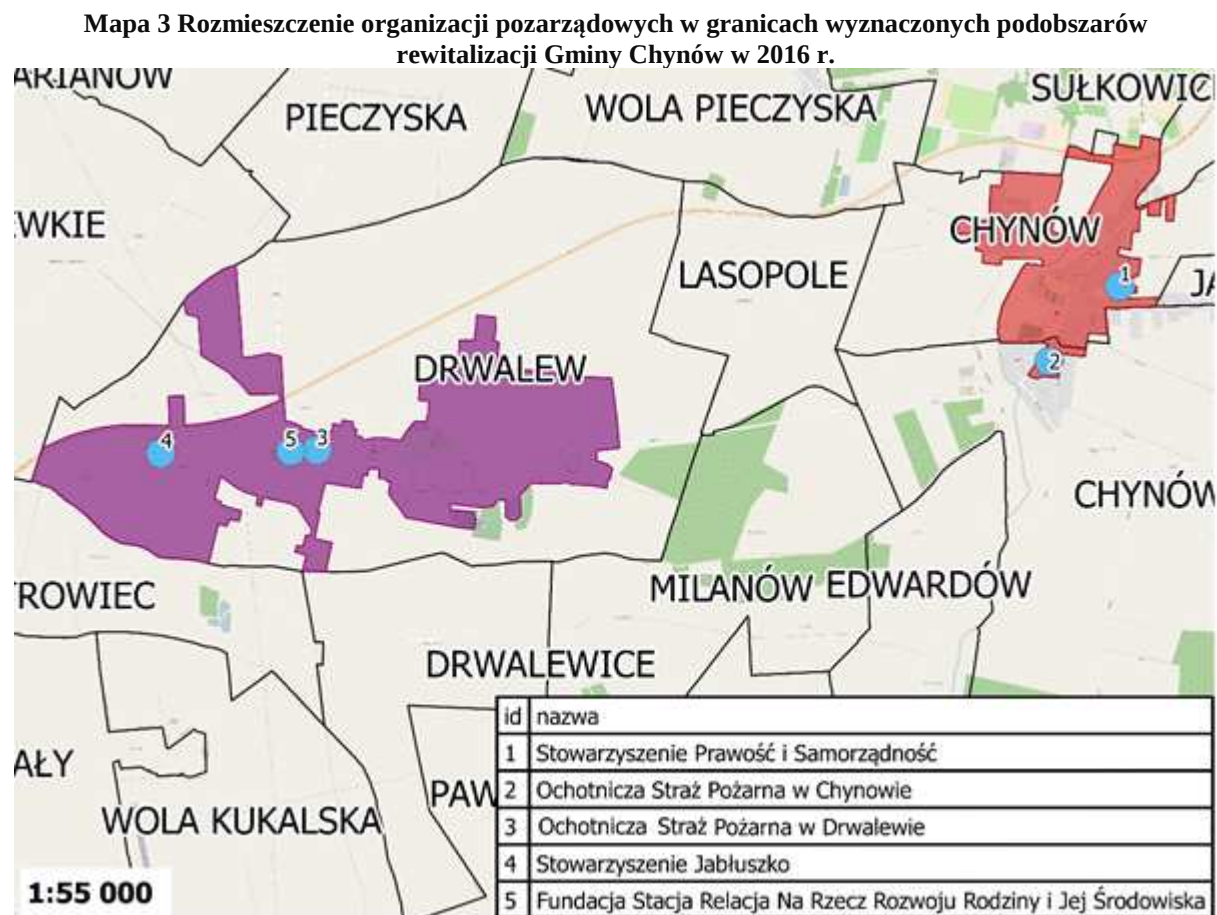
Nazwa przedmiotu	Podobszar Chynów	Podobszar Drwalew	Gmina Chynów	powiat grójecki	województwo mazowieckie
	Średnie % wyniki w 2014 r.				
Język polski	68,6	67,5	68,0	68,7	68,1
Historia i wiedza o społeczeństwie	58,0	60,5	59,3	58,2	59,8
Matematyka	48,4	54,8	51,6	45,2	48,4
Przedmioty przyrodnicze	51,6	59,5	55,5	51,3	52,8
Język angielski (poziom podstawowy)	72,3	66,1	69,2	66,0	67,2
Nazwa przedmiotu	Średnie % wyniki w 2015 r.				
Język polski	61,0	61,9	61,1	61,5	61,3
Historia i wiedza o społeczeństwie	60,5	63,8	61,0	63,2	62,7
Matematyka	47,6	47,5	47,6	45,8	46,7
Przedmioty przyrodnicze	48,3	54,5	49,3	49,1	48,5
Język angielski (poziom podstawowy)	65,0	75,8	66,7	65,4	62,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, oke.waw.pl

Powyższe dane pokazują, że trudno jednoznacznie określić jakość nauki w szkołach podstawowych i gimnazjach na podobszarach rewitalizacji. W tabeli 3 zaznaczono na kolor czerwony wyniki części egzaminu gimnazjalnego, które były mniej korzystne w stosunku do średniej dla gminy. Wyższe wyniki egzaminów w stosunku do średniej dla gminy i podobszaru Chynów uzyskiwali uczniowie Publicznego Gimnazjum w Zespole Szkół im. Polskich Patriotów w Drwalewie. Dla Podobszaru Chynów jest to sytuacja stanowiąca jeden z problemów, który należy rozwiązać poprzez planowane działania rewitalizacyjne. Natomiast w przypadku Podobszaru Drwalew należy podjąć działania rozwijające kompetencje uczniów i utrzymujące ich stosunkowo wysokie wyniki w nauce. Należy nadmienić, że nie przewiduje się likwidacji szkół w związku z trwającą reformą szkolnictwa.

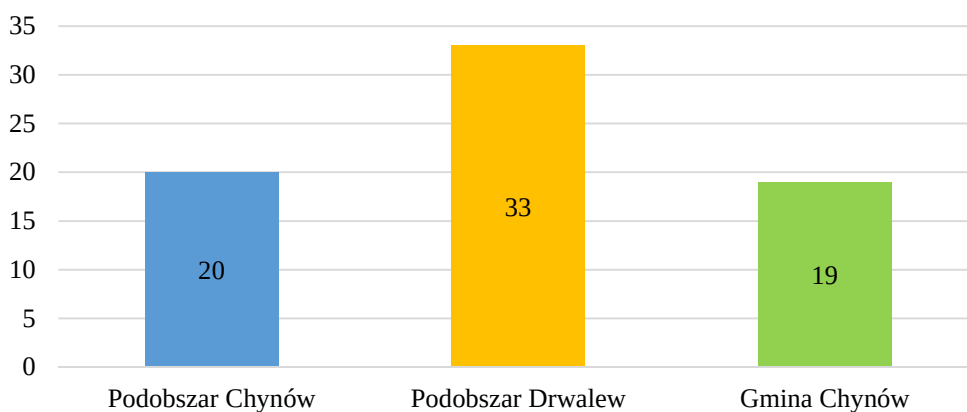
Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności lokalnej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają możliwości rozwoju społecznego. Aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy lokalne obrazuje wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców. Na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zarejestrowanych jest łącznie 5 organizacji

pozarządowych (według stanu na koniec 2016 roku, mapa 3). Porównanie wartości wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców podobszarów rewitalizacji i gminy, który obrazuje aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy lokalne, przedstawia wykres 14.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego (ems.ms.gov.pl/krs)

Wykres 14 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w 2016 roku

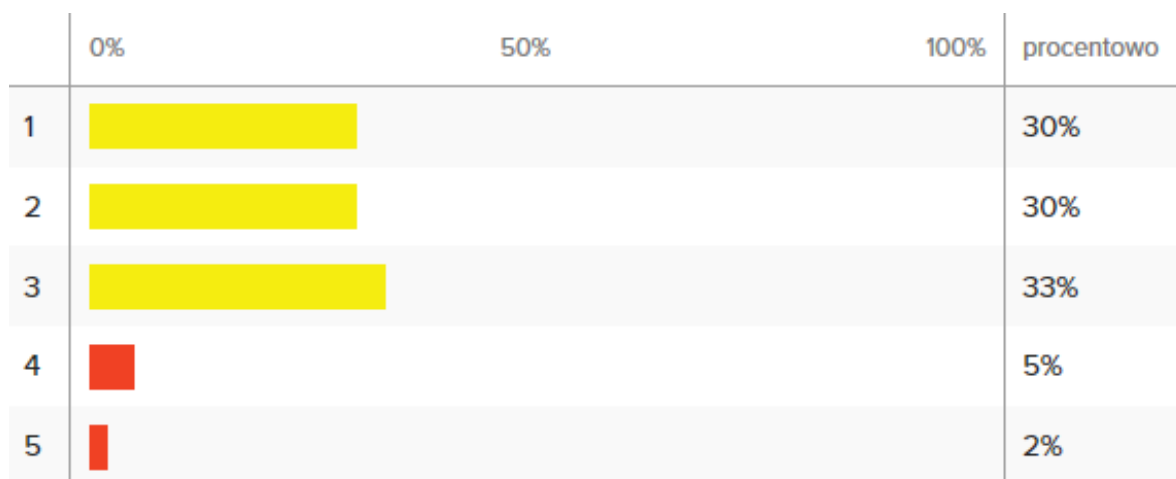

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego (ems.ms.gov.pl/krs)

Statystyka pokazuje, że sytuacja na podobszarach rewitalizacji pod względem aktywności mieszkańców mierzonej ilości organizacji pozarządowych przypadającą na 10 tys. mieszkańców jest dobra w stosunku do średniej dla gminy. Istotne jest w procesie rewitalizacji włączenie istniejących organizacji do działań związanych z aktywizacją mieszkańców, ich integracją i wzrostem poczucia tożsamości lokalnej.

Pomimo stosunkowo wysokiego wskaźnika „liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców” aktywność mieszkańców została oceniona przez respondentów przeprowadzonego badania ankietowego na niskim poziomie (wykres 15). Największym problemem w tym aspekcie jest **duża roszczeniowość wielu mieszkańców** względem gminy oraz **brak międzysektorowej współpracy**. Zauważalny jest brak inicjatyw oddolnych przy jednocześnie wysokich wymaganiach i oczekiwaniach wobec władz gminy.

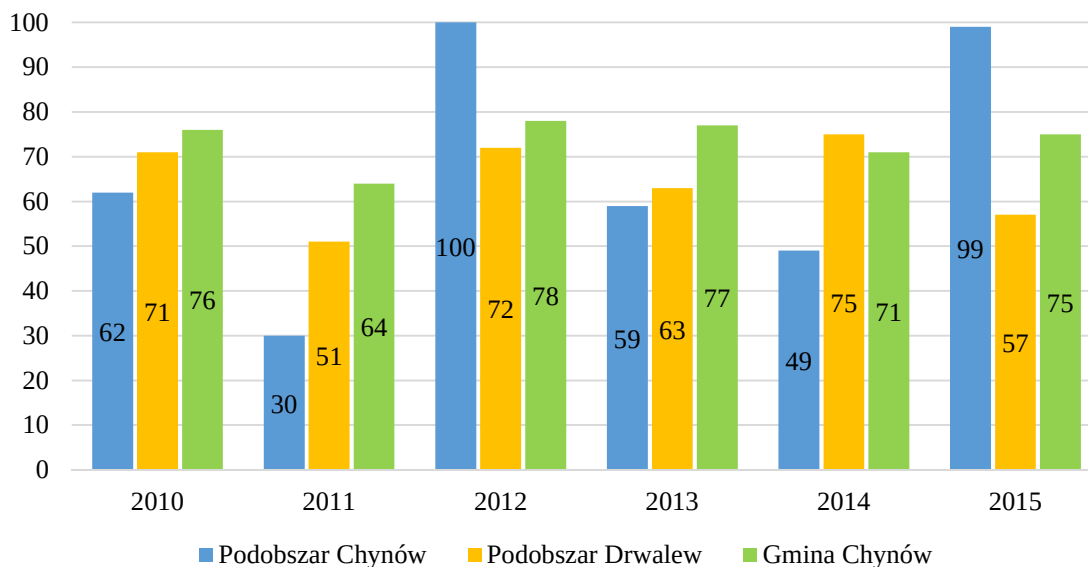
Wykres 15 Aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

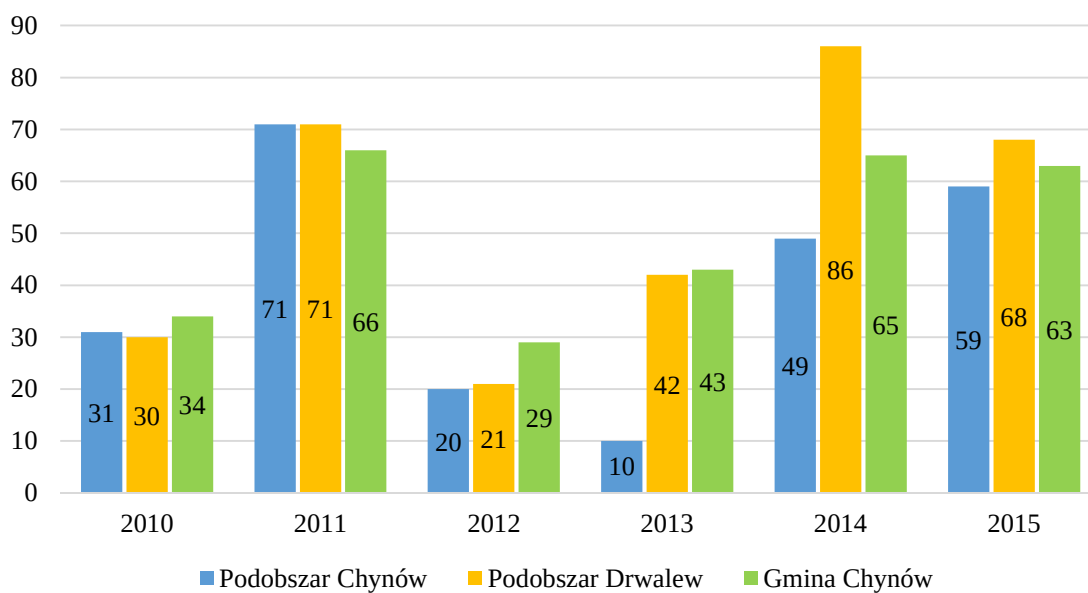
Na podstawie analizy zidentyfikowano liczbę zarejestrowanych działalności gospodarczych, która świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Sferę gospodarczą przeanalizowano m.in. na podstawie wskaźników z lat 2010–2015: „liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców” (wykres 16), „liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców” (wykres 17) oraz „liczba wpisanych do rejestru REGON podmiotów na 100 osób w wieku produkcyjnym” (wykres 18).

Wykres 16 Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców na podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w latach 2010–2015

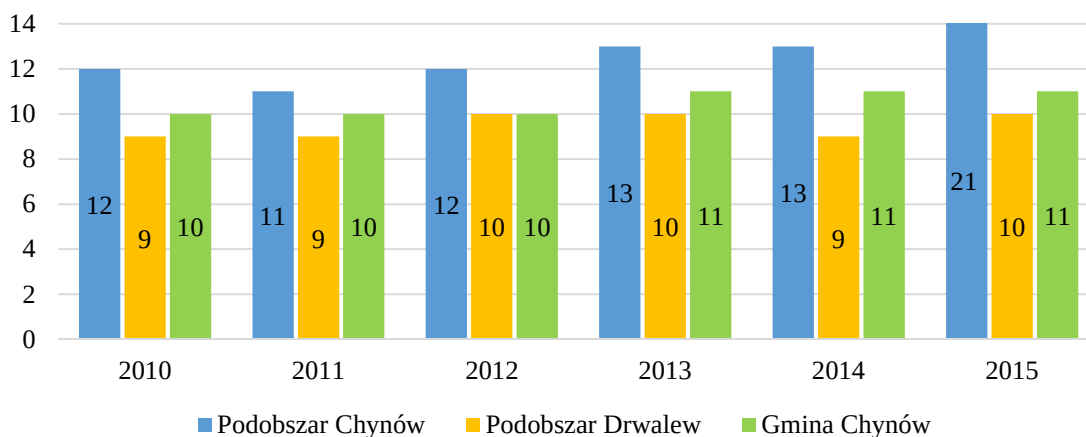
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Chynowie oraz Urzędu Statystycznego w Warszawie

Wykres 17 Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców na podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Chynowie oraz Urzędu Statystycznego w Warszawie

Wykres 18 Liczba wpisanych do rejestru REGON podmiotów na 100 osób w wieku produkcyjnym na podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Chynowie oraz Urzędu Statystycznego w Warszawie

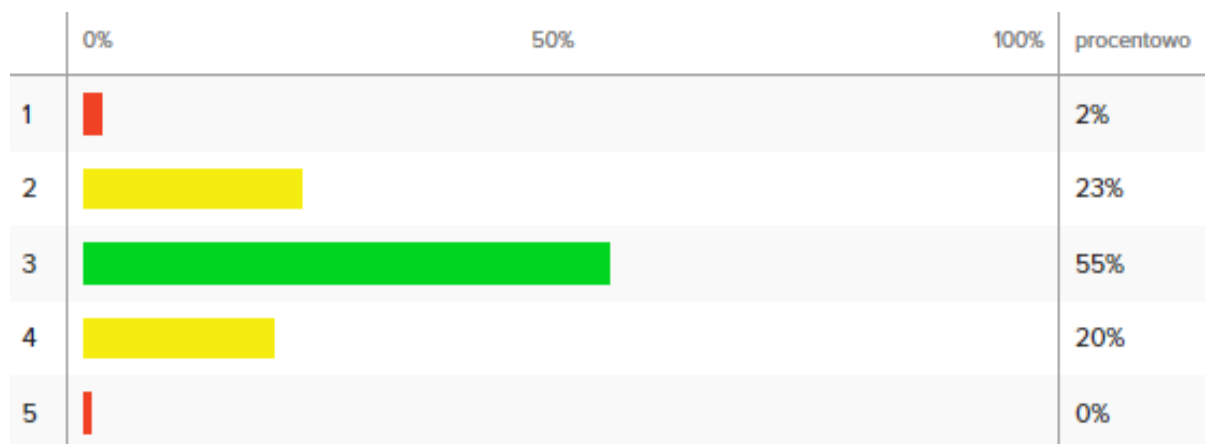
Jak widać na wykresach 16 i 17 ciężko jednoznacznie zdiagnozować sytuację podobszarów rewitalizacji na podstawie danych statystycznych. Nie ma jednoznacznych tendencji wzrostowych czy spadkowych, tak w przypadku nowo zarejestrowanych jak i wyrejestrowanych działalności. Należy jednak nadmienić, że każdorazowo (poza 2014 r.) dla Podobszaru Drwalew wskaźnik dotyczący nowo zarejestrowanych działalności był niższy niż średnio w gminie, przy jednocześnie najwyższych wartościach wskaźnika dotyczącego wyrejestrowanych działalności w roku 2014 i 2015 w stosunku do gminy i Podobszaru Chynów.

Wykres 18 przedstawia liczbę wpisanych do rejestru REGON podmiotów na 100 osób w wieku produkcyjnym na podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w latach 2010–2015. Zarówno ogólnie w gminie jak i na Podobszarze Drwalew wartości były corocznie podobne i nie zmieniały się dynamicznie, natomiast dla Podobszaru Chynów widoczna jest od 2011 roku tendencja wzrostowa. Dla Podobszaru Chynów wartości powyższego wskaźnika w każdym analizowanym roku były najwyższe, natomiast dla Podobszaru Drwalew najniższe.

Na Podobszarze Chynów w 2015 r. zarejestrowane w rejestrze REGON były 142 podmioty gospodarcze (19% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie), podczas gdy na Podobszarze Drwalew było ich 54 (7% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie). Jest to powszechne zjawisko w gminach wiejskich o charakterze rolniczym, gdzie niemal wszystkie obiekty handlowe czy usługi świadczone są w centralnych miejscowościach gmin.

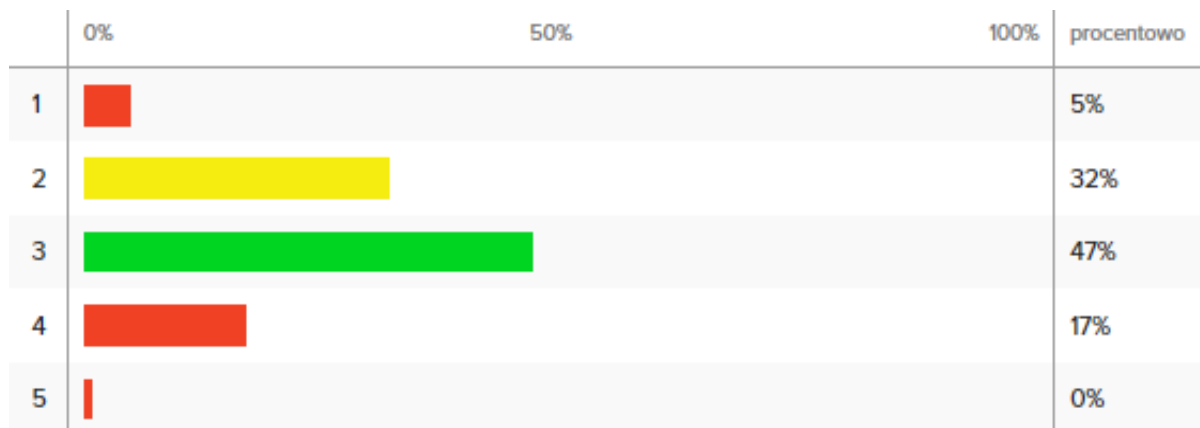
Sytuacja na rynku pracy w Gminie Chynów została oceniona przez większość respondentów przeprowadzonego badania ankietowego jako dostateczna (wykres 19). Źle (ale nie najgorzej) ocenione zostały dochody mieszkańców gminy (wykres 20). Również przedsiębiorczość mieszkańców została oceniona na niskim poziomie (wykres 21). Jednym z zaplanowanych elementów procesu rewitalizacji mającym na celu ożywienie społeczno-gospodarcze podobszarów jest stworzenie funkcjonalnego placu targowego, na którym będzie możliwa m.in. dystrybucja i promocja lokalnych produktów.

Wykres 19 Sytuacja na rynku pracy w Gminie Chynów

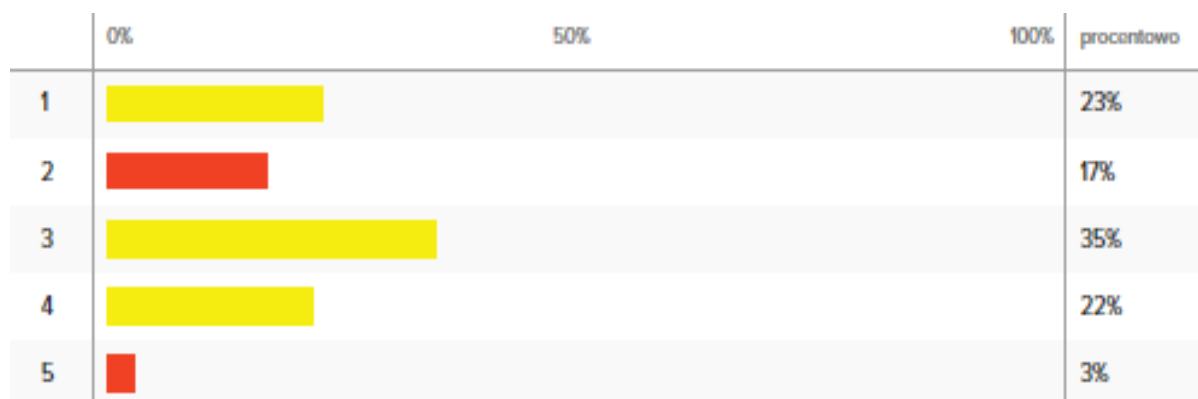
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wykres 20 Dochody uzyskiwane przez mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

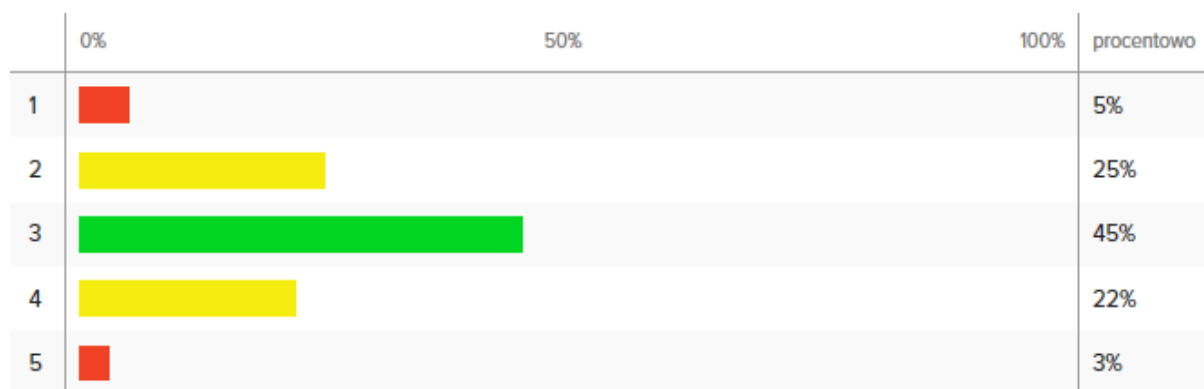
Wykres 21 Przedsiębiorczość mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

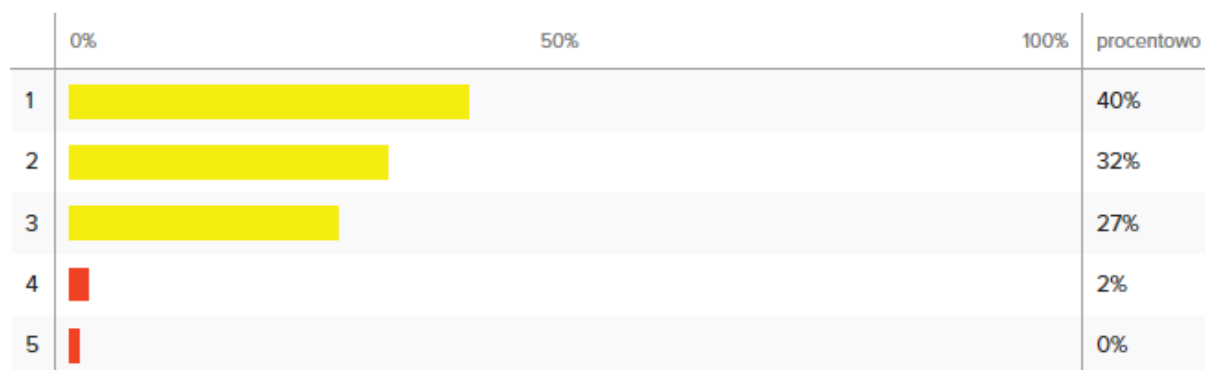
Istotne jest zaplanowanie działań stwarzających warunki do rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców oraz poprawiających infrastrukturę techniczną celem przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów, którzy będą zatrudniać lokalną społeczność. Wsparciem należy objąć szczególnie rodziny z dziećmi, m.in. poprzez poprawę dostępności do opieki przedszkolnej. Na terenie Gminy Chynów nie funkcjonuje żaden żłobek, natomiast istnieje jedno przedszkole – Publiczne Przedszkole w Chynowie. W związku z tym ocena respondentów przeprowadzonego badania ankietowego odnośnie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobkowej była niska (wykresy 22 i 23).

Wykres 22 Dostępność opieki przedszkolnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

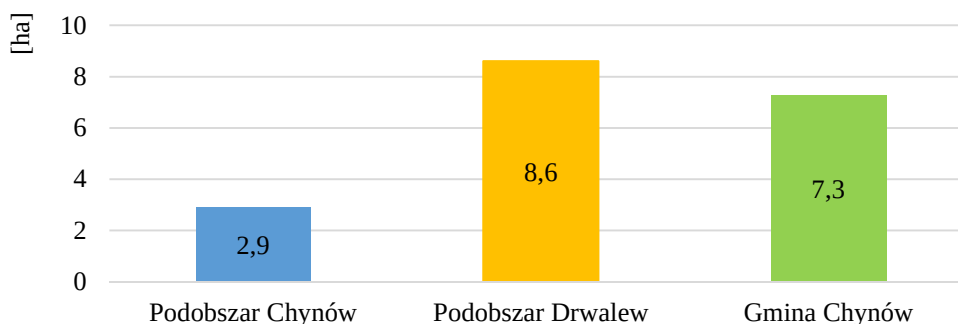
Wykres 23 Dostępność opieki żłobkowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wyznaczone podobszary rewitalizacji są terenami zamieszkałymi o charakterze zabudowy liniowej (tzw. ulicówka). W większości domy mieszkalne znajdują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Struktura przestrzenna jest nieefektywna ze względu na przeważającą jednorodną funkcję zabudowy zagrodowej. Pomimo iż wyznaczony Podobszar Chynów pełni funkcję centralnych miejscowości gminy i przeznaczony jest pod rozwój funkcji usługowo-handlowych, nie ma przestrzeni publicznej wykreowanej na centrum społeczno-gospodarcze. **Brakuje tutaj miejsc rozrywki, sportu i rekreacji, możliwości aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców czy też po prostu miejsc spotkań i integracji.** Na niskim poziomie w stosunku do średniej dla gminy jest dla Podobszaru Chynów wskaźnik „powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców” (wykres 24).

Wykres 24 Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców w 2015 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Chynowie

Namiastkę centrum gminnego stanowi fragment Woli Chynowskiej wyznaczony jako fragment Podobszaru Chynów. Znajduje się tutaj Gminny Dom Kultury w Chynowie (budynek w miejscowości Chynów położony w obrębie Wola Chynowska, fotografia 1). Zgodnie ze statutem⁹ celem działalności GDK jest prowadzenie działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców Gminy Chynów oraz upowszechnianie i promocja lokalnego dziedzictwa kultury, edukacja, wychowanie przez sztukę oraz upowszechnianie kultury i wiedzy.

Fotografia 1 Budynek Gminnego Domu Kultury oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Chynowie

Źródło: Urząd Gminy w Chynowie

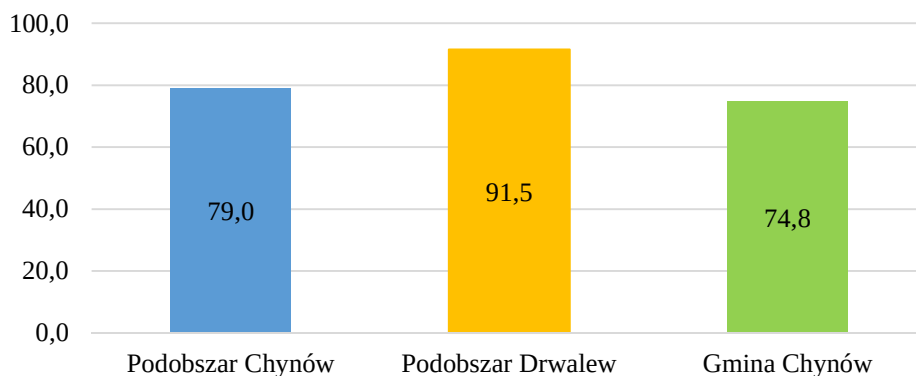
Budynek GDK jest potencjalnym miejscem, które powinno być wykorzystane do tworzenia warunków do integracji różnych środowisk lokalnych, kształtowania wzorców aktywnego uczestnictwa w kulturze, organizacji działań edukacyjno-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży czy też organizacji imprez kulturalno-rekreacyjnych.

Biorąc pod uwagę sferę przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną zauważa się **niedostateczną ilość lub niezadawalający stan techniczny parkingów oraz ciągów pieszo-jezdnym**. Wprawdzie wskaźnik „udział budynków mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem” był w 2015 roku dla obszaru rewitalizacji wyższy niż średnia tego wskaźnika dla gminy ogółem (wykres 25), ale nadal nie jest to wartość

⁹ Załącznik do Uchwały Nr VII/43/2011 Rady Gminy Chynów z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia Gminnego Domu Kultury w Chynowie.

zadawalająca, szczególnie jak na obszar stanowiący centralną część gminy i siedzibę wielu budynków użyteczności publicznej.

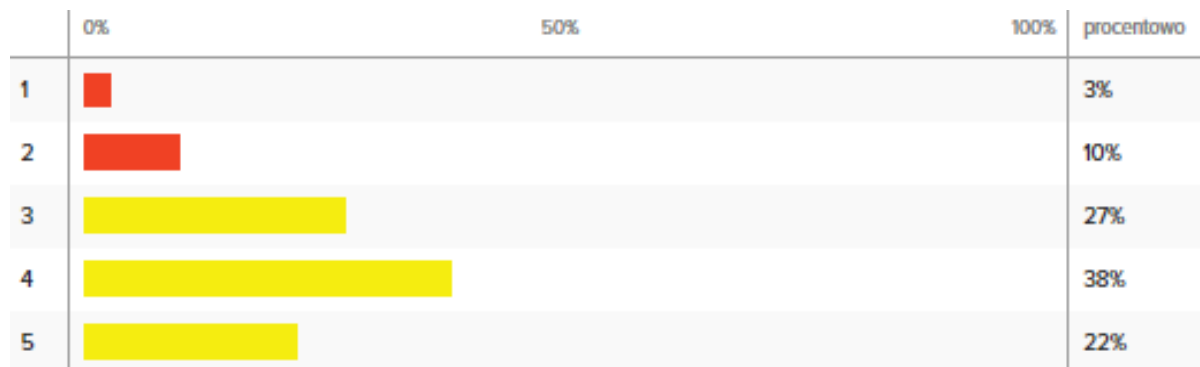
Wykres 25 Udział budynków mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem w 2015 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Chynowie

Respondenci badania ankietowego ocenili nie najgorzej dostępność i stan infrastruktury technicznej, jednak wyniki ankiety pokazują, że występują w tej sferze pewne braki, a stan infrastruktury nie jest jeszcze na zadawalającym poziomie (wykres 26).

Wykres 26 Dostępność i stan infrastruktury technicznej: drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itd.

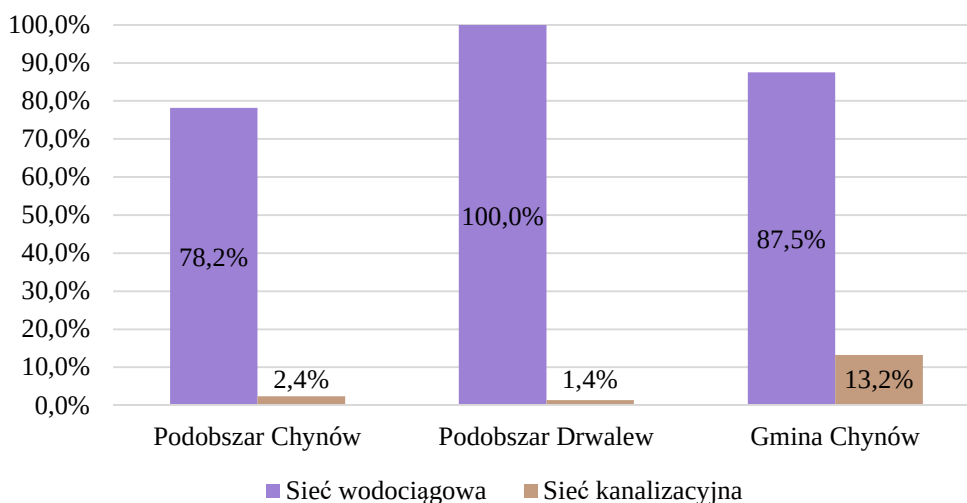
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Brak odpowiedniej ilości i/lub jakości infrastruktury technicznej w zakresie dróg, chodników dla pieszych czy parkingów przy obiektach użyteczności publicznej jest ważnym elementem przestrzeni, wpływającym na poziom bezpieczeństwa publicznego (bezpieczeństwo na drodze), estetykę przestrzeni oraz jej funkcjonalność. Konieczne są działania związane z poprawą jakości i rozwojem infrastruktury technicznej w celu aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru oraz poprawy jakości ich życia. W procesie rewitalizacji

planuje się w tym zakresie m.in. budowę ciągów pieszo-jezdnych, w tym ścieżek rowerowych przy drodze wojewódzkiej (dawnej drodze krajowej nr 50) na odcinku Drwalew–Chynów (pomiędzy podobszarami rewitalizacji) oraz wykonanie chodnika dla pieszych przy ul. Akacyjowej w Drwalewie (od drogi wojewódzkiej w kierunku cmentarza). Przyczyni się to do wzrostu dostępności mieszkańców Podobszaru Drwalew do centrum społeczno-gospodarczego gminy, którym jest Podobszar Chynów, a także do wzrostu atrakcyjności tych miejsc dla potencjalnych inwestorów oraz do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy (a co za tym idzie ożywienia gospodarczego, wzrostu przedsiębiorczości i dochodów mieszkańców).

Bardzo istotnym i szczególnie doskwierającym problemem mieszkańców podobszarów rewitalizacji zarówno w sferze technicznej, społecznej, jak i środowiskowej jest **bardzo niski poziom skanalizowania i niedostateczny poziom oraz jakość dostarczania wody bieżącej**. W celu analizy sfery technicznej zbadano wskaźniki takie jak: „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych” oraz „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych” (wykres 27).

Wykres 27 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej oraz udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w 2014 roku – porównanie średnich dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Chynowie

Powyższy wykres obrazuje sytuację w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na podobszarach rewitalizacji i ogółem w gminie. Udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w Podobszarze Drwalew był w 2014 roku ponad dziewięciokrotnie niższy niż średnia wartość dla gminy, przy czym wskaźnik ten dla ogółu gminy również był bardzo niski.

Zły stan infrastruktury kanalizacyjnej jest bardzo uciążliwy i zauważalny głównie w miejscowości Drwalew (szczególnie osiedle popegeerowskie i osiedle Biowet-Drwalew). Wpływa to nie tylko na **niski standard życia mieszkańców**, ale też niesie ze sobą duże **zagrożenie dla środowiska** i może powodować zagrożenie epidemiologiczne.

Konieczna jest poprawa stanu infrastruktury technicznej, która przyczyniłaby się nie tylko do wzrostu jakości życia mieszkańców oraz funkcjonalności i estetyki przestrzeni, ale też do wzrostu atrakcyjności tego miejsca zarówno pod kątem turystycznym, jak i tworzenia działalności gospodarczych, a co za tym idzie – pobudzenia przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy.

Na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji zlokalizowane są również obiekty dziedzictwa kulturowego (zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Mazowieckiego)¹⁰:

1) Podobszar Chynów:

- kościół parafialny pw. Świętej Trójcy, drewniany, XVI w., nr rej.: 43/A/54 z 10.05.1954 r. oraz 41/A z 28.04.1980 r.;
- cmentarz rzymsko-katolicki z nagrobkami, 2 poł. XIX w., 1948 r., nr rej.: dec.1531/2016 z 15.11.2016 r.;

2) Podobszar Drwalew:

- zespół kościoła parafialnego pw. św. Piotra i Pawła, XVIII w., nr rej.: 44/A z 28.04.1980 r.:
 - kościół,
 - dzwonnica,
 - ogrodzenie z kaplicami,
 - aleja lipowa do pałacu;
- zespół pałacowy, połowa XIX w., nr rej.: 350/A/62 z 2.02.1962 r., 45/A z 28.04.1980 r. oraz 534/A z 1.10.1993 r.:
 - pałac,
 - oficyna,
 - pawilon,
 - park.

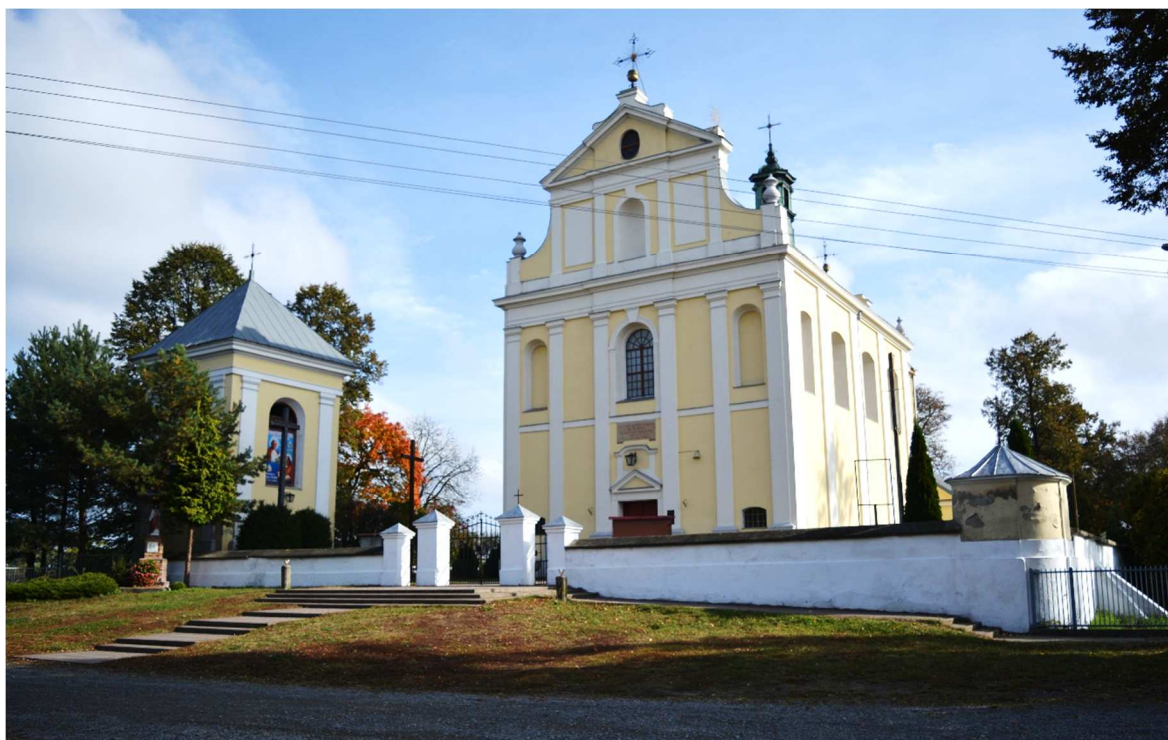
¹⁰ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl, stan na 31.03.2017 r.

Fotografia 2 Kościół parafialny pw. Św. Trójcy w Chynowie

Źródło: Urząd Gminy w Chynowie

Fotografia 3 Kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Drwalewie

Źródło: Urząd Gminy w Chynowie

Parafia pw. Św. Trójcy w Chynowie powstała w 1434 r. Założycielem chynowskiej parafii był Piotr Pilikowicz – dziedzic dóbr Skały i wojewoda mazowiecki. On też ufundował pierwszy kościół pw. Św. Trójcy, który wybudowano w pewnym oddaleniu od wsi, przy drodze łączącej Grójec z Górą Kalwarią. Najstarszy kościół został zastąpiony przez nowy w 1531 r. Obecny najprawdopodobniej wzniesiono w XVII w., z wykorzystaniem drewna z poprzedniej świątyni, stąd słusznie nazywany jest najstarszym modrzewiowym kościołem na Mazowszu (fotografia 2). W świątyni zachowało się bogate, głównie barokowe, wyposażenie. Zwraca uwagę rokokowa nastawa ołtarzowa zwieńczona polichromowanymi figurami św. Józefa i św. Jana Nepomucena, piękny, późnorenesansowy ołtarz boczny z barokowym obrazem Matki Bożej (tzw. Umiłowanie, z jednym okiem zasłoniętym przez główkę Dzieciątka) i pełnymi uroku figurami: św. Zofii z trzema córkami oraz św. Marii Magdaleny. Ciekawym elementem wyposażenia jest belka tęczowa, niedawno przywrócona na swoje pierwotne miejsce, z figurami świętych i krucyfiksem. Z dawnego wystroju kościoła zachowała się jeszcze barokowa ambona, chrzcielnica oraz prospekt organowy pochodzący najprawdopodobniej z XVIII wieku¹¹.

Kościół parafialny w Drwalewie pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła zbudowany został w latach 1768–1774 (fotografia 3). Jest to kościół barokowy, posiadający trójdzielny nawę i węższe jednoprzęsłowe prezbiterium. Wnętrze kościoła wyposażone zostało w stylowe ołtarze barokowe, obrazy z XVII i XVIII w., prospekt organowy rokokowy i ambonę w kształcie łodzi. Przy kościele znajduje się dzwonnica z 1774 r. Stojąca przed kościołem figurka św. Dominika, wykonana z piaskowca, została znaleziona w Pilicy w 1916 r.

Powyższe obiekty zabytkowe stanowią potencjał rekreacyjno-turystyczny wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Jest to dziedzictwo kulturowe, które przy stworzeniu odpowiednich warunków technicznych w przestrzeni może być wykorzystane do ożywienia społeczno-gospodarczego oraz wzrostu poczucia tożsamości lokalnej.

Na estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznych, a także poprawę warunków zamieszkania mają zasadniczy wpływ obszary zieleni (przede wszystkim parki, skwery, zieleńce, ogrody działkowe, tereny zieleni nieurządzonej, a nawet drobne elementy zieleni: szpalery, drzewa, trawniki). Na terenie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji jest niewiele terenów zieleni urządzonej. Chociaż występują tu zespoły zieleni, to wymagają

¹¹ Oficjalna strona internetowa parafii pw. Św. Trójcy w Chynowie, trojca-chynow.parafia.info.pl.

uporządkowania w zagospodarowaniu (m.in. park miejski w Chynowie). Tereny zieleni odpowiednio zagospodarowane i pielęgnowane podnoszą atrakcyjność krajobrazu, tworzą klimat zwłaszcza obszarów pełniących funkcję centrum gminy oraz pełnią funkcje wypoczynkowe i ochronne. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt niewielkiej powierzchni terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną, która wynosi 0,11 km², co stanowi 1,1% łącznej powierzchni wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

Ponadto na wyznaczonym do rewitalizacji terenie funkcjonują różne obiekty użyteczności publicznej, m.in. Urząd Gminy w Chynowie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Chynowie, Publiczne Gimnazjum im. Władysława Stanisława Reymonta w Chynowie, Zespół Szkół im. Polskich Patriotów w Drwalewie, Gminna Biblioteka Publiczna w Chynowie, filia biblioteczna w Drwalewie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej z ośrodkami w Chynowie i Drwalewie, Komisariat Policji w Chynowie.

Fotografia 4 Centrum Chynowa (obiekty usługowo-handlowe przy ul. Głównej w Chynowie – naprzeciwko kościoła parafialnego pw. Św. Trójcy w Chynowie)

Źródło: Urząd Gminy w Chynowie

Fotografia 5 Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chynowie

Źródło: Urząd Gminy w Chynowie

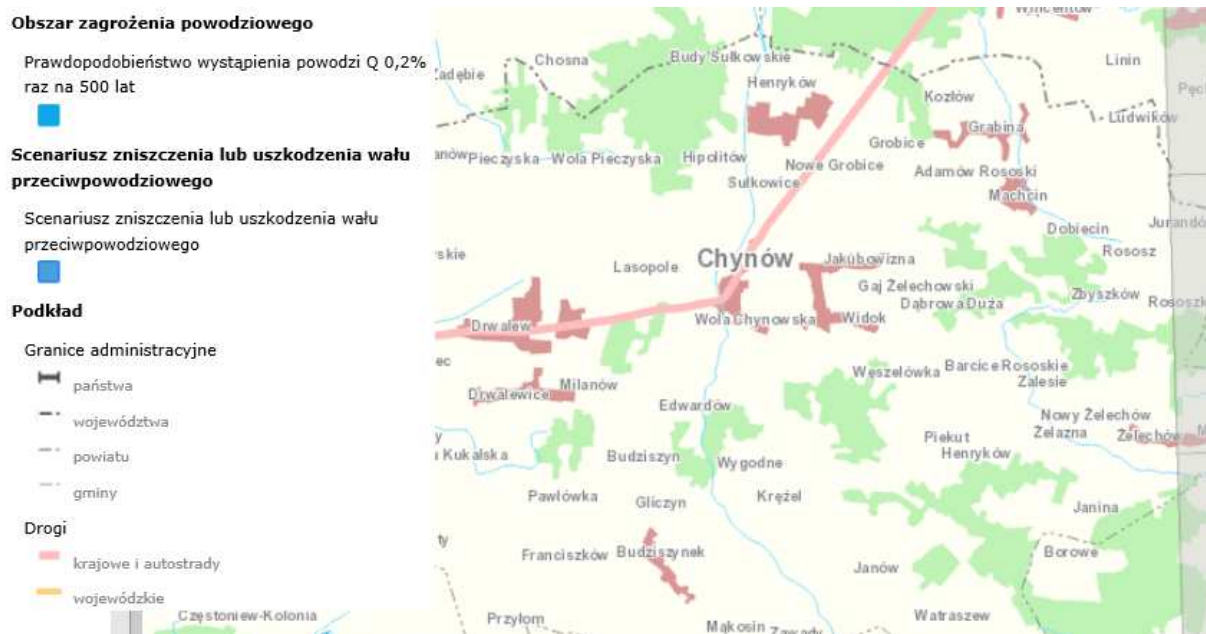
Fotografia 6 Ośrodek Zdrowia w Drwalewie

Źródło: Urząd Gminy w Chynowie

Wyznaczone podobszary rewitalizacji w Gminie Chynów nie są objęte żadnymi formami ochrony przyrody, takimi jak parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary specjalnej ochrony, obszary chronionego krajobrazu. Ponadto zarówno podobszary rewitalizacji jak i cały obszar Gminy Chynów, nie są terenami zagrożonymi wystąpieniem powodzi (mapa 4).

Mapa 4 Obszary zagrożenia powodziowego – Gmina Chynów

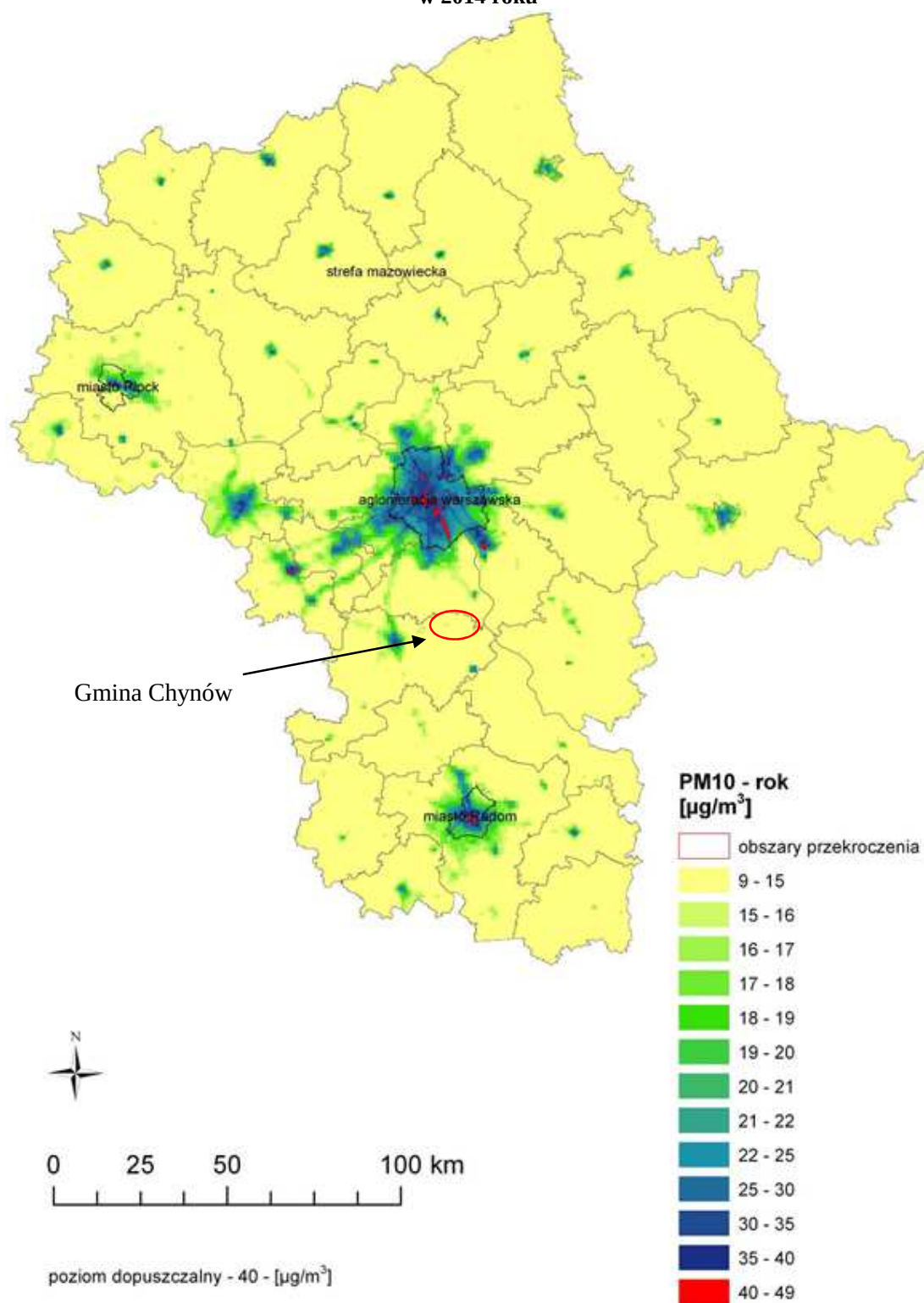

Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, mapy.isok.gov.pl

Z uwagi na brak szczegółowych danych, pogłębiona diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie corocznie opracowywanych raportów przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, dotyczących oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim¹². Z uwagi na ochronę zdrowia dotyczyła ona wieloetapowej klasyfikacji dla następujących parametrów: pył zawieszony PM₁₀ (rok), pył zawieszony PM₁₀ (24-godziny), benzo(a)piren w pyłe PM₁₀ (rok), pył zawieszony PM_{2,5} (rok) oraz ozon (maks. 8-godzin). Na terenie Gminy Chynów nie odnotowano w 2014 roku przekroczenia stężenia dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz PM_{2,5} (mapy 5 i 6).

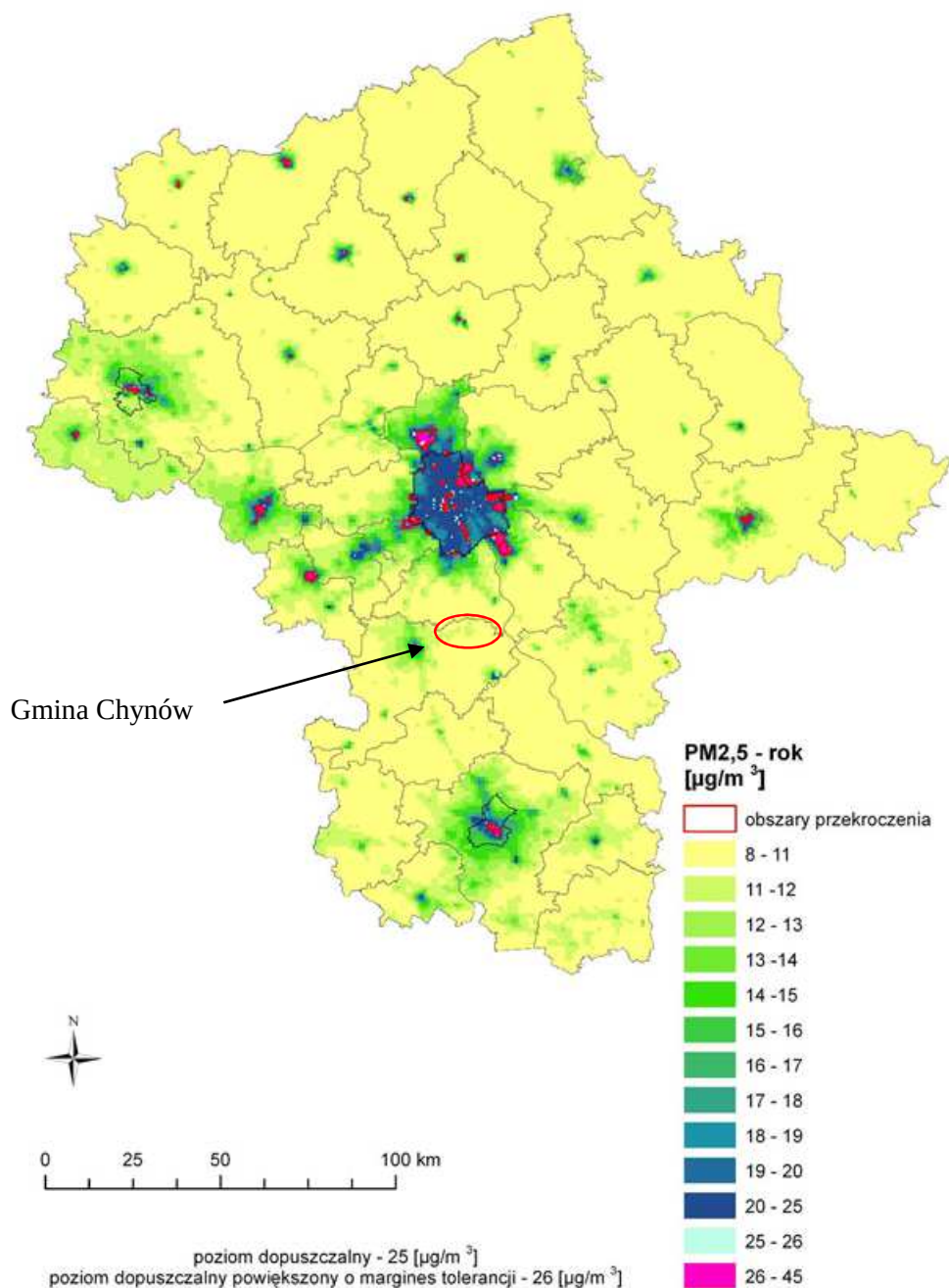
¹² Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, wios.warszawa.pl, inf. z dnia 16.09.2016.

Mapa 5 Rozkład stężenia rocznego pyłu zawieszonego PM10 na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa 2015, Załącznik 3, s. 9

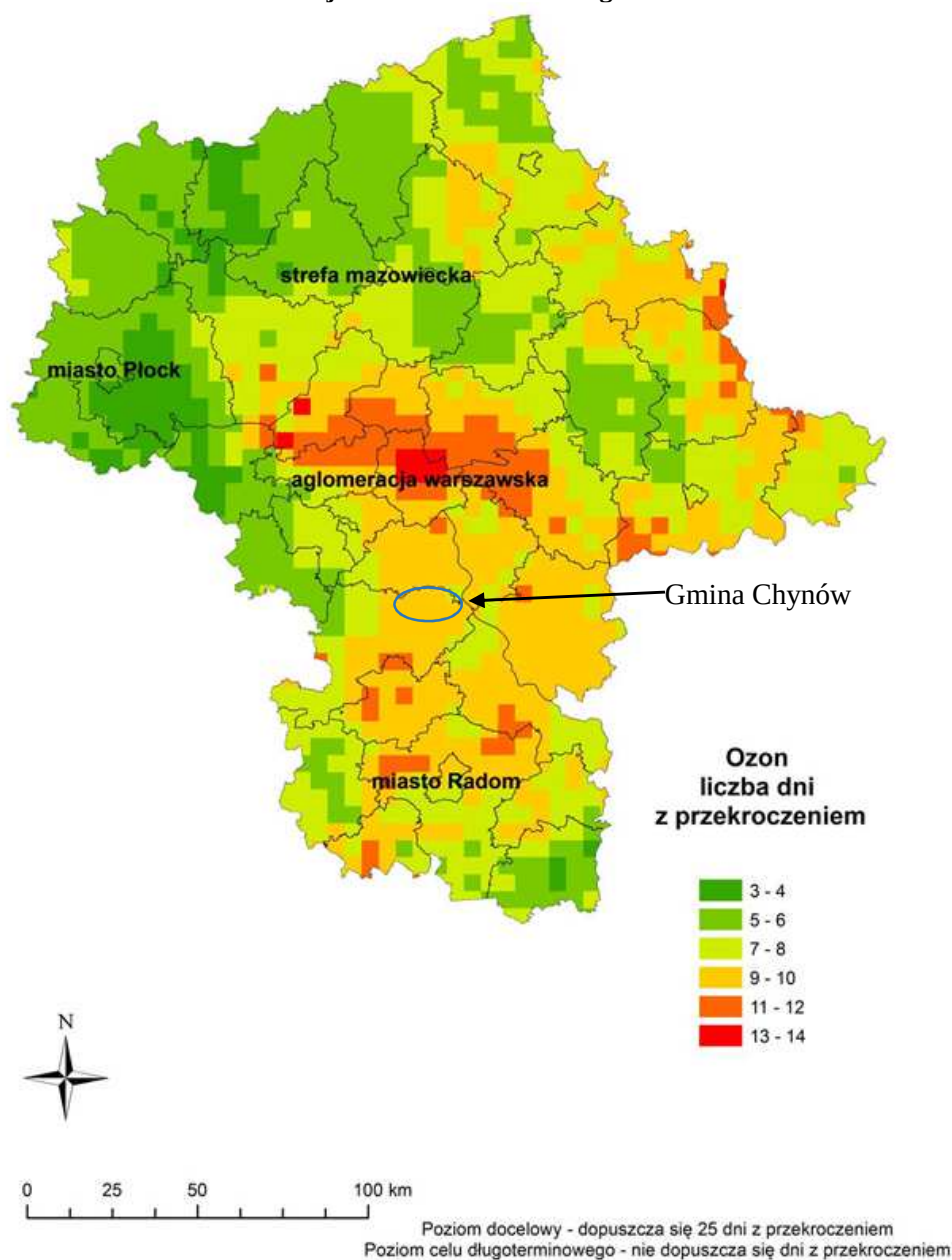
Mapa 6 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} – stężenia roczne na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa 2015, Załącznik 3, s. 10

Na terenie gminy w 2014 roku liczba dni, w których stężenie ozonu było większe niż 120 µg/m³, nie przekroczyła 26 dni. W związku z tym dotrzymany został poziom docelowy. Na terenie całego województwa mazowieckiego poziom docelowy został dotrzymany, liczba dni z przekroczeniem mieściła się w przedziale 3–14 (mapa 7).

Mapa 7 Klasyfikacja stref pod względem kryterium ochrony zdrowia dla ozonu – cel długoterminowy na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku

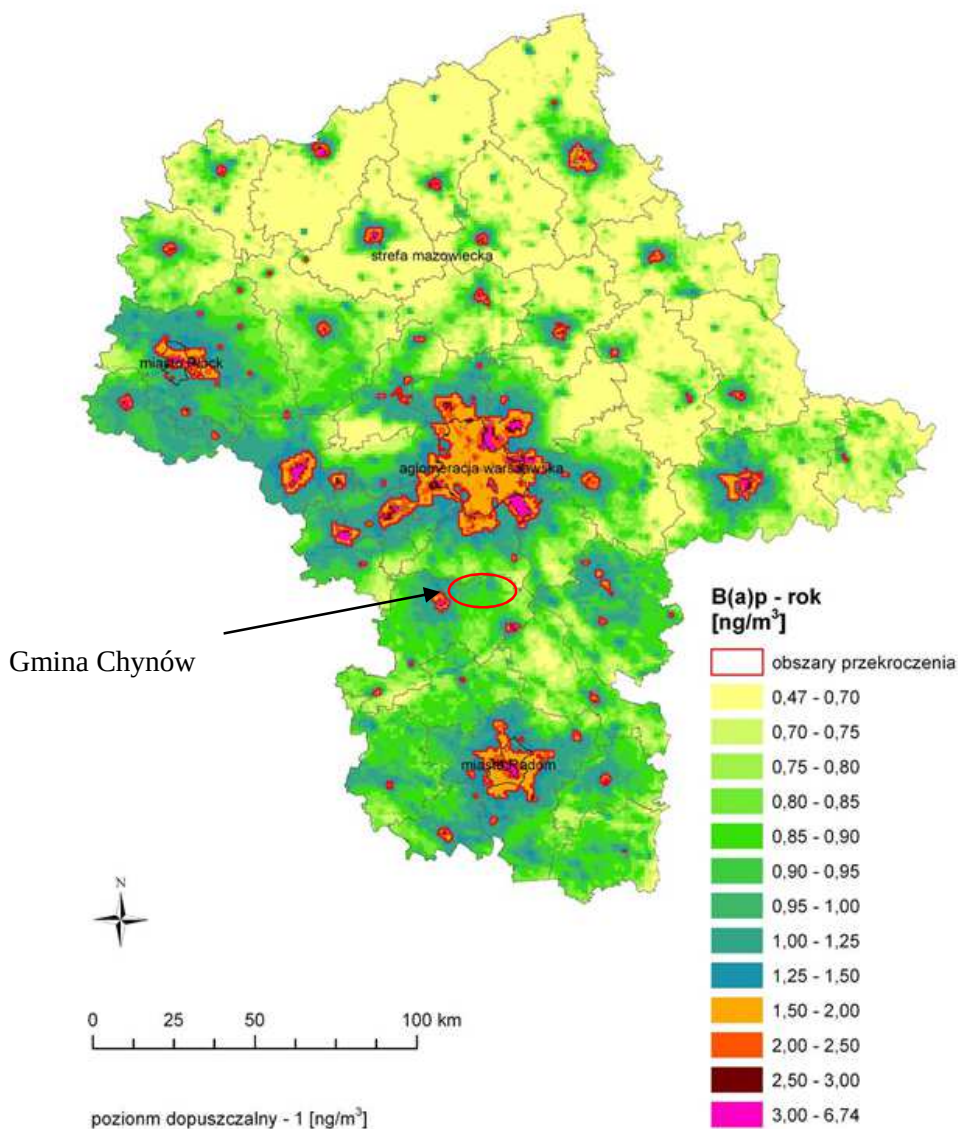

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa 2015, Załącznik 3, s. 19

Udokumentowany pomiarami obszar przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu obejmował głównie północno-wschodnią i centralną część województwa mazowieckiego oraz został odnotowany w miastach powiatowych.

W Gminie Chynów przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu wystąpiły w północnej i centralnej jej części (mapa 8).

Mapa 8 Rozkład stężenia rocznego benzo(a)pirenu w pyle PM10 na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2014., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa 2015, Załącznik 3, s. 16

Zdiagnozowanym problemem w sferze środowiskowej, wpływającym na stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji jest opalanie kotłowni domowych paliwem niskiej jakości oraz o niskich parametrach grzewczych, a także odpadami komunalnymi. Efekt ten potęguje użytkowanie przestarzałych i niesprawnych urządzeń grzewczych. Wynika to z braku świadomości społeczeństwa o wpływie spalnego paliwa do ogrzewania domów oraz stanie stosowanych w tym celu pieców na jakość wdychanego przez nich powietrza. W efekcie nieefektywnego spalania paliw stosowanych w kotłowniach domowych do atmosfery uwalnianych jest wiele szkodliwych substancji, w tym głównie: pyły zawieszone, dwutlenek siarki, tlenki azotu, metale ciężkie,

wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, dioksyny. Ponadto piece w kotłowniach domowych nie są przystosowane do spalania odpadów, gdyż nie posiadają odpowiednich filtrów. W wyniku ich spalania emitowane są trujące i niebezpieczne substancje dla zdrowia i życia człowieka. Należy do nich m.in.: benzo(a)piren, tlenek węgla, dwutlenek siarki, metale ciężkie, kadm, cyjanowodor. Spalanie odpadów, oprócz emisji niebezpiecznych substancji, wiąże się także z ryzykiem zacczadzenia spowodowanego zapchaniem się przewodów kominowych.

Ponadto głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie podobszarów rewitalizacji są: Zakłady Przemysłu Bioweterynaryjnego „BIOWET” w Drwalewie, droga wojewódzka o przebiegu Sochaczew – Grójec – Góra Kalwaria – Mińsk Mazowiecki (dawna droga krajowa nr 50), drogi powiatowe i gminne oraz składowiska materiałów opałowch czy budowlanych.

Gmina Chynów nie posiada składowiska odpadów komunalnych na własnym terenie. Dzięki zawartemu Związkwi Międzygminnemu pod nazwą „Natura”, korzysta ze składowiska w Warce. We wszystkich miejscowościach umieszczone są kontenery oraz w coraz szerszym zakresie wprowadzane są pojemniki na sortowane odpady. W Drwalewie na terenie Zakładów Przemysłu Bioweterynaryjnego „BIOWET” znajduje się nieczynne już składowisko przemysłowe, na którym gromadzone były m.in. odpady niebezpieczne tj.: przeterminowane chemikalia i inne.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Chynów oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej, zidentyfikowano najważniejsze **problemy** (konieczne do rozwiązania poprzez działania rewitalizacyjne) i **potencjały** (których uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji) w podziale na sfery tematyczne (tabela 4) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania.

Tabela 4 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Chynów

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem (dla obu podobszarów średnia w 2014 r. niższa od średniej dla gminy). 2. Postępujący proces starzenia się ludności. 3. Dla Podobszaru Drwalew wysoki udział w 2014 r. bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym oraz udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem. 4. Niedostosowane kompetencje i kwalifikacje mieszkańców do potrzeb rynku pracy, wynikające z obecnego systemu i kierunku kształcenia młodych ludzi. 5. Migracje osób wykształconych do większych aglomeracji. 6. Wzrost zagrożenia patologiami społecznymi (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność). 7. Dla Podobszaru Drwalew wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej. 8. Roszczeniowość mieszkańców wobec gminy (oczekiwanie, że gmina zrealizuje wszelkie potrzeby mieszkańców bez ich udziału społecznego czy finansowego). 9. Brak inicjatyw oddolnych. 10. Brak współpracy międzysektorowej. 11. Akty wandalizmu i niszczenia mienia. 12. Dziedziczenie niezaradności życiowej i ubóstwa. 13. Brak odpowiedniej oferty spędzania wolnego czasu zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i pozostałych grup wiekowych, a także brak miejsc integracji, aktywności społecznej, sportowej i kulturalnej. 14. Narastające wykluczenie społeczne w wyniku bezrobocia strukturalnego i popadanie mieszkańców w uzależnienia – alkoholizm, narkotyki i inne używki (głównie w Podobszarze Drwalew). 15. Niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych. 16. Brak dostępu do opieki żłobkowej i niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej.	1. Duży kapitał społeczny ludzi młodych zamieszkujących na podobszarach rewitalizacji. 2. Aktywna działalność Domu Kultury i Biblioteki Publicznej. 3. Działalność organizacji pozarządowych. 4. Cykliczne imprezy integrujące mieszkańców, m.in. Dni Chynowa.

SFERA GOSPODARCZA	
1. Niedostateczna przedsiębiorczość mieszkańców na podobszarach rewitalizacji. 2. Niewystarczający rozwój sfery usług związanych z obsługą ruchu rekreacyjnego i turystycznego. 3. Niewystarczająca przestrzeń oraz warunki techniczne Placu Targowego do prowadzenia działalności handlowej. 4. Słabo rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych. 5. Niewystarczający rozwój przemysłu oraz brak rynku zbytu dla produktów rolnych.	1. Tereny przygotowane pod inwestycje dla dużych i małych podmiotów gospodarczych. 2. Brak ograniczeń formalno-prawnych dla realizacji inwestycji wynikających z przepisów ochrony środowiska. 3. Możliwość promocji i sprzedaży lokalnego produktu – jabłka.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Niedostateczna powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców. 2. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. 3. Brak spójnego systemu monitoringu. 4. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna. 5. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznej Chynowa (centrum miejscowości) oraz Drwalewa (głównie przestrzenie osiedlowe). 6. Niedostateczne wyposażenie przestrzeni publicznych w elementy małej architektury oraz infrastrukturę społeczną. 7. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 8. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. 9. Brak i/lub zły stan techniczny infrastruktury komunalnej (kanalizacja).	1. Położenie przy ważnym szlaku komunikacyjnym: drodze wojewódzkiej (dawna droga krajowa nr 50). 2. Lokalizacja obiektów oświaty, ochrony zdrowia, religijnych, rekreacyjnych i innych. 3. „Staw wiejski” w Drwalewie, który po odpowiednim zagospodarowaniu może stanowić duży potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy.

SFERA TECHNICZNA	
1. Bardzo niski udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. 2. Niezadawalający stan techniczny niektórych dróg, brak odpowiedniej ilości oraz jakości istniejących miejsc postojowych i chodników dla pieszych. 3. Zły stan techniczny budynków mieszkalnych na osiedlu popegeerowskim w Drwalewie oraz osiedlu Biowet-Drwalew. 4. Infrastruktura przestrzenna i technologie budowy z lat 50. i 60. XX w. (szczególnie osiedla w Drwalewie). 5. Niska efektywność energetyczna niektórych budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych. 6. Nieodpowiednie warunki techniczne części bazy sportowej.	1. Dziedzictwo kulturowe – zabytkowy, modrzewiowy kościół z XV w. i drewniana dzwonnica znajdująca się przy kościele w Chynowie, pałac z połowy XIX w. w Drwalewie oraz zabytkowy kościół w Drwalewie.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Obciążenie środowiska naturalnego komunikacją drogową – emisja spalin i nadmierny hałas. 2. Niedostateczna edukacja ekologiczna i świadomość społeczna dotycząca ochrony środowiska. 3. „Dzikie” wysypiska śmieci i problemy z zaśmiecaniem terenów przydrożnych i lasów. 4. Nieurządzone skwery, fragmenty zieleni na terenach publicznych.	1. Walory środowiska naturalnego sprzyjające rozwojowi funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. 2. Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomoc osobom uzależnionym, zamieszkującym na podobszarach rewitalizacji (szczególnie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą bądź bezrobociem) – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy, zarówno*

z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.

2. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia* – konieczne jest zmniejszenie poziomu bezrobocia mieszkańców (szczególnie długotrwałego), spowodowanego zmianami strukturalnymi na rynku pracy, wynikającego z faktu istnienia niegdyś na tym terenie PGR-u, który prowadzi do wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Należy wdrożyć model współpracy angażujący w proces udzielania pomocy środowisko lokalne, gminną i powiatową pomoc instytucjonalną oraz system samopomocy obywatelskiej w oparciu o różne środki i narzędzia (np. programy aktywizacji zawodowej we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy), a także stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w wyniku inwestycji służących rozwojowi sektora okołoturystycznego związanego z tradycjami ceramicznymi gminy.
3. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz podobszarów rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej (m.in. „oddolne” inicjatywy, wydarzenia, imprezy wzmacniające więzi społeczne) we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na podobszarach rewitalizacji.
4. *Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi* – istnieje pilna potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie edukacji oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. wykształcenie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków i elementów kształcenia, organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego, rozwijających pasje i talenty).
5. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.).

6. *Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych* – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim poprawy stanu technicznego infrastruktury, budynków i obiektów użyteczności publicznej oraz zwiększenia standardu świadczonych usług (m.in. kulturalnych) na rzecz mieszkańców.
7. *Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na podobszarach rewitalizacji* – określono potrzeby w zakresie przeciwdziałania przestępczości i dewastacji mienia publicznego poprzez zamontowanie monitoringu, a także realizację profilaktycznych działań edukacyjnych we współpracy z Komisariatem Policji w Chynowie.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców podobszarów rewitalizacji w zakresie handlu i usług* – istnieje pilna potrzeba w zakresie stworzenia funkcji centrotwórczych oraz „ożywienia” gospodarczego, szczególnie centrum Chynowa, przez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną (Plac Targowy, uzbrojenie terenu) oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców podobszarów rewitalizacji.
2. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na podobszarach rewitalizacji* – zidentyfikowano potrzeby w zakresie uporządkowania oraz estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznych do rozwoju i różnicowania prowadzonych działalności, a także kreowania przyjaznego klimatu do rozwoju przedsiębiorstw (m.in. ułatwienia formalno-prawne, zagospodarowanie przestrzeni i/lub obiektów pod działalność gospodarczą: biurową, usługową, handlową lub produkcyjną).
3. *Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na podobszarach rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z powstaniem spójnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej oraz kulturalnej, służącej aktywnemu wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego na terenie podobszarów rewitalizacji, a także umożliwiającej mieszkańcom założenie działalności gospodarczej związanej z sektorem okołoturystycznym.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się szereg potrzeb związanych z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej (szczególnie centrum Chynowa) dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej (m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych).
2. *Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – konieczna jest przebudowa i/lub remont niektórych ulic, budowa ścieżek rowerowych oraz chodników dla pieszych, co stworzy atrakcyjne i bezpieczne warunki do rozwoju aktywności i integracji społecznej oraz wypoczynku i rekreacji mieszkańców.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wielorodzinnych* – zidentyfikowano na terenie podobszarów rewitalizacji zdegradowane budynki będące w zasobach gminy, instytucji publicznych, innych podmiotów oraz będące własnością osób prywatnych (o charakterze mieszkaniowym i służące prowadzeniu działalności gospodarczych), które wymagają przeprowadzenia kompleksowych działań związanych m.in. z ich odbudową, przebudową, rozbudową i/lub remontem oraz uregulowaniem stanu prawnego w celu przywrócenia bądź nadania innych funkcji społecznych. Ponadto na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są obiekty zabytkowe o dużej wartości kulturowej, które wymagają zabezpieczenia poprzez przeprowadzenie działań konserwatorskich oraz szerszego udostępnienia mieszkańcom na cele społeczne.
2. *Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników podobszarów* – zdiagnozowano szeroki zakres potrzeb w zakresie uzupełnienia braków lub poprawy stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej (zwłaszcza w zakresie sieci kanalizacyjnej), wpływającej na warunki i jakość zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej na podobszarach rewitalizacji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, mało sprawnych urządzeń grzewczych bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

1. Założenia Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 4), pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Chynów. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonych podobszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję i wizję stanu dla każdego wyznaczonego podobszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

WIZJA

***Obszar zrewitalizowany w Gminie Chynów –
miejszem atrakcyjnym do zamieszkania, wypoczynku i rekreacji.
Poprawiły się warunki mieszkaniowe w wysokiej jakości przestrzeni publicznej.
Nastąpił rozwój usług handlowych, zdrowotnych i edukacyjnych oraz oferty
aktywizującej przyjaznej dla mieszkańców.
Postępująca integracja społeczna przyczynia się do minimalizowania zjawisk
patologicznych i poprawy bezpieczeństwa. Zwiększa się liczba inicjatyw
„oddolnych”. Dzięki aktywności mieszkańców wykorzystujących nowoczesną
infrastrukturę, dogodne położenie oraz dziedzictwo kulturowe i zasoby naturalne
gminy następuje rozwój przedsiębiorczości w zakresie
przetwórstwa i sprzedaży produktów lokalnych oraz rekreacji i turystyki.***

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i rekreacji, a także rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywności społecznej mieszkańców z zawiązywaniem międzysektorowej współpracy w zakresie wzmacniania potencjału bazującego na lokalnych zasobach dziedzictwa naturalnego

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze społecznym na rewitalizowanych podobszarach nastąpi:

integracja społeczna mieszkańców, zniwelowanie wykluczenia i izolacji wielu grup społecznych, wzrost aktywności społecznej, zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych, wyprowadzenie dzieci i młodzieży z patologii, wzrost poczucia bezpieczeństwa, wzrost możliwości bezpiecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

W wymiarze gospodarczym proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni i pośredni do:

zwiększenia możliwości rozwoju przedsiębiorczości, wzrostu ruchu rekreacyjno-wypoczynkowego, wzrostu dochodów mieszkańców, wzrostu ilości chętnych osób do osiedlania się na wyznaczonych podobszarach.

W wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym zauważalne będą następujące zmiany:

dostosowanie przestrzeni publicznych do osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektoniczno-urbanistycznych, poprawa estetyki przestrzeni, stworzenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej, bezpieczna przestrzeń dla mieszkańców, poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej, poprawa estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz otaczających ją terenów.

W wymiarze technicznym rewitalizacja przyczyni się do:

poprawy jakości i zwiększenia ilości infrastruktury rekreacyjno-sportowej, poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych wielorodzinnych, poprawy stanu technicznego infrastruktury drogowej, stworzenia funkcjonalnej infrastruktury osiedlowej (Drwalew).

W wymiarze środowiskowym proces rewitalizacji wpłynie na:

redukcję emisji gazów cieplarnianych (CO₂), redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza, ochronę środowiska naturalnego, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

W związku z powyższym wizja obszaru rewitalizacji odnosi się do zdiagnozowanych:

- 1) *potrzeb* – związanych z „ożywieniem” społeczno-gospodarczym centrum Chynowa i miejscowości Drwalew przy jednoczesnej ochronie środowiska;
- 2) *uwarunkowań* – wynikających z sadowniczego charakteru gminy oraz ze zmian strukturalnych na rynku pracy w Drwalewie, spowodowanych lokalizacją niegdyś na tym obszarze PGR-u;
- 3) *potencjałów podobszarów rewitalizacji* – dogodnego położenia komunikacyjnego, możliwości promocji i sprzedaży lokalnego produktu, dziedzictwa kulturowego, dużego kapitału ludzi młodych i aktywnej działalności Domu Kultury, Biblioteki Publicznej i organizacji pozarządowych, których uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji.

Cel rewitalizacji 1. *Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców* wraz z przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: rozwoju przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie naturalnym, włączania społecznego i zawodowego osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją, wzmacniania tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

- 1) kompleksowym wsparciem osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomocą osobom uzależnionym, zamieszkującym na podobszarach rewitalizacji;
- 2) przeciwdziałaniem bezrobociu i zwiększaniem możliwości zatrudnienia;
- 3) zwiększeniem zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz podobszarów rewitalizacji;
- 4) wyrównaniem szans edukacyjnych i kreowaniem możliwości do rozwoju młodych ludzi;
- 5) zapewnianiem udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym;
- 6) zwiększeniem dostępności oraz poprawą jakości usług publicznych;
- 7) poprawą stanu bezpieczeństwa publicznego na podobszarach rewitalizacji;
- 8) pobudzaniem przedsiębiorczości mieszkańców podobszarów rewitalizacji w zakresie handlu i usług;
- 9) wspieraniem rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na podobszarach rewitalizacji;
- 10) tworzeniem warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na podobszarach rewitalizacji.

Osiągnięcie założeń celu 1. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach społecznej i gospodarczej.

Cel rewitalizacji 2. *Stworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i rekreacji* wraz przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: poprawy standardu zasobów mieszkaniowych, powstawania publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji rekreacyjnych i sportowych, poprawy funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych, zmniejszania dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej, ochrony środowiska oraz likwidacji zjawisk stanowiących zagrożenie dla środowiska, adaptacji obiektów na cele edukacyjne, gospodarcze, kulturalne – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

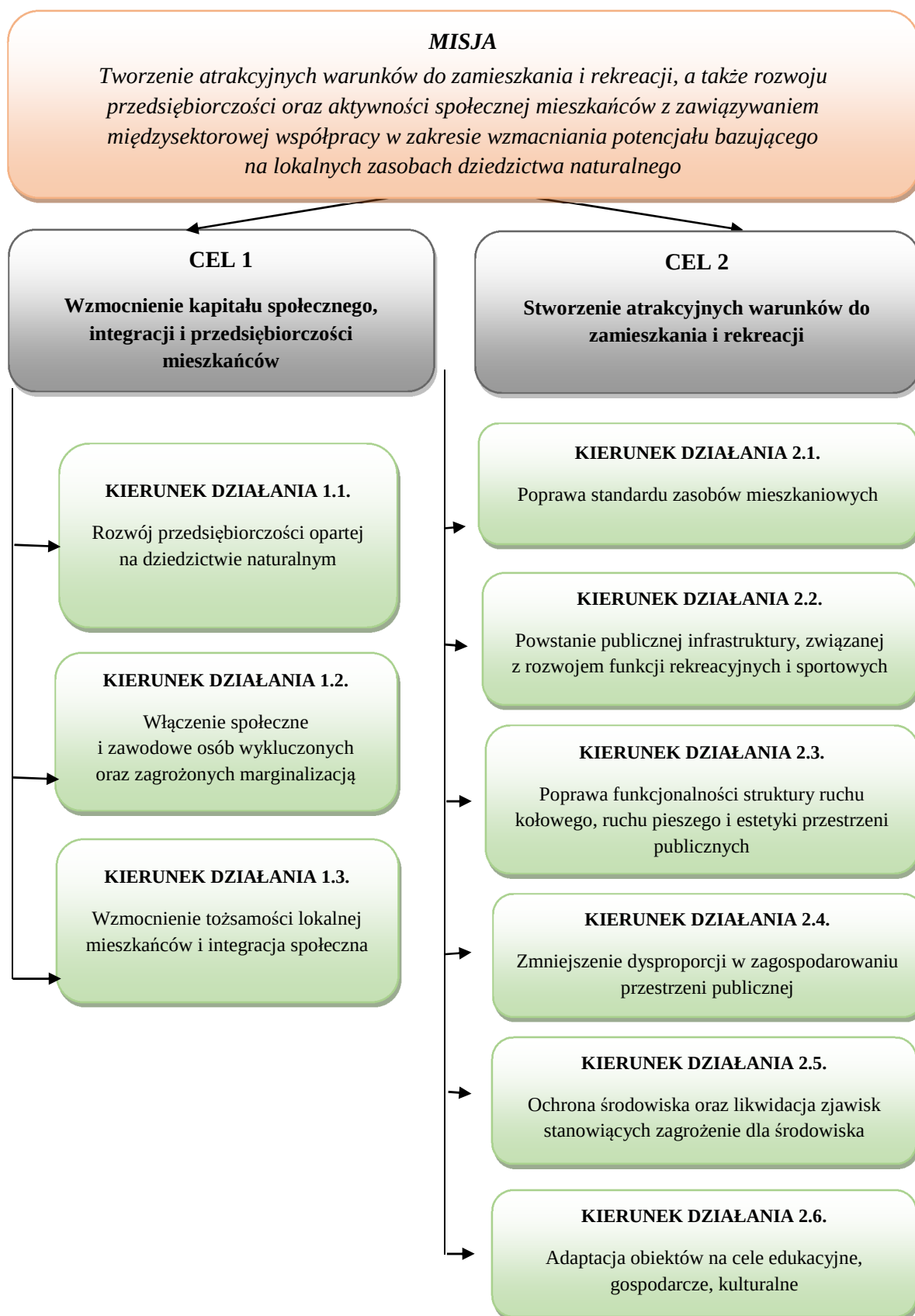
- 1) uporządkowaniem oraz stworzeniem atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców;
- 2) zwiększeniem funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego;
- 3) zatrzymaniem postępującej degradacji technicznej i/lub poprawą efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wielorodzinnych;
- 4) uporządkowaniem i zwiększeniem dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników podobszarów;
- 5) ograniczeniem tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń;
- 6) zwiększeniem terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców;
- 7) podniesieniem świadomości ekologicznej mieszkańców.

Osiągnięcie założeń celu 2. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3).

Schemat 3 Założenia Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2016–2024

Program Rewitalizacji dla Gminy Chynów złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zawiera charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Programem Rewitalizacji oraz w oparciu o zasadę partycypacji społecznej oraz partnerstwa, zdefiniowano i scharakteryzowano 6 *projektów podstawowych*, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i podobszary rewitalizacji nie będą w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Główne założenia projektów przedstawiają tabele 5–10.

Tabela 5 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i poprzemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców</i>		
Lokalizacja	Podobszar Drwalew	Okres realizacji	2017–2024
Szacowana wartość	5 240 000 zł	Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), budżet gminy, środki własne Drwalewskiej Spółdzielni Mieszkaniowej
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje następujące zadania: 1) adaptacja części budynku w Drwalewie do pełnienia funkcji edukacyjnych (utworzenie punktu przedszkolnego); 2) przebudowa parkingu przy Zespole Szkół wraz z zagospodarowaniem terenu; 3) wykonanie ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej (dawnej drodze krajowej nr 50) na odcinku Drwalew–Chynów – jako projekt wspierający proces rewitalizacji (poza środkami z UE w ramach RPO WM na lata 2014–2020 z działania 6.2.); 4) wykonanie chodnika dla pieszych przy ul. Grójeckiej – droga wojewódzka (dawna droga krajowa nr 50); 5) wykonanie chodnika dla pieszych przy ul. Akacyjowej w Drwalewie (od drogi wojewódzkiej w kierunku cmentarza); 6) oczyszczenie, pogłębienie zbiornika wodnego oraz zagospodarowanie terenu wokół wraz z wyposażeniem w infrastrukturę społeczną i rekreacyjną; 7) modernizacja stadionu sportowego w Drwalewie, który będzie ogólnodostępny dla mieszkańców, i na którym odbywać się będą imprezy sportowe integrujące lokalną społeczność;		

	8) przebudowa boiska wielofunkcyjnego ze sztuczną nawierzchnią przy Szkole Podstawowej w Drwalewie; 9) wykonanie tematycznych placów zabaw przy osiedlu PGR Drwalew, osiedlu Biowet-Drwalew i nowo powstającym budynku domu kultury; 10) zmiana sposobu podłączenia osiedla PGR Drwalew i Biowet-Drwalew do kanalizacji – z kanalizacji bezodpływowej na system kanalizacji zbiorowej (kanalizacja grawitacyjno-tłoczna); 11) głęboka termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z remontem elewacji, klatek schodowych. W zależności od budynku planuje się m.in. następujące zadania inwestycyjne: – wymianę okien; – ocieplenie ścian zewnętrznych; – ocieplenie stropodachu; – wymianę drzwi zewnętrznych; – budowę lub modernizację węzła ciepła; – modernizację instalacji c.o.; – modernizację instalacji wentylacji. 12) zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych; 13) działania integracyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru, prowadzące do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonanie prac porządkowych i prac związanych z zagospodarowaniem przestrzeni osiedlowych oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców. 14) montaż urządzeń małej architektury prowadzący do zwiększenia spójności i wzrostu estetyki i funkcjonalności przestrzeni (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.) oraz zagospodarowanie terenów zielonych, przy zaangażowaniu mieszkańców podobszaru rewitalizacji; 15) montaż energooszczędnego oświetlenia (wykorzystującego OZE) oraz systemu monitoringu poprawiającego bezpieczeństwo obszaru rewitalizacji.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Chynów, spółdzielnie/wspólnoty mieszkaniowe
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 4): 1) w sferze społecznej: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16 2) w sferze gospodarczej: 1, 2 3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 4) w sferze technicznej: 1, 2, 3, 5, 6 5) w sferze środowiskowej: 2, 3, 4 Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 4): 1) w sferze społecznej: 1 2) w sferze gospodarczej: 1, 2 3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 3 4) w sferze środowiskowej: 1

Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Stworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i rekreacji</i> Kierunek działania 2.1. <i>Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych</i> Kierunek działania 2.2. <i>Powstanie publicznej infrastruktury, związanej z rozwojem funkcji rekreacyjnych i sportowych</i> Kierunek działania 2.3. <i>Poprawa funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych</i> Kierunek działania 2.4. <i>Zmniejszanie dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej</i> Kierunek działania 2.5. <i>Ochrona środowiska oraz likwidacja zjawisk stanowiących zagrożenie dla środowiska</i> Kierunek działania 2.6. <i>Adaptacja obiektów na cele edukacyjne, gospodarcze, kulturalne</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: - poprawa dostępności do wysokiej jakości usług publicznych (punkt przedszkolny); - wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego; - poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej, a także przestrzeni osiedlowych; - pobudzenie społeczności lokalnej do aktywności fizycznej; - zwiększenie integracji mieszkańców; - przeciwdziałanie marginalizacji obszaru kryzysowego; - zwiększenie efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych; - ochrona środowiska naturalnego i ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń; - zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu, szczególnie dla dzieci i młodzieży. Wskaźniki produktu i rezultatu: 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 6 szt. 2. Powierzchnia obszarów objętych projektem – 2 ha. 3. Udział powierzchni projektu znajdującego się na obszarze objętym programem rewitalizacji – 0,53%. 4. Udział kilometrowy projektów realizowanych na obszarze objętym programem rewitalizacji – 100% wszystkich inwestycji liniowych (2,5 km). 5. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 2 szt. Wartość bazowa wskaźników – 0. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.

Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1) <i>Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców</i> – projekty uzupełniają się, ponieważ w głównej mierze dotyczą rozwiązania głównego problemu jakim jest niedostateczna infrastruktura techniczna wpływająca na standard życia mieszkańców, ich bezpieczeństwo publiczne (m.in. monitoring miejsc publicznych i chodniki przy drogach), a także atrakcyjność dla inwestorów i zagrożenia dla środowiska. Realizacja projektów stworzy wysokiej jakości przestrzeń i warunki do mieszkania i rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców. 2) <i>„Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluceniem społecznym w Gminie Chynów</i> – osoby objęte wsparciem, które uzyskają kompetencje społeczne i zawodowe, będą miały zwiększoną możliwość podjęcia pracy, m.in. dzięki zapewnieniu opieki przedszkolnej ich dzieciom. Działania infrastrukturalne z projektu 1 przyczynią się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej Podobszaru Drwalew, dzięki czemu zwiększona będzie szansa na lokalizację zakładów pracy bądź przedsiębiorstw, w których potencjalnymi pracownikami będą osoby objęte wsparciem w ramach tego projektu. 3) <i>Aktywizacja społeczna osób starszych</i> – zaktywizowane osoby starsze, które aktywnie będą uczestniczyć w życiu publicznym, m.in. dzięki usunięciu barier architektonicznych, będą miały dostęp do wysokiej jakości usług publicznych oraz będą miały zapewnione bezpieczeństwo i podniesiony zostanie standard ich życia. <u>Dzięki chodnikom dla pieszych i ścieżkom rowerowym osoby starsze będą mogły prowadzić bezpiecznie zdrowy tryb życia i uprawiać sporty</u> (np. jazda rowerem, nordic walking). 4) <i>Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży</i> – organizacja aktywnych form wypoczynku, rekreacji i sportowej rywalizacji, imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym i historycznym, promocja i sprzedaż lokalnych produktów, itp. będą możliwe dzięki dostępowi do rozwiniętej infrastruktury technicznej. Działania te będą mogły się odbywać m.in. na zmodernizowanym stadionie sportowym i przebudowanym boisku wielofunkcyjnym w Drwalewie. Dostęp do nich będzie zapewniony dzięki wysokiej jakości bezpiecznej infrastrukturze drogowej oraz parkingom. Zaplanowane w projekcie 1 działania integracyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru, prowadzące do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonanie prac porządkowych i prac związanych z zagospodarowaniem przestrzeni osiedlowych oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców sprawią, że dzieci, młodzież i cała lokalna społeczność wzmocnią więzi sąsiedzkie oraz poczucie przynależności, a także spowodują, że większa będzie ich dbałość o dobro wspólne, z którego chętniej będą korzystać.
--	---

Tabela 6 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji

Nazwa projektu	Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców		
Lokalizacja	Podobszar Chynów	Okres realizacji	2017–2024
Szacowana wartość	2 100 000 zł	Źródła finansowania	Środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Przedmiot projektu obejmuje: 1) zagospodarowanie terenu i przebudowę parkingu przy Zespole Szkół w Chynowie; 2) stworzenie boiska do piłki nożnej z naturalną nawierzchnią; 3) stworzenie nowego oraz rozbudowę istniejącego placu zabaw; 4) przebudowę sieci wodociągowej wraz z przyłączami ze starych rur cementowo-azbestowych i żeliwnych na rury PE; 5) stworzenie targowiska przeznaczonego na cele promocji lokalnych produktów (jabłka grójeckie). Budowa infrastruktury handlowej ma na celu stworzenie miejsc, gdzie rolnicy będą mogli sprzedawać produkty wytworzone w gospodarstwie, co doprowadzi do ożywienia społeczno-gospodarczego i stworzenia wspólnej przestrzeni miejskiej, wokół której skoncentrowana będzie działalność gospodarcza o charakterze usługowo-handlowym, sprzedaży produktów regionalnych w tradycyjny sposób bezpośrednio od producentów, pozwalających na utworzenie nowych miejsc pracy. Budowa targowiska ułatwi dystrybucję produktów rolnych. 6) działania integracyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru, prowadzące do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonanie prac porządkowych i prac związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców; 7) montaż urządzeń małej architektury prowadzący do zwiększenia spójności i wzrostu estetyki i funkcjonalności przestrzeni (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne itp.) oraz zagospodarowanie terenów zielonych, przy zaangażowaniu mieszkańców podobszaru rewitalizacji; 8) montaż energooszczędnego oświetlenia (wykorzystującego OZE) oraz systemu monitoringu poprawiającego bezpieczeństwo obszaru rewitalizacji.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Chynów, partnerzy społeczni i gospodarczy		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 4): 1) w sferze społecznej: 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 2) w sferze gospodarczej: 1, 2, 3, 4 3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 4) w sferze technicznej: 1, 2, 5, 6 5) w sferze środowiskowej: 2, 3, 4 Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 4): 1) w sferze społecznej: 1, 4 2) w sferze gospodarczej: 1, 2 3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2 4) w sferze środowiskowej: 1, 2		

Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Rozwój przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie naturalnym</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej</i> Cel rewitalizacji 2. <i>Stworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i rekreacji</i> Kierunek działania 2.2. <i>Powstanie publicznej infrastruktury, związanej z rozwojem funkcji rekreacyjnych i sportowych</i> Kierunek działania 2.3. <i>Poprawa funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych</i> Kierunek działania 2.4. <i>Zmniejszanie dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej</i> Kierunek działania 2.5. <i>Ochrona środowiska oraz likwidacja zjawisk stanowiących zagrożenie dla środowiska</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: - zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni wiejskich; - poprawa warunków technicznych do prowadzenia działalności gospodarczych i stworzenie nowych miejsc pracy; - ożywienie społeczno-gospodarcze i wzrost jakości usług świadczonych w miejscowości stanowiącej centrum gminy; - promocja lokalnych produktów; - poprawa warunków i jakości życia mieszkańców. <i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i> 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 3 szt. 2. Powierzchnia obszarów objętych projektem – 0,5 ha. 3. Udział powierzchni projektu znajdującego się na obszarze objętym programem rewitalizacji – 0,13%. 4. Udział mieszkańców/uczestników projektu zamieszkałych na obszarze objętym programem rewitalizacji (dotyczy projektów społecznych) – 10. 5. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 2 szt. Wartość bazowa wskaźników – 0. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</i>
Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1) <i>Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i poprzemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców</i> – projekty uzupełniają się, ponieważ w głównej mierze dotyczą rozwiązania głównego problemu jakim jest niedostateczna infrastruktura techniczna wpływająca na standard życia mieszkańców, ich bezpieczeństwo publiczne (m.in. monitoring miejsc publicznych i chodniki przy drogach), a także atrakcyjność dla inwestorów i zagrożenia dla środowiska. Realizacja projektów stworzy wysokiej jakości przestrzeń i warunki do mieszkania i rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców. Planowany do realizacji chodnik i ścieżka rowerowa poprawią dostęp do placu targowego, który ma się przyczynić do ożywienia gospodarczego obszarów, a także innych obiektów i przestrzeni publicznych przeznaczonych dla mieszkańców.

	2) „Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów – osoby objęte wsparciem, które uzyskają kompetencje społeczne i zawodowe, będą miały zwiększoną możliwość podjęcia pracy, m.in. dzięki zapewnieniu opieki przedszkolnej ich dzieciom. Działania infrastrukturalne z projektu 2 przyczynią się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej Podobszaru Chynów, dzięki czemu zwiększona będzie szansa na lokalizację zakładów pracy bądź przedsiębiorstw, w których potencjalnymi pracownikami będą osoby objęte wsparciem w ramach tego projektu. Będą mogli również podjąć pracę w sektorze usług i handlu, dla którego bazą będzie targowisko. 3) Aktywizacja społeczna osób starszych – zaktywizowane osoby starsze, które aktywnie będą uczestniczyć w życiu publicznym, m.in. dzięki usunięciu barier architektonicznych będą miały dostęp do wysokiej jakości usług publicznych oraz będą miały zapewnione bezpieczeństwo i podniesiony zostanie standard ich życia. 4) Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży – organizacja aktywnych form wypoczynku, rekreacji i sportowej rywalizacji, imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym i historycznym, promocja i sprzedaż lokalnych produktów itp. będą możliwe dzięki dostępowi do rozwiniętej infrastruktury technicznej. Działania te będą mogły się odbywać m.in. na boisku sportowym lub zagospodarowanym terenie przy Zespole Szkół w Chynowie. Dostęp do nich będzie zapewniony dzięki wysokiej jakości bezpiecznej infrastrukturze drogowej oraz parkingom. Zaplanowane w projekcie 2 działania integracyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru prowadzące do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonanie prac porządkowych i prac związanych z zagospodarowaniem przestrzeni osiedlowych oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców sprawią, że dzieci, młodzież i cała lokalna społeczność wzmocnią więzi sąsiedzkie oraz poczucie przynależności, a także spowodują, że większa będzie ich dbałość o dobro wspólne, z którego chętniej będą korzystać.
--	--

Tabela 7 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji

Nazwa projektu	„Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów		
Lokalizacja	Gmina Chynów (w tym podobszary rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość	300 000 zł	Źródła finansowania	Środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt przewiduje realizację różnych instrumentów dla użytkowników programu oraz członków ich rodzin, mających na celu ich aktywizację o charakterze zawodowym, społecznym i edukacyjnym, które będą wynikać z opracowanej diagnozy. Projekt będzie cykliczny (coroczny) i będzie trwał 3 lata. Elementami projektu będą: - praca socjalna; - kursy i szkolenia obejmujące m.in.: podniesienie bądź zmianę kompetencji i kwalifikacji zawodowych; rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych; - skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej bądź psychospołecznej dla osób lub rodzin. Użytkownikami projektu będą głównie osoby bezrobotne, zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grójcu oraz osoby niepełnosprawne, korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chynowie. Główne zadania w projekcie to:		

	1. Rekrutacja uczestników, indywidualna diagnoza oraz opracowanie ścieżki reintegracji. 2. Aktywna integracja i aktywizacja – działania o charakterze społeczno-zawodowym.
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chynowie
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 4): 1) w sferze społecznej: 3, 4, 6, 7, 9, 12, 14 2) w sferze środowiskowej: 2 Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 4): 1) w sferze społecznej: 1, 3
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Rozwój przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie naturalnym</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: - wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców; - włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; - wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją; - wzmacnianie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej na rzecz obszaru rewitalizacji. <i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 25 (5 osób rocznie). 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 10. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 10. 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 5. Wartość bazowa wskaźników – 0. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1) <i>Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i poprzemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców</i> – projekty uzupełniają się, ponieważ aktywność i integracja mieszkańców oraz włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją będą możliwe m.in. dzięki powstałej infrastrukturze technicznej i zwiększonemu standardowi życia oraz podniesionej atrakcyjności mieszkaniowej i inwestycyjnej Drwalewa.

	2) <i>Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców</i> – projekty uzupełniają się, ponieważ aktywność i integracja mieszkańców oraz włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją będą możliwe m.in. dzięki powstałej infrastrukturze technicznej i zwiększonemu standardowi życia oraz podniesionej atrakcyjności mieszkaniowej i inwestycyjnej Chynowa. 3) <i>Aktywizacja społeczna osób starszych</i> – zarówno projekt 3 jak i 4 dotyczą aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, do których należą również osoby starsze. Jednoczesne prowadzenie zaplanowanych w projektach zadań przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. 4) <i>Rozwój kompetencji kluczowych uczniów</i> – podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy przyczyni się do spadku bezrobocia i migracji oraz powstrzymania zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia. Cele projektów są podobne i dotyczą aktywizacji społeczno-zawodowej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych marginalizacją. 5) <i>Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży</i> – projekty (3 i 6) służą osiągnięciu przede wszystkim 1 celu rewitalizacji, tj. do wzmocnienia kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców. Ich realizacja w tym samym okresie czasu przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. Osoby zaktywizowane, które otrzymają kompetencje społeczne i zawodowe chętniej i aktywniej będą brały udział w działaniach zaplanowanych w projekcie 6. Większa będzie szansa na wzmocnienie więzi międzyludzkich społeczności lokalnej oraz ich poczucia przynależności i tożsamości lokalnej.
--	--

Tabela 8 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji

Nazwa projektu	Aktywizacja społeczna osób starszych		
Lokalizacja	Gmina Chynów (w tym podobszary rewitalizacji)	Okres realizacji	2018–2024
Szacowana wartość	1 000 000 zł	Źródła finansowania	środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje działania polegające na: - aktywizacji społecznej osób starszych poprzez organizację zajęć edukacyjnych i kulturalnych; - pomocy zdrowotnej dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem i zajęcia w zakresie rehabilitacji ogólnozdrowotnej; - wyjazdach kulturalnych i turystycznych. Świadczone będą głównie usługi aktywnej integracji o charakterze: - społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej; - zdrowotnym, których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Chynów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chynowie		

Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 4): 1) w sferze społecznej: 2, 6, 7, 9, 15 Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 4): 1) w sferze społecznej: 2, 3, 4 2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 2
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców Kierunek działania 1.1. <i>Rozwój przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie naturalnym</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowanymi rezultatami działań projektu będą: - wzrost aktywności społecznej osób starszych; - wzrost kompetencji związanych z działaniami edukacyjnymi i kulturalnymi; - wzrost jakości świadczonych usług zdrowotnych; - wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba osób objętych wsparciem – 35 (5 rocznie). Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1) <i>Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i przemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców</i> – projekty uzupełniają się, ponieważ aktywność seniorów i integracja międzypokoleniowa mieszkańców oraz włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją będą możliwe m.in. dzięki powstałej infrastrukturze technicznej i zwiększonemu standardowi życia oraz podniesionej atrakcyjności mieszkaniowej i inwestycyjnej Drwalewa. 2) <i>Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców</i> – projekty uzupełniają się, ponieważ aktywność seniorów i integracja międzypokoleniowa mieszkańców oraz włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją będą możliwe m.in. dzięki powstałej infrastrukturze technicznej i zwiększonemu standardowi życia oraz podniesionej atrakcyjności mieszkaniowej i inwestycyjnej Chynowa. 3) <i>„Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów</i> – zarówno projekt 3 jak i 4 dotyczą aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, do których należą również osoby starsze. Jednoczesne prowadzenie zaplanowanych w projektach zadań przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. 4) <i>Rozwój kompetencji kluczowych uczniów</i> – podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy przyczyni się do spadku bezrobocia i migracji oraz powstrzymania zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia. Cele projektów są podobne i dotyczą

	aktywizacji społeczno-zawodowej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych marginalizacją. 5) <i>Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży</i> – projekty (3 i 6) służą osiągnięciu przede wszystkim 1 celu rewitalizacji, tj. do <i>wzmocnienia kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i>. Ich realizacja w tym samym okresie czasu przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. Osoby zaktywizowane, które otrzymają kompetencje społeczne i zawodowe chętniej i aktywniej będą brały udział w działaniach zaplanowanych w projekcie 6. Większa będzie szansa na wzmocnienie więzi międzyludzkich społeczności lokalnej i integrację międzypokoleniową.
--	---

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji

Nazwa projektu	Rozwój kompetencji kluczowych uczniów		
Lokalizacja	Podobszary Rewitalizacji	Okres realizacji	2018–2022
Szacowana wartość	1 000 000 zł	Źródła finansowania	środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Działania ukierunkowane będą na rozwój: doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie rozwijania kompetencji matematyczno-przyrodniczych, korzystania z narzędzi TIK, prowadzenia procesu indywidualizacji; kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych w zakresie przedmiotów przyrodniczych oraz cyfrowych; wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami; doposażenie pracowni szkolnych. Celem głównym projektu jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Chynów		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 4): 1) w sferze społecznej: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 12, 14 2) w sferze gospodarczej: 1 3) w sferze środowiskowej: 2, 3 Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 4): 1) w sferze społecznej: 1, 2, 3 2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 2		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i> Kierunek działania 1.1. <i>Rozwój przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie naturalnym</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją</i>		

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: - dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb dzieci i młodzieży, dyktowanych przez zapotrzebowanie na rynku pracy; - rozwój kompetencji niezbędnych na rynku pracy; - poprawa bezpieczeństwa i komfortu nauczania; - wzrost aktywności fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej, propagowanie zdrowego trybu życia. Wskaźniki produktu: 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2. 2. Liczba osób objętych wsparciem – 20. Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1) <i>„Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów</i> – podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy przyczyni się do spadku bezrobocia i migracji oraz powstrzymania zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia. Cele projektów są podobne i dotyczą aktywizacji społeczno-zawodowej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych marginalizacją. 2) <i>Aktywizacja społeczna osób starszych</i> – podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy przyczyni się do spadku bezrobocia i migracji oraz powstrzymania zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia. Cele projektów są podobne i dotyczą aktywizacji społeczno-zawodowej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych marginalizacją. 3) <i>Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży</i> – projekty (5 i 6) służą osiągnięciu przede wszystkim 1 celu rewitalizacji, tj. do <i>wzmocnienia kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i>. Ich realizacja w tym samym okresie czasu przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. Osoby zaktywizowane, które otrzymają kompetencje kluczowe oraz właściwe postawy, chętniej i aktywniej będą brały udział w działaniach zaplanowanych w projekcie 6. Większa będzie szansa na wzmocnienie więzi międzyludzkich społeczności lokalnej i integrację międzypokoleniową.

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji

Nazwa projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży		
Lokalizacja	Gmina Chynów (w tym podobszary rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2024
Szacowana wartość	2,2 mln zł	Źródła finansowania	środki budżetu gminy, środki krajowe, środki prywatne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje szeroki wachlarz zajęć o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, artystycznym, plastycznym, rozrywkowym dla mieszkańców Gminy Chynów (w tym podobszarów rewitalizacji) dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych, z wykorzystaniem międzysektorowej współpracy różnych podmiotów, wspartej przestrzeni i obiektów, w szczególności poprzez: 1) Organizację różnych form aktywnego wypoczynku, rekreacji i sportowej rywalizacji. 2) Działania informacyjno-edukacyjne mające na celu wsparcie merytoryczne związane z podejmowaniem nowych, rozwijaniem istniejących i prowadzeniem działalności o charakterze społecznym i gospodarczym (związanych m.in. z sektorem turystycznym i okołoturystycznym), opartych o dziedzictwo kulturowe i naturalne Podobszarów Rewitalizacji i całej Gminy Chynów. 3) Organizację zajęć, szkoleń, kursów i warsztatów (m.in. tanecznych, plastycznych, muzycznych, rycerskich, teatralnych i sportowych). 4) Stworzenie forum współpracy podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i sektora publicznego na rzecz Gminy Chynów (w tym podobszaru rewitalizacji). 5) Spotkania edukacyjne dotyczące tematyki zdrowia, procesu starzenia się, profilaktyki, chorób cywilizacyjnych oraz poradnictwa przedemerytalnego i emerytalnego. 6) Organizację imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym i historycznym, kultywowanie lokalnego dziedzictwa, promocję, sprzedaż i degustację lokalnych produktów (w tym jabłka grójeckiego). 7) Edukację oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony oraz negatywnego wpływu działalności człowieka na jakość środowiska naturalnego.		
Podmioty realizujące projekt	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, grupy nieformalne		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 4): 1) w sferze społecznej: 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14 2) w sferze środowiskowej: 2, 3 Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 4): 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 2		

Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Wzmocnienie kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców</i> Kierunek działania 1.2. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją</i> Kierunek działania 1.3. <i>Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej.</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty to: - wzrost aktywności społecznej mieszkańców; - uatrakcyjnienie czasu wolnego; - rozwój przedsiębiorczości mieszkańców; - rozwój kompetencji kluczowych; - wzrost integracji mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej; - wzmocnienie kapitału społecznego; - wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - wzrost tożsamości lokalnej mieszkańców. Wskaźniki produktu i rezultatu: 1. Powierzchnia obszarów objętych projektem. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Liczba osób objętych wsparciem. 4. Liczba imprez (sportowych, kulturalnych, promocyjnych, edukacyjnych). Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu IV</i> części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1) <i>Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i przemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców</i> – organizacja aktywnych form wypoczynku, rekreacji i sportowej rywalizacji, imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym i historycznym, promocja i sprzedaż lokalnych produktów itp. będą możliwe dzięki dostępowi do rozwiniętej infrastruktury technicznej. Działania te będą mogły się odbywać m.in. na zmodernizowanym stadionie sportowym i przebudowanym boisku wielofunkcyjnym w Drwalewie. Dostęp do nich będzie zapewniony dzięki wysokiej jakości bezpiecznej infrastrukturze drogowej oraz parkingom. Zaplanowane w projekcie 1 działania integracyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru, prowadzące do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonanie prac porządkowych i prac związanych z zagospodarowaniem przestrzeni osiedlowych oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców sprawią, że dzieci, młodzież i cała lokalna społeczność wzmocnią więzi sąsiedzkie oraz poczucie przynależności, a także spowodują, że większa będzie ich dbałość o dobro wspólne, z którego chętniej będą korzystać. 2) <i>Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców</i> – organizacja aktywnych form wypoczynku, rekreacji i sportowej rywalizacji, imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym i historycznym, promocja i sprzedaż lokalnych produktów itp. będą możliwe dzięki dostępowi do rozwiniętej infrastruktury technicznej. Działania te będą mogły się odbywać m.in. na boisku sportowym lub zagospodarowanym terenie przy Zespole Szkół w Chynowie. Dostęp do nich będzie zapewniony dzięki wysokiej jakości bezpiecznej infrastrukturze drogowej oraz parkingom. Zaplanowane w projekcie

	2 działania integracyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru, prowadzące do ich bezpośredniego zaangażowania w wykonanie prac porządkowych i prac związanych z zagospodarowaniem przestrzeni osiedlowych oraz działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców sprawią, że dzieci, młodzież i cała lokalna społeczność wzmocnią więzi sąsiedzkie oraz poczucie przynależności, a także spowodują, że większa będzie ich dbałość o dobro wspólne, z którego chętniej będą korzystać. 3) „Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów – projekty (3 i 6) służą osiągnięciu przede wszystkim 1 celu rewitalizacji, tj. do wzmocnienia kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców. Ich realizacja w tym samym okresie czasu przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. Osoby zaktywizowane, które otrzymają kompetencje społeczne i zawodowe chętniej i aktywniej będą brały udział w działaniach zaplanowanych w projekcie 6. Większa będzie szansa na wzmocnienie więzi międzyludzkich społeczności lokalnej oraz ich poczucia przynależności i tożsamości lokalnej. 4) Aktywizacja społeczna osób starszych – projekty (3 i 6) służą osiągnięciu przede wszystkim 1 celu rewitalizacji, tj. do wzmocnienia kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców. Ich realizacja w tym samym okresie czasu przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. Osoby zaktywizowane, które otrzymają kompetencje społeczne i zawodowe chętniej i aktywniej będą brały udział w działaniach zaplanowanych w projekcie 6. Większa będzie szansa na wzmocnienie więzi międzyludzkich społeczności lokalnej i integrację międzypokoleniową. 5) Rozwój kompetencji kluczowych uczniów – projekty (5 i 6) służą osiągnięciu przede wszystkim 1 celu rewitalizacji, tj. do wzmocnienia kapitału społecznego, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców. Ich realizacja w tym samym okresie czasu przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii. Osoby zaktywizowane, które otrzymają kompetencje kluczowe oraz właściwe postawy chętniej i aktywniej będą brały udział w działaniach zaplanowanych w projekcie 6. Większa będzie szansa na wzmocnienie więzi międzyludzkich społeczności lokalnej i integrację międzypokoleniową.
--	--

Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie podobszarów problemy i potencjały (tabela 4) są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji podobszarów (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową. Ze względu na to, że wyznaczone podobszary rewitalizacji stanowią centrum gminy, która posiada potencjał m.in. w postaci zasobów naturalnych i tradycji sadowniczych – jego wykorzystanie w działaniach rewitalizacyjnych przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców całej gminy, a nie tylko podobszarów rewitalizacji. Dzięki takiemu podejściu rewitalizacja jest niezbędnym elementem rozwoju gminy. Przedsięwzięcie związane z adaptacją obiektu na punkt przedszkolny przyczyni się do włączenia społecznego

mieszkańców i umożliwienia im korzystania z pozytywnych efektów prowadzonych działań poprzez zapewnienie im lepszych warunków życia oraz możliwości związanych ze znalezieniem zatrudnienia (bezrobotne kobiety będą mogły posłać dzieci do przedszkola i być aktywne zawodowo). Działania inwestycyjne związane z poprawą infrastruktury technicznej (szczególnie uzbrojenia terenu i poprawy infrastruktury drogowej) przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego (głównie podczas planowanych masowych imprez sportowych i kulturalnych oraz w aspekcie bezpiecznego dotarcia dzieci do szkół) oraz do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej terenów dla inwestorów zewnętrznych. Kompleksowe działania dotyczące rozwoju funkcji turystycznej, okołoturystycznej i rekreacyjnej, poprzez rozszerzenie dostępu do atrakcyjnej infrastruktury oraz świadczonych usług, spowodują wzrost inwestycji na obszarze przez podmioty prywatne, zapewniające mieszkańcom miejsca pracy. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji (w szczególności integracji międzypokoleniowej i wzrostu poczucia tożsamości lokalnej) spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne jak i społeczne, realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji podobszarów.

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 11), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 11 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Obszar tematyczny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań
1.	<i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych na podobszarach rewitalizacji</i>	Zakres tematyczny przedsięwzięcia przewiduje budowę, rozbudowę, modernizację sieci infrastruktury komunalnej (przede wszystkim sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) na podobszarach rewitalizacji oraz modernizację stacji uzdatniania wody wraz z remontem wieży ciśnień w Drwalewie. Jednym z elementów jest również tworzenie obszarów zieleni urządzonej oraz miejsc wypoczynku, sportu, rekreacji. Przedsięwzięcie obejmuje przebudowę i rozbudowę istniejącej stacji uzdatniania wody w Drwalewie.	CEL 2. Kierunek działania 2.3 Kierunek działania 2.4 Kierunek działania 2.5
2.	<i>Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz bezpieczeństwa dotarcia do szkół w Chynowie i Drwalewie oraz do stacji PKP</i>	Przedsięwzięcie obejmuje działania dążące do poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym bezpieczeństwa na drogach, w tym m.in.: - budowę parkingu „Park nad Ride” przy stacji PKP w Chynowie; - przebudowę chodnika Chynów–PKP; - przebudowę istniejącego i budowę nowego chodnika od ul. Wolskiej w Chynowie do miejscowości Widok; - zakup pojazdu pożarniczego dla OSP w Chynowie; - budowę chodnika przy drodze do szkoły (odcinek Drwalew–Kukały przy dawnej drodze krajowej nr 50).	CEL 2. Kierunek działania 2.3 Kierunek działania 2.4 Kierunek działania 2.5
3.	<i>Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej dla mieszkańców</i>	Przedsięwzięcie polega na budowie oraz modernizacji, przebudowie i/lub remoncie wraz z wyposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w tym dostosowanie do potrzeb sportu osób niepełnosprawnych). Zakres dotyczy: budowy ścieżek rowerowych, a także budowy basenu przy Publicznym Gimnazjum w Chynowie i budowy Domu Kultury wraz ze strażnicą OSP w Drwalewie.	CEL 2. Kierunek działania 2.2 Kierunek działania 2.3 Kierunek działania 2.4 Kierunek działania 2.5

4.	<i>Poprawa jakości środowiska naturalnego i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</i>	Przedsięwzięcie obejmuje: - modernizację Zespołu Szkół w Drwalewie (część inwestycji, tj. wykonanie docieplenia i remont elewacji została zrealizowana – w planach wymiana instalacji centralnego ogrzewania); - modernizację oczyszczalni ścieków w Drwalewie; - edukację lokalnej społeczności w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii; - kompleksową termomodernizację Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Chynowie (ZSP Chynów) wraz z instalacją paneli fotowoltaicznych; - kompleksową termomodernizację Publicznego Gimnazjum w Chynowie wraz z instalacją paneli fotowoltaicznych.	CEL 2. Kierunek działania 2.1 Kierunek działania 2.2 Kierunek działania 2.3 Kierunek działania 2.5
5.	<i>Poprawa jakości usług publicznych i estetyki przestrzeni przy budynkach administracyjnych</i>	Przedsięwzięcie obejmuje wszelkie działania mające na celu poprawę funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych, m.in.: - rozbiorke budynku parterowego administracyjno-biurowego „B” Urzędu Gminy Chynów, który nie jest użytkowany ze względów bezpieczeństwa i zaburza estetykę przestrzeni publicznej; - rozbudowę budynku Urzędu Gminy w Chynowie wraz z salą konferencyjną i salą ślubów.	CEL 2. Kierunek działania 2.4
6.	<i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych oraz zagrożonych ubóstwem</i>	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej, szczególnie Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej (OPS) i Powiatowym Urzędem Pracy (PUP), które będą wdrażały różnorodne programy służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych ubóstwem za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, ukierunkowanych na: 1) przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych, w tym m.in. poprzez pracę socjalną; 2) podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności w celu uzyskania lub utrzymania zatrudnienia; 3) poszerzenie wiedzy i umiejętności podnoszących kompetencje ogólne; 4) aktywizację osób bezrobotnych, szczególnie osób młodych (m.in. projekty realizowane przez PUP); 5) wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych, przez m.in.: - stworzenie stałego miejsca ich regularnych spotkań w budynku Domu Kultury;	CEL 1. Kierunek działania 1.2 Kierunek działania 1.3

		- organizowanie cyklicznych warsztatów, podczas których seniorzy mogliby zyskać nowe umiejętności i rozwijać swoje zainteresowania (np. obsługa komputera, warsztaty kulinarne, lekcje rysunku/malarstwa/fotografii, lekcje tańca, klub dyskusyjny przy Bibliotece Publicznej); - stworzenie w ramach Punktu Wsparcia Rodziny możliwości uzyskania przez seniorów pomocy i porad na temat codziennych problemów (prawne, konsumenckie itp.). Jednym z elementów będzie również wsparcie dla nowo powstałych i już działających organizacji pozarządowych, propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które w ramach swojej działalności przyczyniają się do integracji różnych grup interesariuszy.	
7.	<i>Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro” inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)</i>	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/ przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej (m.in. zakup książek do bibliotek szkolnych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa). Ponadto przewiduje się stworzenie kompleksowego systemu wsparcia i współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wyznaczonego obszaru rewitalizacji, przyczyniającego się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych.	CEL 1. Kierunek działania 1.2 Kierunek działania 1.3
8.	<i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze rewitalizacji</i>	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia finansowego i merytorycznego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.	CEL 1. Kierunek działania 1.1 Kierunek działania 1.2

9.	<i>Poprawa stanu technicznego i adaptacja do pełnienia pierwotnych bądź nowych funkcji budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych, usługowo-handlowych i produkcyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji</i>	W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się m.in. budowę, przebudowę, remonty, adaptacje i/lub prace konserwatorskie, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, termomodernizację obiektów oraz zagospodarowanie przyległego terenu, w tym budowę, przebudowę lub remont parkingów (m.in. termomodernizacja ośrodków zdrowia w Drwalewie i Chynowie).	CEL 1. Kierunek działania 1.1 Kierunek działania 1.2 Kierunek działania 1.2 CEL 2 Kierunek działania 2.1 Kierunek działania 2.2 Kierunek działania 2.3 Kierunek działania 2.5 Kierunek działania 2.6
10.	<i>Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne i/lub instalację OZE na obszarze rewitalizacji zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje oraz organizacje</i>	Zakres tematyczny przedsięwzięcia obejmuje redukcję zanieczyszczenia powietrza poprzez modernizację źródeł ciepła i/lub budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury służącej do produkcji energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej, mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych, handlowych i innych.	CEL 2 Kierunek działania 2.1 Kierunek działania 2.5

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Program Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024 ma charakter kompleksowy, ponieważ podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy i obejmie teren całej gminy. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na wyznaczonym obszarze wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców obszaru, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej wszystkich z obszaru rewitalizacji. Z drugiej strony, komplementarność w wymiarze przestrzennym skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie gminy. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza podobszarów rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji) dla podobszarów, uwzględniając jego uwarunkowania i zasoby wewnętrzne. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu. Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategiczno-planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w części I (rozdział 2) Programu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 12, gdzie przedstawione zostały określone na podstawie pogłębionej diagnozy podobszarów – potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele rewitalizacji i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające, które oddziałują kompleksowo na wszystkie sfery. Dzięki temu wskazane zostało powiązanie celów rewitalizacji z diagnozą obszaru rewitalizacji. Wszystkie kierunki działań oraz zaplanowane projekty rewitalizacyjne są zintegrowane i powiązane problemowo oraz odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby (zawarte w tabeli 4).

Tabela 12 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	<i>Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomoc osobom uzależnionym, zamieszkującym na podobszarach rewitalizacji (szczególnie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą bądź bezrobociem)</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	3, 4, 6, 1, 2, 5,	6, 7, 1, 3, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	3, 1, 2,	6, 1, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz podobszarów rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 2, 3, 6	7, 1, 3, 6,
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		

	<i>Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	5, 1, 2, 6	7, 1, 3, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	4, 6, 1, 2,	6, 7, 3
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 6, 2, 3, 4, 5	3, 2, 4, 5, 6, 7, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na podobszarach rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 2, 6	2, 7,
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4.		

			Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
GOSPODARCZA	<i>Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców podobszarów rewitalizacji w zakresie handlu i usług</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 2,	1, 6, 8, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na podobszarach rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 2	8, 6, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Tworzenie warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okołoturystycznego na podobszarach rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Kierunek działania 1.3.	1, 2, 3	3, 6, 8
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		

PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA	<i>Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.3.	1, 2	1, 2, 3, 5, 9
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
	<i>Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek działania 1.3.	1, 2	2, 1, 3
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.		
TECHNICZNA	<i>Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wielorodzinnych</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.	1	4, 9, 3, 5, 10
	<i>Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników podobszarów</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.	1, 2	1, 2, 3, 4, 9
ŚRODOWISK OWA	<i>Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.	1, 2	4, 10, 9

	<i>Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3. Kierunek działania 2.4. Kierunek działania 2.5. Kierunek działania 2.6.	3, 1, 2	4, 1, 9, 10
--	--	-----------------------------	---	-------------------	-----------------------

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Chynów przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, sprawującego samodzielne stanowisko pracy w Urzędzie Gminy w Chynowie (stanowisko gospodarki przestrzennej i budownictwa), który kierował będzie Zespołem Zadaniowym ds. rewitalizacji. W celu efektywnego oraz zintegrowanego działania, w skład jednostki wejdą przedstawiciele poszczególnych referatów i samodzielnych stanowisk pracy UG i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Jednocześnie będzie to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG odpowiedzialnych na koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarnymi projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

Zrealizowane projekty, obejmujące obszar rewitalizacji, to:

- w 2010 r.:
 - „Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Chynów przy Publicznym Gimnazjum”, wartość projektu 62 525,00 zł brutto;
 - „Modernizacja budynku Zespołu Szkół w Drwalewie”, wartość projektu 44 124,29 zł brutto;
 - „Budowa Gminnego Domu Kultury” – wartość projektu 1 498 814,00 zł brutto (dofinansowanie w ramach PROW "Odnowa i Rozwój Wsi");

- w 2012 r.:
 - „Kształtowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Chynów” – wartość projektu 172 445,99 zł brutto (dofinansowanie w ramach PROW "Odnowa i Rozwój Wsi");
- w 2013 r.:
 - „Kształtowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Drwalew” – wartość projektu 238 652,55 zł brutto (dofinansowanie w ramach PROW "Odnowa i Rozwój Wsi");
- w 2014 r.:
 - „Remont szkół na terenie gminy Chynów – zad. I – remont łazienek w budynku Zespołu Szkół w Drwalewie”, wartość projektu 87 639,11 zł brutto;
 - „Remont szkół na terenie gminy Chynów – zad. IV – remont dachów budynków Publicznej Szkoły Podstawowej w Chynowie”, wartość projektu 166 100,31 zł brutto;
 - „Budowa skweru rekreacyjnego z siłownią zewnętrzną w Chynowie” – wartość projektu 450 547,63 zł brutto (dofinansowanie w ramach PROW "Odnowa i Rozwój Wsi");
- w 2016 r.:
 - „Budowa Gminnego Ośrodka Kultury i Remizy OSP oraz zbiornika bezodpływowego na ścieki sanitarne typu szambo o pojemności V=7,5m³ w m. Drwalew”, wartość projektu 1 197 175,70 złotych brutto.

Ponadto na terenie Gminy Chynów realizowane były następujące projekty „miękkie” (tabela 13):

Tabela 13 Wykaz projektów „miękkich” zrealizowanych na terenie Gminy Chynów

Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita projektu [zł]	Źródło finansowania
1.	„Nowoczesne nauczanie – naturalny wzrost kompetencji uczniów”	1 199 946,50	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, działanie: 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty.
2.	ODKRYJ W SOBIE ARTYSTĘ	49 980,00	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.
3.	ŚPIEWAJ I GRAJ	49 875,00	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.

4.	„Dajmy szansę naszym dzieciom”	46 471,00	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.
5.	„Dajmy szansę naszym dzieciom”	38 771,00	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Gminy w Chynowie

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na tym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez podmioty prywatne (m.in. przedsiębiorców czy wspólnoty mieszkaniowe), które angażować będą środki własne. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów zlokalizowanych na podobszarach rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i infrastrukturalnych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, w rozdziale 3 dotyczącym szacunkowych ram finansowych Programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) i jednocześnie prywatnych (obejmujących m.in. środki finansowe przedsiębiorców czy wspólnot mieszkaniowych), następuje integracja finansowa zaplanowanych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

KOMPLEMENTARNOŚĆ I INTEGROWANIE NA POZIOMIE KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji dzięki temu, że dotyczą: rozwoju przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie naturalnym, włączania społecznego i zawodowego osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją, wzmacniania tożsamości lokalnej mieszkańców i integracji społecznej, poprawy standardu zasobów mieszkaniowych, powstawania publicznej infrastruktury, związanej z rozwojem funkcji rekreacyjnych i sportowych, poprawy funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych, zmniejszania dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej, ochrony środowiska oraz likwidacji zjawisk stanowiących zagrożenie dla środowiska, adaptacji obiektów na cele edukacyjne, gospodarcze, kulturalne – integrują działania rewitalizacyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, oddziałując kompleksowo na sytuację kryzysową.

Projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze społecznym i inwestycyjnym wzajemnie się uzupełniają, rozwiązują zdiagnozowane problemy oraz wykorzystują lokalne potencjały odpowiadając na określone potrzeby, co zostało przedstawione w tabeli 12, a także w zakresie rzeczowym poszczególnych projektów podstawowych jako „Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi”.

3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji Gminy Chynów obejmują zarówno projekty podstawowe, jak i przedsięwzięcia uzupełniające, które wynikają z planów projektowych Gminy Chynów, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2017 r.” wynosi 1 111,56 zł (przy wskaźniku dla Polski – 1 596,67 zł)¹³, co oznacza niedostateczną samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rewitalizacyjnych.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Szacowane ramy finansowe dokumentu przedstawia tabela 14 ¹⁴.

¹³ Strona internetowa Ministerstwa Finansów, mf.gov.pl, inf. z dnia 22.02.2017.

¹⁴ Poziom dofinansowania projektów jest szacunkowy i został określony na podstawie zapisów Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WM 2014–2020, z założeniem, że ww. projekty nr 1 i 2 będą dofinansowane ze środków RPO WM z działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych* na poziomie 75% dofinansowania ze środków UE i 10% dofinansowania z budżetu państwa lub innych źródeł, natomiast projekt nr 3 będzie realizowany ze środków RPO WM z działania 9.1 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu* na poziomie dofinansowania maks. 80% ze środków UE.

Tabela 14 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Chynów

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu [PLN]	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR,)	Środki UE (EFS)	Środki krajowe	
PROJEKTY PODSTAWOWE							
1.	Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i przemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców	5 240 000,00	810 000,00	3 930 000,00	-	-	500 000,00
2.	Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców	2 100 000,00	500 000,00	1 500 000,00	-		100 000,00
3.	„Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów	300 000,00	60 000,00	-	240 000,00	-	-
4.	Aktywizacja społeczna osób starszych	1 000 000,00	200 000,00	-	800 000,00	-	-
5.	Rozwój kompetencji kluczowych uczniów	1 000 000,00	200 000,00	-	800 000,00	-	-
6.	Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży	2 200 000,00	1 200 000,00	-	-	600 000,00	400 000,00
PROJEKTY PODSTAWOWE		11 640 000,00	2 970 000,00	5 430 000,00	1 840 000,00	200 000,00	1 000 000,00
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE		35 000 000,00	3 500 000,00	17 500 000,00	7 000 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00
SUMA		46 640 000,00	6 470 000,00	22 930 000,00	8 840 000,00	4 300 000,00	4 500 000,00

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilkanaście lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Chynów przy pomocy Koordynatora. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Koordynator będzie ściśle współpracował z Zespołem Zadaniowym ds. rewitalizacji, który zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Chynów po uchwaleniu przez Radę Gminy *Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024*.

Na etapie opracowywania dokumentu został powołany Zespół ds. rewitalizacji Gminy Chynów (Zarządzenie Nr 52/2016 Wójta Gminy Chynów z dnia 23 sierpnia 2016 roku) w celu aktywnego udziału w pracach nad dokumentem. Główne zadania jakie pełnił Zespół ds. rewitalizacji na etapie opracowywania Programu rewitalizacji to:

- 1) udział w warsztatach/spotkaniach mających na celu wyznaczenie: obszaru rewitalizacji, wizji, celów rewitalizacji, kierunków działań, projektów do realizacji oraz zasad monitoringu i ewaluacji dokumentu;
- 2) uczestniczenie w konsultacjach społecznych z udziałem mieszkańców oraz reprezentantów różnych środowisk lokalnych;
- 3) zapraszanie do udziału w pracach Zespołu osób spoza jego składu (eksperti, specjaliści i inni).

Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, który zostanie powołany na etapie wdrażania założeń dokumentu będzie miał za zadanie m.in.:

- 1) koordynację wdrażania poszczególnych projektów w całym okresie realizacji dokumentu;
- 2) gromadzenie informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów dokumentu.

W skład Zespołu wejdą pracownicy UG w Chynowie, jednostek organizacyjnych gminy oraz przedstawiciele różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego działających na terenie gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Zespołu, wszyscy kierownicy i pracownicy UG w Chynowie oraz kierownicy podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Funkcjonowanie Zespołu na etapie wdrażania założeń rewitalizacji przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu będą mogli wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji biorący udział we wdrażaniu Programu Rewitalizacji.

W zakres zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Chynów oraz Referat UG w Chynowie.

Dodatkowo Zespół Zadaniowy, który ma odpowiadać za zarządzanie procesem rewitalizacji, odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji, każdy z pracowników urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażał te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje obowiązki do określonych aktualnie potrzeb.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych

z RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu ds. rewitalizacji Gminy Chynów.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

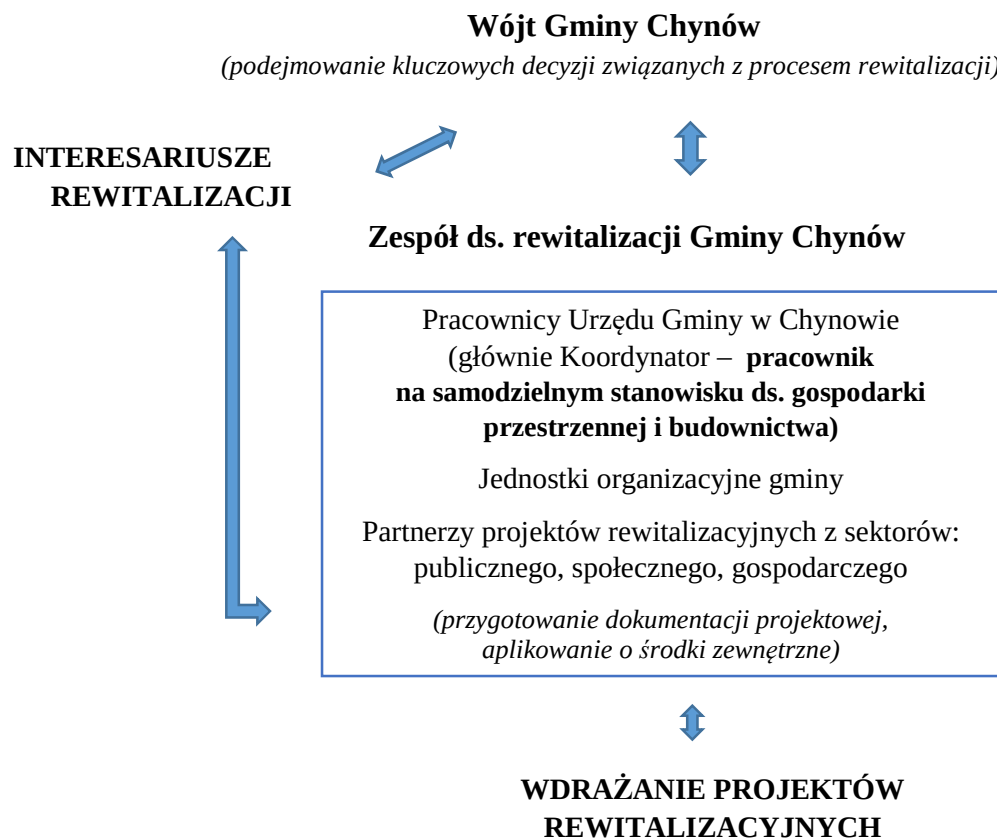
- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;

- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Chynów

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji Programu

Założono, że Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020. Z uwagi na wieloletność obowiązywania Programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawia tabela 15.

Tabela 15 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)								
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PROJEKTY PODSTAWOWE										
1.	Kompleksowa rewitalizacja popegeerowskich i przemysłowych terenów miejscowości Drwalew w celu poprawy warunków życia mieszkańców									
2.	Kompleksowa rewitalizacja centralnej miejscowości gminy – Chynowa, celem ożywienia społeczno-gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców									
3.	„Razem – możemy więcej” – aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Chynów									
4.	Aktywizacja społeczna osób starszych									
5.	Rozwój kompetencji kluczowych uczniów									
6.	Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży									
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE										
1.	Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych na podobszarach rewitalizacji									
2.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz bezpieczeństwa dotarcia do szkół w Chynowie i Drwalewie oraz do stacji PKP									
3.	Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej dla mieszkańców									
4.	Poprawa jakości środowiska naturalnego i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej									
5.	Poprawa jakości usług publicznych i estetyki przestrzeni przy budynkach administracyjnych									

6.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych oraz zagrożonych ubóstwem									
7.	Organizacja cyklicznych wydarzeń i/lub rozwój działalności społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji wraz ze wspieraniem „mikro” inicjatyw lokalnych (szczególnie w partnerstwach)									
8.	Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze rewitalizacji									

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Public relations dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jest Koordynator ds. rewitalizacji (wraz z Zespołem Zadaniowym ds. rewitalizacji). Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie konkretnych podobszarów rewitalizacji oraz całej gminy.

Do zakresu działań promocyjno-informacyjnych na etapie tworzenia dokumentu należało wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – utworzenie i aktualizacja zakładki „Rewitalizacja” na stronie internetowej gminy (chynow.pl), poczta elektroniczna koordynatora odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- materiały informacyjno-promocyjne – dystrybucja ogłoszeń i plakatów odnośnie spotkań, warsztatów.

Działania promujące dokument i wpisane w nim projekty/przedsięwzięcia będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą – jak na etapie opracowywania dokumentu – do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy;

- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Chynów na etapie sporządzenia dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami zajmować się będzie Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, powołany w Urzędzie Gminy Chynów we współpracy z innymi jego pracownikami. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu

ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty/samodzielne stanowiska Urzędu Gminy Chynów, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji odpowiedzialny za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie będzie miał również następujące zadania:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie corocznie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przekazanie go do zatwierdzenia przez Radę Gminy w Chynowie;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (chynow.pl, zakładka „Rewitalizacja”) oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Gminy w Chynowie analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Programu Rewitalizacji poprzez akceptację raportu/sprawozdania z postępu prac we wdrożeniu zapisów.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Programu Rewitalizacji oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 16). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie corocznie. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowywania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2014 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca stycznia kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym referaty/samodzielne stanowiska pracy UG, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład dokumentu, zobowiązane są do składania informacji okresowej do Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 16 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024

Założenia PR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa Podobszar Chynów (stan na 31.12.2014 r.)	Wartość bazowa Podobszar Drwalew (stan na 31.12.2014 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2014 r.)	Wartość docelowa Podobszar Chynów	Wartość docelowa Podobszar Drwalew
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA								
Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego, przedsiębiorczości i integracji mieszkańców	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu	2,7	8,1	4,3	2,5	5,0
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu	21,1	25,5	25,4	20,0	20,0
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chynowie	3	18	8	2	6
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chynowie	6	4	2	3	2
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chynowie	2	2	2	1	1

Cel 2. Stworzenie funkcjonalnej przestrzeni oraz atrakcyjnych warunków zamieszkania i rekreacji	Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	Urząd Gminy w Chynowie	0,03	0,09	0,07	0,1	0,1
	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	20	21	36	25	30
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Gminy w Chynowie	78,2	100,0	87,5	100,00	100,00
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Gminy w Chynowie	2,4	1,4	13,2	40,0	40,0
Projekty/ Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	WSKAŹNIKI PRODUKTU							
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-		3	6
	Powierzchnia obszarów objętych projektem	ha	Urząd Gminy w Chynowie	-	-		0,5	2
	Udział kilometrowy projektów realizowanych na obszarze objętym programem rewitalizacji (dotyczy inwestycji liniowych)	%	Urząd Gminy w Chynowie	-	-		40	
	Udział powierzchni projektu znajdującego się na obszarze objętym programem rewitalizacji (dotyczy inwestycji powierzchniowych)	%	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	0,13	0,53
	Udział mieszkańców/uczestników projektu zamieszkałych na obszarze	%	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	10	25

	objętym programem rewitalizacji (dotyczy projektów społecznych)							
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	25	
	WSKAŹNIKI REZULTATU							
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	2	2
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	10	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	10	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	5	
	Liczba osób objętych wsparciem	szt.	Urząd Gminy w Chynowie	-	-	-	50	
	Liczba imprez (sportowych, kulturalnych, promocyjnych, edukacyjnych);	szt./rok	Beneficjenci projektów	-	-	-	10	

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że *Program Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonych podobszarów, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Chynów (przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji i Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na rok, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w Programie. Ocena opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy, w zakładce „Rewitalizacja”. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, z inicjatywy co najmniej 5 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzenie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizacje poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Gminy uchyli uchwałę w sprawie Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy Chynów.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele Programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją Programu) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji co najmniej raz na rok (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach Programu z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w dokumencie, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem Rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawia tabela 17.

Tabela 17 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne (sołectwa) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	1. Przeprowadzenie badania ankietowego on-line mieszkańców w terminie od 22.06 do 22.07.2016 r., które miało na celu poznanie opinii na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwanych działań rewitalizacyjnych. 2. Wywiady grupowe w ramach warsztatów diagnostyczno-projektowych w dniu 04.10.2016 r. w Sali Konferencyjnej Domu Kultury w Chynowie dla poszczególnych sektorów: publicznego (przedstawiciele instytucji publicznych, Rady Gminy, sołtysi), gospodarczego (przedstawiciele przedsiębiorców) i społecznego (przedstawiciele organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, mieszkańcy) w ramach opracowania diagnozy. 3. Konsultacje społeczne <i>Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów</i> wraz z mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (w terminie od 18.10 do 31.10.2016 r.) w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Chynowie; - bezpośrednio do Urzędu Gminy w Chynowie w godzinach pracy Urzędu; 2) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy w Chynowie. Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w budynku Urzędu Gminy w Chynowie oraz elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Chynów (chynow.pl, w zakładce „Rewitalizacja”). Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Rewitalizacja”, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do nich z uzasadnieniem.
PROGRAMOWANIE	
Sporządzenie <i>Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024</i>: - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz	1. Przeprowadzenie otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji w terminie od 07.11 do 18.11.2016 r. poprzez fiskę projektową, którą można było złożyć: - drogą elektroniczną na podany adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Chynowie; - bezpośrednio do Urzędu Gminy w Chynowie w godzinach pracy Urzędu. 2. Konsultacje społeczne dokumentu w terminie od 12.12 do 23.12.2016 r. w następujących formach:

uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Chynowie; - bezpośrednio do Urzędu Gminy w Chynowie w godzinach pracy Urzędu; 2) otwartego spotkania informacyjno-konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji w dniu 20.12.2016 r.; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Chynów. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Rewitalizacja”, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
Wdrażanie założeń Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024: - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.	1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020</i> (Dz.U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.). 2. Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacery badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie spotkań Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.

MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
Ocena realizacji założeń <i>Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024</i>: - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu.	1. Sporządzanie corocznie przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji raportów/sprawozdań z postępu realizacji dokumentu i przekazanie ich do zatwierdzenia przez Radę Gminy Chynów oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy. 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. 3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term</i> i <i>ex-post</i> z realizacji Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych. 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, z inicjatywy co najmniej 5 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowy opis dotyczący przebiegu konsultacji społecznych i efektów poszczególnych metod partycypacji społecznej oraz mechanizmów włączenia społeczności lokalnej na etapie diagnozowania i programowania, zamieszczony jest chronologicznie na stronie internetowej gminy (chynow.pl, zakładka „Rewitalizacja”), dzięki czemu udokumentowany został udział w nim różnych interesariuszy. Zastosowane mechanizmy włączenia dostosowane były do wszystkich potencjalnych interesariuszy rewitalizacji z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47. ww. ustawy jest stwierdzenie, iż w efekcie realizacji przedsięwzięć wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie w nadesłanym piśmie z dnia 28.12.2016 r., znak: WOOS-III.410.878.2016.ARM wyjaśnił, iż realizacja ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024* nie spowoduje

znaczącego oddziaływania na środowisko i na obszar Natura 2000 oraz nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym uzgodniony został brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedłożonego dokumentu.

Przygotowanie i prowadzenie zaplanowanych prac w budynkach powinno w szczególności uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach budynków. Uwzględnienie miejsca bytowania ptaków i nietoperzy podczas remontów budynków jest konieczne ze względu na przepisy prawa polskiego i wspólnotowego. W związku z powyższym na zarządcach budynków spoczywa odpowiedzialność za prowadzenie prac remontowo-budowlanych budynków we właściwym terminie – dostosowanym do okresów lęgowych dla danych gatunków gniazdujących w budynkach. Po zakończeniu prac w budynkach, w których gniazdowały ptaki lub nietoperze, wykonawca zobowiązany jest do stworzenia zastępczych schronień dla ptaków i nietoperzy, tak aby liczba siedlisk nie została uszczuplona. W przypadku konieczności ingerencji w środowisko flory i fauny objętej ochroną zostanie złożony wniosek o uzyskanie stosownego pozwolenia w trybie art. 56 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134).

Teren Gminy Chynów położony jest poza obszarowymi formami ochrony przyrody. Przedsięwzięcia nie będą zatem lokalizowane na przedmiotach ochrony obszarów przyrody, w tym Natura 2000, a zadania realizowane w ramach wdrażania Programu nie będą miały istotnego wpływu na przekroczenie standardów jakości środowiska.

Podsumowując należy podkreślić, że ze względu na specyfikę zadań wskazanych w *Programie Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024* i z uwagi na ich parametry – nie będą one znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym dla ww. Programu nie było konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywaniu projektów konkretnych inwestycji, w przypadku, gdy zaistniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000, organ odpowiedzialny za realizację zadania podejmie odpowiednie kroki administracyjne.

Spis fotografii

Fotografia 1 Budynek Gminnego Domu Kultury oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Chynowie.....	45
Fotografia 2 Kościół parafialny pw. Św. Trójcy w Chynowie.....	49
Fotografia 3 Kościół parafialny pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Drwalewie.....	49
Fotografia 4 Centrum Chynowa (obiekty usługowo-handlowe przy ul. Głównej w Chynowie – naprzeciwko kościoła parafialnego pw. Św. Trójcy w Chynowie).....	51
Fotografia 5 Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chynowie	52
Fotografia 6 Ośrodek Zdrowia w Drwalewie.....	52

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Chynów	22
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów.....	23
Mapa 3 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonych podobszarów rewitalizacji Gminy Chynów w 2016 r.	38
Mapa 4 Obszary zagrożenia powodziowego – Gmina Chynów	53
Mapa 5 Rozkład stężenia rocznego pyłu zawieszonego PM10 na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku.....	54
Mapa 6 Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 – stężenia roczne na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku.....	55
Mapa 7 Klasyfikacja stref pod względem kryterium ochrony zdrowia dla ozonu – cel długoterminowy na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku	56
Mapa 8 Rozkład stężenia rocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku.....	57

Spis schematów

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów	19
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji	24

Schemat 3 Założenia Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów	70
Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Chynów.....	107

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych.....	10
Tabela 2 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na podobszarach rewitalizacji w latach 2010–2016 (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców).....	31
Tabela 3 Średnie % wyniki z wybranych części egzaminu gimnazjalnego w 2014 i 2015 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego.....	37
Tabela 4 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy Chynów.....	59
Tabela 5 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji.....	71
Tabela 6 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji.....	75
Tabela 7 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji.....	77
Tabela 8 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji.....	79
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji.....	81
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na terenie podobszarów rewitalizacji.....	83
Tabela 11 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	87
Tabela 12 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi.....	93
Tabela 13 Wykaz projektów „miękkich” zrealizowanych na terenie Gminy Chynów.....	99
Tabela 14 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Chynów.....	103
Tabela 15 Harmonogram wdrażania dokumentu	108
Tabela 16 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Chynów na lata 2016–2024	114
Tabela 17 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji.....	120

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na Podobszarze Chynów w latach 2010–2016.....	26
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na Podobszarze Drwalew w latach 2010–2016.....	26
Wykres 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Chynów	27
Wykres 4 Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2014 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów	27
Wykres 5 „Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem” – dane dla Podobszaru Chynów i Podobszaru Drwalew w latach 2010–2015	28
Wykres 6 Udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie podobszarów rewitalizacji do gminy, powiatu, województwa i kraju.....	28
Wykres 7 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem – dane dla podobszarów rewitalizacji w latach 2010–2016.....	30
Wykres 8 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem – dane dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów w 2014 r.	30
Wykres 9 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w 2014 roku (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)	33
Wykres 10 Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję na 1 000 osób w 2014 roku – porównanie podobszarów rewitalizacji do średniej wartości dla Gminy Chynów	34
Wykres 11 Dostępność i zróżnicowanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego.....	35
Wykres 12 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego.....	36

Wykres 13 Średnie % wyniki ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w 2015 r. – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji, Gminy Chynów, powiatu grójeckiego oraz województwa mazowieckiego.....	36
Wykres 14 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji i w Gminie Chynów w 2016 r.....	38
Wykres 15 Aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne.....	39
Wykres 16 Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców na podobszarach rewitalizacji i Gminie Chynów w latach 2010–2015	40
Wykres 17 Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców na podobszarach rewitalizacji i Gminie Chynów w latach 2010–2015	40
Wykres 18 Liczba wpisanych do rejestru REGON podmiotów na 100 osób w wieku produkcyjnym na podobszarach rewitalizacji i Gminie Chynów w latach 2010–2015.....	41
Wykres 19 Sytuacja na rynku pracy w Gminie Chynów	42
Wykres 20 Dochody uzyskiwane przez mieszkańców	42
Wykres 21 Przedsiębiorczość mieszkańców	43
Wykres 22 Dostępność opieki przedszkolnej.....	43
Wykres 23 Dostępność opieki żłobkowej	44
Wykres 24 Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców w 2015 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów	44
Wykres 25 Udział budynków mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków ogółem w 2015 roku – porównanie średniej dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów	46
Wykres 26 Dostępność i stan infrastruktury technicznej: drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itd.....	46
Wykres 27 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej oraz udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w 2014 roku – porównanie średnich dla podobszarów rewitalizacji i Gminy Chynów	47

Załączniki

Załącznik 1. *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Chynów*